

DE ONDERWIJSVISITATIE **Audiovisuele kunsten**

Een evaluatie van de kwaliteit van de academische opleidingen Audiovisuele kunsten
aan de Vlaamse hogescholen

www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Brussel - januari 2016

vluhr

DE ONDERWIJSVISITATIE

Audiovisuele kunsten

Een evaluatie van de kwaliteit van de academische opleidingen Audiovisuele kunsten aan de Vlaamse hogescholen

www.vluhr.be/kwaliteitszorg Brussel – januari 2016

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
AUDIOVISUELE KUNSTEN**

Een gedrukte versie van dit rapport kan tegen betaling bekomen worden bij de Cel Kwaliteitszorg.

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2016/12.784/5

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN HET BESTUURSCOMITÉ KWALITEITZORG

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Audiovisuele kunsten. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten van LUCA school of Arts (campus Sint-Lukas Brussel en campus C-mine Genk), Erasmushogeschool Brussel (RITCS) en Hogeschool Gent (KASK). Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleidingen. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleidingen. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleidingen. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleidingen en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kunnen de opleidingen gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleidingen betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaren elk van de opleidingen dit rapport als een kritische weerspiegeling van hun inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in hun opleiding te verbeteren.

Nik Heerens

Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Voor u ligt het eindrapport van de onderwijsvisitatie Audiovisuele kunsten. Daarin staan de vier instellingen centraal die in Vlaanderen het academisch bachelor- en masteronderwijs in de audiovisuele kunsten verzorgen: het RITCS en de LUCA School of Arts in Brussel, de LUCA School of Arts in Genk en het KASK in Gent. Tezamen bieden zij niet minder dan 26 opleidingen aan op het terrein van film, televisie, animatie, radio, schrijven en CMD (communicatie- en mediadesign).

Het intensieve beoordelingsproces begon met het lezen, bekijken en beluisteren van het de commissie toegestuurd materiaal dat door de opleidingen met zorg was samengesteld. Dit materiaal en de bespreking ervan gaf de commissie een eerste indruk van de opleidingen. Papier is echter geduldig. Vandaar dat de bezoeken aan de verschillende opleidingen het feitelijke hart vormden van het proces. Zonder uitzondering werden de gesprekken met de verschillende gesprekspartners gekenmerkt door een groot gevoel van betrokkenheid bij hun opleiding en door een grote openhartigheid. Die bereidheid om zelfkritisch te zijn en open te staan voor alternatieve perspectieven tekent het zelfvertrouwen dat elk van de opleidingen terecht heeft. Het past ook bij een visie op onderwijs als een fundamenteel en permanent open proces, waarin telkens weer opnieuw, met elkaar en met de studenten, wordt gezocht naar de juiste samenhang van inhoud en vorm. Behalve het hart vormden de bezoeken aan de opleidingen ook het hoogtepunt van het accreditatieproces en de commissie wil de opleidingen op deze plaats dan ook heel hartelijk danken voor hun gastvrijheid en voor hun bereidheid de commissie een blik in de keuken te laten werpen.

De observaties van de commissie naar aanleiding van het materiaal, het bezoek en haar interne discussies, vinden hun weerslag in het voor u liggende rapport. Behalve een beoordeling van de afzonderlijke opleidingen, aan de hand van de drie NVAO-standaarden, is ook een vergelijkend overzicht van de vier instellingen toegevoegd en een aantal algemeen beschouwende opmerkingen. De commissie hoopt dat het rapport de opleidingen kan ondersteunen bij de realisering van hun ambities.

Tot slot wil ik graag mijn collega-commissieleden en niet in de laatste plaats onze secretaris bedanken voor hun inzet en hun inzicht, en natuurlijk ook voor hun niet-aflatende bereidheid mij als Nederlander wegwijst te maken in de wondere wereld van het Vlaams hoger onderwijs.

Mieke Bernink
voorzitter

Voorwoord van de voorzitter van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	3
Voorwoord van de voorzitter van de visitatiecommissie	5

DEEL 1 ALGEMEEN DEEL

Hoofdstuk I	De onderwijsvisitatie Audiovisuele kunsten	11
Hoofdstuk II	Algemene beschouwingen	17
Hoofdstuk III	De opleidingen Audiovisuele kunsten in vergelijkend perspectief	21
Hoofdstuk IV	Tabel met scores	27

DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORTEN EN SAMENVATTINGEN

Hoofdstuk I	LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel Bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten	33
Hoofdstuk II	Erasmushogeschool Brussel (RITCS) Bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten	55
Hoofdstuk III	LUCA School of Arts, campus C-mine Genk Bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten	89
Hoofdstuk IV	Hogeschool Gent (KASK) Bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten Master of Arts in audiovisual arts	115

BIJLAGE

Personalialia van de leden van de visitatiecommissie	137
--	-----

VERIFIEERBARE FEITEN¹

Algemeen

Hoofdstuk I Bezoekschema

Per instelling

- Hoofdstuk II** Lijst met de opleidingsspecifieke leerresultaten in relatie tot de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten opgesteld volgens de handleiding van de VLUHR, indien beschikbaar, en/of in relatie tot de Vlaamse Kwalificatiestructuur
- Hoofdstuk III** Schematisch programmaoverzicht met vermelding van het aantal studiepunten per opleidingsonderdeel
- Hoofdstuk IV** Omvang van het ingezette personeel in VTE, ingedeeld naar categorie van aanstelling
- Hoofdstuk V** Instroomgegevens, doorstroomgegevens en totaal aantal studenten
- Hoofdstuk VI** De studieduur tot het behalen van het diploma per instromende cohorte en de gemiddelde studieduur per afstuderende cohorte
- Hoofdstuk VII** Overzicht van de belangrijkste activiteiten van de opleiding met betrekking tot internationalisering conform de visie van de opleiding, met minimaal de mobiliteit op basis van internationaal aanvaarde definities

---

¹ De verifieerbare feiten zijn terug te vinden op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Audiovisuele kunsten

1 INLEIDING

In dit rapport brengt de visitatiecommissie Audiovisuele kunsten verslag uit van haar bevindingen over de bachelor en master of Arts in de audiovisuele kunsten van LUCA school of Arts (campus Sint-Lukas Brussel en campus C-mine Genk), Erasmushogeschool Brussel (RITCS) en Hogeschool Gent (KASK) die zij in het voorjaar 2015, in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), heeft bezocht.

Dit initiatief kadert, conform de decretale opdracht, in de werkzaamheden van de VLUHR met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de externe beoordelingen van het onderwijs aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen.

2 DE BETROKKEN OPLEIDINGEN

Ingevolge haar opdracht heeft de commissie de volgende instellingen bezocht:

- van 25 februari 2015 t.e.m. 26 februari 2015:
LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel
  - Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten

- van 16 maart 2015 t.e.m. 18 maart 2015:
Erasmushogeschool Brussel (RITCS)
  - Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten
(afstudeerrichtingen Animatie, Documentaire, Film, Radio, Schrijven en Televisie)
- van 28 april 2015 t.e.m. 30 april 2015:
LUCA School of Arts, campus C-mine Genk
  - Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten
(afstudeerrichtingen Animatiefilm, CMD en Televisie-Film)
- van 27 mei 2015 t.e.m. 28 mei 2015:
Hogeschool Gent (KASK)
  - Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten
(afstudeerrichtingen Film en Animatiefilm)
  - Master of Arts in audiovisual arts
(afstudeerrichtingen Film en Animationfilm)

3 DE VISITATIECOMMISSIE

3.1 Samenstelling

De samenstelling van de visitatiecommissie Audiovisuele kunsten werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van 4 april, 3 oktober, 29 augustus en 19 december 2014. De samenstelling van de visitatiecommissie kreeg op 9 maart 2015 een positief advies van de NVAO. De commissie werd vervolgens door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR ingesteld bij besluit van 26 maart 2015.

De visitatiecommissie heeft de volgende samenstelling:

- Voorzitter
  - **Mieke Bernink**, lector en hoofd master film, Nederlandse Film en Televisie Academie Amsterdam.
- Domeindeskundige leden
  - **Prof. dr. Caroline Pauwels**, directeur, onderzoekscentrum Studies on Media, Information and Telecommunication.
  - **Sven Speybroeck**, presentator, Radio 1 (VRT), voor het bezoek aan de Erasmushogeschool Brussel.

- **Bart Van Langendonck**, producer, Savage Film, voor het bezoek aan LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel.
- **Kris Van Alphen**, animator, S.O.I.L. & IL Luster, voor de bezoeken aan LUCA School of Arts, campus C-mine Genk en Hogeschool Gent (KASK).
- Student-leden
  - **Séverine Champeaux**, master Audiovisuele kunsten behaald aan de Erasmushogeschool Brussel, voor de bezoeken aan LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel en Hogeschool Gent (KASK).
  - **Brian Windelinckx**, student master Audiovisuele kunsten aan de Hogeschool Gent, voor de bezoeken aan de Erasmushogeschool Brussel (RITCS) en LUCA School of Arts, campus C-mine Genk.

Maarten Deboosere, stafmedewerker kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad, trad op als projectbegeleider en secretaris van deze visitatie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage I.

Kris van Alphen heeft, gezien zijn verbondenheid aan de opleiding Audiovisuele kunsten van LUCA School of Arts, campus C-Mine Genk vanaf 16 november 2015, niet deelgenomen aan de beoordeling van de betreffende opleiding. Op het ogenblik dat de opleiding te Genk werd bezocht, was hij echter op geen enkele manier verbonden aan de opleiding.

3.2 TAAKOMSCHRIJVING

Van de visitatiecommissie wordt verwacht dat zij

- gemotiveerde en onderbouwde oordelen geeft over de opleiding aan de hand van het beoordelingskader.
- aanbevelingen formuleert om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering, en
- wanneer van toepassing haar bevindingen over de verschillende opleidingen binnen eenzelfde cluster vergelijkenderwijs weergeeft.
- de bredere samenleving informeert over haar bevindingen.

3.3. WERKWIJZE

3.3.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instelling gevraagd een zelfevaluatierapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld, waarin de verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het zelfevaluatierapport uitgebreid zijn beschreven. Het zelfevaluatierapport volgt de opbouw van het accreditatiekader.

De commissie ontving het zelfevaluatierapport enkele weken voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij de gelegenheid kreeg dit document vooraf zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden werden bovendien verzocht om elk een tweetal afstudeerwerken/masterproeven grondig door te nemen vooraleer het bezoek plaatsvond.

De commissie hield haar installatievergadering op 19 januari 2015. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op de af te leggen bezoeken. Bijzondere aandacht is besteed aan een eenduidige toepassing van het beoordelingskader en het visitatieprotocol. Verder werd het programma van het bezoek opgesteld (*zie verificerbare feiten*) en werd een eerste bespreking gewijd aan het zelfevaluatierapport.

3.3.2 Bezoek aan de instelling

Tijdens het in situ bezoek aan de instelling heeft de commissie gesprekken kunnen voeren met de verschillende betrokkenen bij de opleidingen. Het bezoekschema voorzag gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de docenten, de alumni, het werkveld en de opleidingsgebonden ondersteuners. De gesprekken die de commissie heeft gevoerd, waren openhartig en verhelderend en vormden een goede aanvulling bij de lectuur van het zelfevaluatierapport.

Daarnaast werd steeds een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, leslokalen en computerfaciliteiten) ingepland. Ten slotte was er een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord.

Ook werd aan de instellingen gevraagd – als een derde bron van informatie – om een aantal documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens de bezoeken is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven om deze documenten te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd, waren: verslagen van overleg in relevante commissies/organen, een representatieve selectie van handboeken/studiemateriaal, indicaties van de competenties van het personeel, de toets- en evaluatieopgaven waarvan de commissie heeft aangeven dat zij die tijdens het bezoek wenst in te kijken en een bijkomend aantal afstudeerwerken. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek om haar oordeel goed te kunnen onderbouwen.

Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de commissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding(en) meegedeeld.

3.3.3 Rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de visitatiecommissie per generieke kwaliteitswaarborg haar bevindingen, overwegingen, het oordeel en verbeteruggesties geformuleerd. Een overzicht van de verbeteruggesties die de commissie doet ten aanzien van de opleiding is achteraan bij het rapport opgenomen.

De opleidingsverantwoordelijken van de betrokken opleiding(en) werden in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren alvorens de tekst ervan definitief werd vastgelegd.

HOOFDSTUK II

Algemene beschouwingen

Naast de bevindingen die in de deelrapporten beschreven staan, wil de visitatiecommissie nog enkele algemene beschouwingen kwijt over de opleidingen.

De commissie vindt de **DLR** goed, maar de juridische, financieel-economische en productionele realiteit zou hieraan toegevoegd mogen worden. De opleidingen volgen in het algemeen niet echt de **evoluties in het werkveld en de audiovisuele wereld**. Een visie op ontwikkelingen zoals transmedia, verbreding van het scala aan distributieplatformen, non-lineaire productiewijzen en -workflows, visual effects, 3D, interdisciplinariteit, interactiviteit, verregaande internationalisering van het werkveld et cetera heeft de commissie zelden gehoord. Meestal trekken de opleidingen zich integendeel juist terug naar de basis van het (animatie)filmmaken. C-Mine lijkt met CMD nog het meest mee met zijn tijd. De afdeling Televisie van het RITGS is zich eveneens bewust van de uitdagingen van de televisie van de toekomst. Het is belangrijk dat alle opleidingen zichzelf constant herijken in het snel veranderende landschap. Daarbij is het ook belangrijk om de bestaande academische en professionele opleidingen beter op elkaar af te stemmen, zowel in getalsmatige zin – de verhouding tussen het aantal regisseurs aan de ene en het aantal ‘technische’ professionals aan de andere kant ligt opvallend scheef – als in inhoudelijke zin: waarom bijvoorbeeld geen academische opleiding voor creative producers?

Benchmarking gebeurt binnen de opleidingen slechts incidenteel. Wanneer het gebeurt, is deze te veel op Vlaanderen gericht, nauwelijks op België als geheel en al evenmin op de vergelijking met het buitenland. **Internationalisering** kan in algemene zin veel breder aangepakt worden dan enkel met uitwisselingen. Bijvoorbeeld op het vlak van internationalisation@home kunnen de opleidingen nog heel wat vooruitgang boeken.

De **academisering** is behalve een verdieping ook een risico voor de artistieke praktijk binnen de opleidingen. Kunst is alleszins een vorm van weten en kennis, maar valt niet altijd in te passen in academische kaders en denkwijzen. Het is dan ook belangrijk om de balans te bewaren tussen gedoctoreerden en docenten die hun sporen in de artistieke praktijk hebben verdiend. Het viel de commissie op dat de docenten vaak in grote onzekerheid verkeren omwille van de **arbeidsvoorwaarden**, veranderende bestuurlijke kaders en bezuinigingen. De personeelsstatuten zijn niet altijd aangepast aan een goede combinatie met het kunstenaarschap en bovendien zijn de aanstellingen vaak erg klein. Hiervoor is blijvende aandacht nodig op HR-gebied, want anders dreigen burn-outs en een gebrek aan jonge en gemotiveerde docenten die ook actief zijn in de sector.

Het is vreemd dat ondanks de **ingangsproof** veel studenten nog uitvallen tijdens het eerste jaar. Dit lijkt ook te maken te hebben met de financiering. Meer instroom genereert immers meer geld. Dit is een pervers systeem, want in het nadeel van de studenten. Mogelijk moeten de opleidingen onderling, en met het beroepsveld, eens samenzitten in verband met de in- en uitstroom van studenten. Eveneens dienen ze samen te zitten in verband met het feit dat steeds meer (film)studenten langer dan één jaar doen over hun master. De commissie is van mening dat een verlenging van de opleiding geen meerwaarde biedt. Dit zou ook een verhoging van het aantal studiepunten noodzakelijk maken, en zo het programma zwaarder maken voor de studenten.

Er zijn maar weinig goede gegevens over **alumni**. De commissie kreeg hoofdzakelijk de 'toppers' te zien tijdens de bezoeken. Die zijn natuurlijk belangrijk, maar het is goed om van iedereen te weten waar ze terecht zijn gekomen. Dan kan de opleiding zich desnoods ook aanpassen.

Tot slot wil de commissie graag nog de **opleidingen complimenteren**. Ze trof dynamische opleidingsverantwoordelijken en docenten aan, die behalve trots op hun werk ook zelfkritisch waren en niet schuwden om pijnpunten toe te geven en daaraan in de toekomst te willen werken.

Dit heeft geleid tot erg constructieve gesprekken. In het bijzonder heeft de commissie lof voor de opleidingen in Genk, die ondanks een enorme transitieperiode steeds de kwaliteit hebben weten te bewaren.

HOOFDSTUK III

De opleidingen Audiovisuele kunsten in vergelijkend perspectief

In dit hoofdstuk geeft de commissie in vergelijkend perspectief een overzicht van haar bevindingen over de academische opleidingen Audiovisuele kunsten in Vlaanderen. Zij besteedt hierbij voornamelijk aandacht aan elementen die haar het meest in het oog zijn gesprongen of die zij belangrijk acht, en aan opvallende overeenkomsten dan wel verschillen tussen de instellingen. Per generieke kwaliteitswaarborg geeft de visitatiecommissie haar bevindingen weer en verwijst hierbij naar de toestand binnen de verschillende opleidingen. De wijze van voorstellen geeft de opleidingen de mogelijkheid zich, althans voor wat betreft de aangehaalde punten, ten opzichte van elkaar te positioneren. Het is geenszins de bedoeling van de commissie om de individuele rapporten van de opleidingen aan de verschillende instellingen in detail te herhalen, al zullen bepaalde delen uit dit rapport wel terugkomen in de opleidingsrapporten. Voor een volledige onderbouwing van de oordelen en de scores van de commissie, verwijst de commissie naar de opleidingsrapporten.

Alle hier betrokken opleidingen worden aangeboden door LUCA School of Arts (campus Sint-Lukas Brussel en campus C-mine Genk), Erasmushogeschool Brussel (RITCS) en Hogeschool Gent (KASK).

GENERIEKE KWALITEITSWAARBORG 1 - BEOOGD EINDNIVEAU

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van alle opleidingen als **VOLDOENDE**, met uitzondering van de bachelor en master CMD van LUCA campus C-Mine en alle opleidingen van het KASK, die ze beoordeelt als **GOED**.

De commissie stelde vast dat alle opleidingen qua niveau en oriëntatie voldoen aan het **Vlaams Kwalificatieraamwerk** en dat de leerresultaten overal in overeenstemming zijn met de **domeinspecifieke leerresultaten**.

Ofschoon het bevreemdend is (en blijft) dat er vier audiovisuele opleidingen zijn in het kleine Vlaanderen, die ook grotendeels dezelfde afstudeer-richtingen aanbieden, bleek tijdens de bezoeken dat elke opleiding een **eigen profiel** heeft, dat ook door betrokkenen en het werkveld herkend wordt:

- C-Mine biedt praktijkgerichte opleidingen aan. Afgestudeerden zijn klaar voor de brede audiovisuele sector.
- RITCS staat voor goedgeemaakte tv, film, animatie, enzovoort. De opleidingen zijn breed en hebben aandacht voor ambacht en voor het artistieke.
- LUCA Brussel gaat meer de artistieke richting uit. Studenten maken vaak films die minder op het grote publiek gericht zijn. Daarbij durven ze experimenteel uit de hoek komen.
- KASK is eveneens artistieker. Hier is er echter ook meer aandacht voor (film)theorie.

Doorslaggevend voor de commissie bij het toekennen van de scores was dat de leerresultaten van de opleiding gekoppeld worden aan een **visie**. Bij CMD en in het KASK heeft de commissie binnen de opleidingen een sterke visie aangetroffen, gekoppeld aan een **specifiek onderwijsconcept**. Bij de andere opleidingen was een dergelijk doortrekken van de visie doorheen heel de opleiding nog niet te zien.

GENERIEKE KWALITEITSWAARBORG 2 - ONDERWIJSPROCES

De commissie beoordeelt het onderwijsproces voor de bacheloropleidingen Televisie van het RITCS en CMD van LUCA campus C-Mine, evenals alle opleidingen van het KASK als GOED. De afstudeerrichting Radio van het RITCS beoordeelt ze als EXCELLENT. De masteropleiding Schrijven van het RITCS beoordeelt ze als ONVOLDOENDE. De andere opleidingen scoren VOLDOENDE.

In het algemeen hebben de opleidingen goede en **samenhangende programma's**, die gebruik maken van verscheidene werkvormen. Daarbij krijgen de studenten geleidelijk meer vrijheid om praktisch aan de slag te gaan.

De master Schrijven van het RITCS voldoet volgens de commissie niet aan de basiskwaliteit die men binnen de internationale normen mag verwachten. Het onderwijsproces lijdt er onder een slechte communicatie en een programma dat nauwelijks aansluit bij de audiovisuele sector. Studenten zien nooit een project echt gerealiseerd en werken zelden met anderen samen. Er is dus heel wat onbenut potentieel.

De bacheloropleidingen Televisie van het RITCS en CMD van LUCA campus C-Mine scoren net als alle opleidingen van het KASK systematisch beter dan de rest. Ze passen innovatieve onderwijsconcepten toe. Zo roemt de commissie de 'productiehuis/labo-benadering' binnen de bachelor Televisie. De bachelor CMD neemt dan weer een technologische voortrekkersrol op. Ze is opgebouwd rond inhoudelijk vooruitstrevende modules met realistische groepsopdrachten. Aan het KASK is het programma zodanig opgebouwd dat studenten mogen falen, maar niet opgeven.

De afstudeerrichting Radio van het RITCS kan volgens de commissie gelden als een internationaal voorbeeld van radio-onderwijs. De studenten kunnen beschikken over een splinternieuwe studio, waarin ze al vroeg in de opleiding zelf aan onderzoek kunnen doen. Dat onderzoek gaat niet enkel over radio, maar speelt er zich ook op af. Daarbij worden studenten vaak uitgedaagd om de grenzen van het medium op te zoeken en zo vernieuwende radio te maken.

Een werkvorm die niet alle opleidingen aanbieden, is de **stage**. Nochtans biedt dit aan studenten een ideale kans om zich bekend te maken met het werkveld. Natuurlijk dient deze stage dan wel zinvol ingevuld te worden.

De afstudeerrichtingen Radio en Televisie van het RITCS organiseren dergelijke stages, net als alle Genkse en Gentse opleidingen.

Verschillen zijn ook te zien in de **aanpak van de masterproef en de scriptie**. Zo maken studenten aan het RITCS geen scriptie. De commissie stelde ook vast dat de masterproef niet altijd samenhangt met de rest van het programma. Zo is het niet echt logisch dat Genkse studenten gedurende hun opleiding kunnen 'verpersoonlijken' en eigen accenten kunnen leggen, maar uiteindelijk wel een eindwerk moeten maken dat algemene (regie)vaardigheden test.

Alle studenten aan de bezochte instellingen kunnen rekenen op een uitstekende **begeleiding**. Ze worden van dichtbij opgevolgd door docenten en ander personeel. Dit is vooral mogelijk omdat de opleidingen redelijk kleinschalig zijn.

De **kwaliteit van de docenten** is aan alle bezochte instellingen naar behoren. Veel docenten staan ook deels nog in de kunstpraktijk en brengen zo belangrijke expertise aan. Enkelene kunnen ook als onderzoeker bijdragen aan het onderwijs.

De **kwantiteit van de docenten** en het ondersteunend personeel is dan weer niet echt ruim. Zeker in LUCA Brussel is nood aan meer (animatie) docenten. Ook de afstudeerrichtingen Animatie en Schrijven aan het RITCS kunnen extra docenten gebruiken en in Genk is er maar net genoeg personeel. In Gent is de situatie iets beter.

De opleidingen kunnen in het algemeen beschikken over goede **voorzieningen**, al moeten vooral de Brusselse opleidingen constant op zoek naar geschikte locaties voor filmstudio's en -vertoningen.

De commissie stelde vast dat de **doorstroom** niet altijd vlot loopt. Ondanks de ingangsproeven vallen er veel studenten af na het eerste bachelorjaar. In de master doen de meeste filmstudenten dan weer twee jaar over hun opleiding. Dit omdat de masterproef vaak moeilijk op één jaar tijd te financieren is.

Alle opleidingen tonen aandacht voor **internationalisering**. Positief is dat alle instellingen lid zijn van CILECT. Internationalisering kan echter meer zijn dan enkel uitwisselingen. Zo ziet de commissie bijvoorbeeld nog heel wat mogelijkheden voor internationalisation@home.

GENERIEKE KWALITEITSWAARBORG 3 - GEREALISEERDE EINDNIVEAU

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau voor alle opleidingen van het KASK, de afstudeerrichtingen Radio en Televisie van het RITCS en de bacheloropleidingen van LUCA campus C-Mine als GOED. De masteropleiding Schrijven van het RITCS beoordeelt ze als ONVOLDOENDE. De andere opleidingen scoren VOLDOENDE.

De opleidingen toetsen en evalueren valabel, betrouwbaar en transparant. Aangezien de studenten van dichtbij gevolgd worden en veel formele en informele feedback krijgen, weten ze perfect waar ze staan. Niet alle opleidingen beschikken echter over een formeel **toetsbeleid** en niet overal zijn alle juryverslagen op papier beschikbaar. De Genkse en Gentse opleidingen hebben wel een goed uitgewerkt toetsbeleid en stijgen daarom uit boven de basiskwaliteit. Zeker bij het RITCS waren de toetsingscriteria nog onduidelijk, buiten bij de afstudeerrichtingen Televisie en Radio.

De **kwaliteit van de (bachelor- en) masterproeven** is overal op orde. Bij het KASK leek deze kwaliteit echter consistent hoger te liggen en bij de masterproeven van LUCA campus C-Mine eerder aan de lage kant.

De **inzetbaarheid van alumni** is aan alle opleidingen op orde. Veel alumni komen in de brede audiovisuele sector terecht. LUCA campus C-Mine slaagt er het best in om inzetbare alumni af te leveren, daar waar studenten van LUCA Brussel wat minder snel hun weg vinden. Maar dit is ook een logisch gevolg van de visie van de opleidingen en de studenten zijn zich hier bewust van. De alumni Schrijven van het RITCS zijn dan weer niet klaar voor het werkveld. Ze hebben vaak nog nooit een werk van zichzelf in beeld omgezet gezien en hebben nauwelijks ervaring met samenwerken. Dit is voor de commissie doorslaggevend om te stellen dat de opleiding niet voldoet aan de basiskwaliteit.

HOOFDSTUK IV

Tabel met scores

In de hierna volgende tabel wordt het oordeel van de commissie op de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het accreditatiekader weergegeven.

Per generieke kwaliteitswaarborg (GKW) wordt in de tabel aangegeven of de opleiding hier volgens de commissie onvoldoende, voldoende, goed of excellent scoort. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal.

In het opleidingsrapport is inzichtelijk gemaakt hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen. Het is dan ook duidelijk dat de scores in onderstaande tabel gelezen en geïnterpreteerd moeten worden in samenhang met de onderbouwing ervan in het opleidingsrapport.

Verklaring van de scores op de generieke kwaliteitswaarborgen:

Voldoende (V)	De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit
Goed (G)	De opleiding overstijgt systematisch de basiskwaliteit
Excellent (E)	De opleiding steekt ver uit boven de basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld
Onvoldoende (O)	de generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig

Regels voor het bepalen van de scores voor het eindoordeel:

Voldoende (V)	het eindoordeel over een opleiding is 'voldoende' indien de opleiding aan alle generieke kwaliteitswaarborgen voldoet.
Goed (G)	het eindoordeel over een opleiding is 'goed' indien daarenboven ten minste twee generieke kwaliteitswaarborgen als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval de derde: gerealiseerd eindniveau.
Excellent (E)	het eindoordeel over een opleiding is 'excellent' indien daarenboven ten minste twee generieke kwaliteitswaarborgen als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval de derde: gerealiseerd eindniveau.
Onvoldoende (O)	het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien alle generieke kwaliteitswaarborgen als 'onvoldoende' worden beoordeeld.
Voldoende met beperkte geldigheidsduur (V')	het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'voldoende met beperkte geldigheidsduur', d.w.z. beperkter dan de accreditatietermijn, indien bij een eerste visitatie één of twee generieke kwaliteitswaarborgen als 'onvoldoende' worden beoordeeld.

	GKW 1 - Beoogd eindniveau	GKW 2 - Onderwijs- proces	GKW 3 - Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
LUCA Brussel				
Bachelor	V	V	V	V
Master	V	V	V	V
RITCS				
Bachelor - afstudeerrichting Animatie	V	V	V	V
Bachelor - afstudeerrichting Documentaire	V	V	V	V
Bachelor - afstudeerrichting Film	V	V	V	V
Bachelor - afstudeerrichting Radio	V	E	G	G
Bachelor - afstudeerrichting Schrijven	V	V	V	V
Bachelor - afstudeerrichting Televisie	V	G	G	G
Master - afstudeerrichting Animatie	V	V	V	V
Master - afstudeerrichting Documentaire	V	V	V	V
Master - afstudeerrichting Film	V	V	V	V
Master - afstudeerrichting Radio	V	E	G	G
Master - afstudeerrichting Schrijven	V	O	O	V
Master - afstudeerrichting Televisie	V	V	G	V
LUCA Genk				
Bachelor - afstudeerrichting Animatiefilm	V	V	G	V
Bachelor - afstudeerrichting CMD	G	G	G	G
Bachelor - afstudeerrichting Televisie-Film	V	V	G	V
Master - afstudeerrichting Animatiefilm	V	V	V	V
Master - afstudeerrichting CMD	G	V	V	V
Master - afstudeerrichting Televisie-Film	V	V	V	V
KASK				
Bachelor - afstudeerrichting Film	G	G	G	G
Bachelor - afstudeerrichting Animatiefilm	G	G	G	G
Master - afstudeerrichting Film	G	G	G	G
Master - afstudeerrichting Animatiefilm	G	G	G	G
Master - afstudeerrichting Film (ENG)	G	G	G	G
Master - afstudeerrichting Animatiefilm (ENG)	G	G	G	G

DEEL 2

Opleidingsrapporten

LUCA SCHOOL OF ARTS (BRUSSEL)

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten

SAMENVATTING

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten LUCA School of Arts (Brussel)

Op 25 en 26 februari 2015 werd de bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten van de LUCA School of Arts, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel. Op 1 januari 2013 lanceerde LUCA de Faculteit Kunsten. Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van die Faculteit Kunsten. Dat is een bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven. De Faculteit Kunsten is verantwoordelijk voor het onderwijs en onderzoek van alle academische opleidingen binnen LUCA.

De opleiding focust op een sterke eigen signatuur van de filmmaker.

In het academiejaar 2013–2014 waren 121 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 108 voltijds en 13 niet-voltijds.

Programma

Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

De opleiding heeft een coherent programma. De docenten maken gebruik van verscheidene werkvormen op een flexibele manier, om de studenten zoveel mogelijk kansen te geven om zichzelf te ontwikkelen. De bachelor bestaat uit praktijkstudies, technische studies (bijvoorbeeld camera en montage), specifieke studies (theorie over film of animatie) en algemene studies (theorievakken gemeenschappelijk met andere opleidingen). De praktijkstudies staan steeds centraal en eindigen elk jaar in een vrij eindwerk. Het vrije eindwerk in het derde jaar is de bachelorproef. De commissie roemt onder meer het 'videodiary' van het traject Film, waarbij studenten een audiovisueel dagboek moeten aanleggen ter voorbereiding van de bachelorproef. Daarin kunnen ze experimenteren met thema's, beelden, montage en geluid, wat vaak boeiende resultaten geeft. Dit is niet alleen een leuk en origineel concept, het is bovendien ook nuttig voor de studenten omdat ze zo in de praktijk zelf aan onderzoek doen en veel bijleren over zichzelf en hun werk.

Daarnaast is continue feedback een deel van het pedagogisch concept. Dat is heel belangrijk, ook om de eigen signatuur van studenten vorm te geven. De commissie vindt het een goed idee dat de student zelf een verslag van elk evaluatiegesprek moet uitschrijven. Dit is handig voor de docent, die minder papierwerk heeft, maar ook voor de student, die er meer inzicht door krijgt en beter kan reflecteren.

Beoordeling en toetsing

De opleiding zet in op toetsing, maar een echt toetsbeleid dient nog uitgewerkt te worden. Daarbij is het vooral belangrijk dat de criteria nog meer uit de leerresultaten komen. Mogelijk zou de eigenzinnige, persoonlijke aanpak ook doorgetrokken kunnen worden in de toetsing.

De studenten weten wat ze kunnen verwachten en kennen de bestaande evaluatiecriteria. Bovendien worden ze goed opgevolgd en krijgen ze veel tussentijdse feedback, waardoor ze zelden verrast zijn eens de beoordeling komt. Op die manier is de beoordeling erg transparant.

De commissie is tevreden om vast te stellen dat er gebruik gemaakt wordt van peer review, naast meer klassieke evaluatiemethoden zoals mondelinge en schriftelijke examens, papers en veel permanente evaluatie. Ook stelt

ze op prijs dat voor de bachelorproef gebruik wordt gemaakt van een externe **jury**, waarbij de docenten zelf enkel een adviserende rol hebben in de beoordeling.

Begeleiding en ondersteuning

De commissie is van mening dat de docenten goed en gedreven zijn. Maar omdat ze met zo weinig zijn en omdat er weinig externe input is, staat de algemene kwaliteit onder druk. Doordat er weinig docenten zijn, is er al snel een zekere eenvormigheid, en zijn er weinig frisse gezichten en ideeën. Bovendien zorgt dit voor een hoge werkdruk. Het is daarom erg belangrijk om dit in het oog te houden. De commissie zag wel een gemotiveerd korps dat een hechte groep vormt. Alle docenten zijn ook (jonge) makers en gelinkt aan de signatuur van de school. Dat is een groot pluspunt. Maar de kritische ondergrens is bereikt qua aantallen, zeker bij Animatiefilm.

Wat betreft de infrastructuur lijkt eveneens de ondergrens bereikt. De huidige lokalen staan onder druk door de studentenaantallen en bieden nog maar net voldoende plaats. Er is ook niet altijd voldoende materiaal en bovendien is dit al een beetje verouderd. Zo hebben de computers nog maar net een upgrade naar HD-schermen gehad. Extra ruimte zou zeer nuttig zijn voor de opleiding. De opleiding heeft een uitstekende werkplaats audiovisuele kunsten, de zogenaamde pool (uitleendienst en technische assistentie), die eveneens onder grote druk staat. De hogeschool heeft goede ideeën om dit aan te pakken. Ze willen het uitlenen en de technische ondersteuning van elkaar scheiden. De commissie hoopt wel dat dit niet zal uitdraaien op een besparing. Naast de pool is er ook nog een productiebureau, dat de studenten helpt met het 'festivalklaar' maken van hun films. Hierbij helpen ze de studenten onder andere contacten leggen en beantwoorden ze juridische vragen. De commissie is verheugd dat deze ondersteuning aanwezig is voor de studenten. Het zou volgens hen wel goed zijn als de opleidingen een grotere rol opnemen om de huur van extern materiaal te faciliteren, bijvoorbeeld door afspraken te maken met verhuurders om de prijs te drukken. Ook een (algemene) verzekering voor studenten opzetten zou erg nuttig zijn in plaats van elke student het persoonlijk te laten regelen.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

Het doorstroomrendement is, zeker in de eerste bachelor, niet zo goed. Maar de opleiding is zich bewust van deze problematiek en probeert, net als andere opleidingen audiovisuele kunsten, oplossingen te zoeken.

Studenten met problemen worden zeer goed begeleid door de ombuds, trajectbegeleiders en ondersteuners, die erg bereikbaar zijn. Rond studenten die niet voltijds (kunnen) studeren wordt nog te veel incidenteel gehandeld en te weinig structureel. De commissie vindt het ook een vreemd idee dat er een minder strenge ingangsproof is, maar wel streng geselecteerd wordt na het eerste jaar. Hoewel het goed is dat velen een kans krijgen, is het misschien toch beter om iets minder studenten aan te nemen.

Op basis van de gesprekken en de ingekeken documenten stelde de commissie vast dat de opleiding de studenten voldoende voorbereid op het vervolg van hun studie in de master.

SAMENVATTING

Master of Arts in de audiovisuele kunsten

LUCA School of Arts (Brussel)

Op 25 en 26 februari 2015 werd de master of Arts in de audiovisuele kunsten van de LUCA School of Arts, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De master of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel. Op 1 januari 2013 lanceerde LUCA de Faculteit Kunsten. Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van die Faculteit Kunsten. Dat is een bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven. De Faculteit Kunsten is verantwoordelijk voor het onderwijs en onderzoek van alle academische opleidingen binnen LUCA.

De opleiding focust op een sterke eigen (artistieke en soms zelfs experimentele) signatuur van de filmmaker.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 35 studenten ingeschreven, waarvan 20 voltijds en 15 niet-voltijds.

Programma

Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

De opleiding heeft een coherent programma. De docenten maken gebruik van verscheidene werkvormen op een flexibele manier, om de studenten zoveel mogelijk kansen te geven om zichzelf te ontwikkelen. In de master worden de studenten dan meer vrij gelaten, wat past in hun ontwikkeling en in de visie van de opleidingen. In het ‘masteratelier’ en de bijhorende ‘critical practice’ wordt aan de hand van seminars, voordrachten, workshops, screenings, etc. de persoonlijke attitude ten opzichte van het audiovisuele aangescherpt. Verder is er nog de ‘cross over’, een thematisch Engelstalig seminarie voor alle masterstudenten van de school. Zo was het thema in academiejaar 2013–2014 ‘utopic dimensions in artistic work’. Hierbij waren er inleidende sessies, gevolgd door een vijftal sprekers vanuit

het brede artistieke veld en tot slot moesten alle studenten hun eigen werk presenteren in het licht van de utopische dimensies. De commissie prijst deze aanpak. Dit alles staat steeds in dienst van de masterproef. Naast deze sessies en intensieve individuele begeleiding, is er ook plaats voor peer-to-peer sessies. Daarbij rapporteren studenten regelmatig aan elkaar en aan hun docenten over de voortgang van hun masterproef en wordt er uitgebreid van gedachten gewisseld. Voor de masterproef maken de studenten een op zichzelf staand audiovisueel werk en een scriptie om dit werk te onderbouwen en te contextualiseren.

Daarnaast is continue feedback een deel van het pedagogisch concept. Dat is heel belangrijk, ook om de eigen signatuur van studenten vorm te geven. De commissie vindt het een goed idee dat de student zelf een verslag van elk evaluatiegesprek moet uitschrijven. Dit is handig voor de docent, die minder papierwerk heeft, maar ook voor de student, die er meer inzicht door krijgt en beter kan reflecteren.

Beoordeling en toetsing

De opleiding zet in op toetsing, maar een echt toetsbeleid dient nog uitgewerkt te worden. Daarbij is het vooral belangrijk dat de criteria nog meer uit de leerresultaten komen. Mogelijk zou de eigenzinnige, persoonlijke aanpak ook doorgetrokken kunnen worden in de toetsing.

De studenten weten wat ze kunnen verwachten en kennen de bestaande evaluatiecriteria. Bovendien worden ze goed opgevolgd en krijgen ze veel tussentijdse feedback, waardoor ze zelden verrast zijn eens de beoordeling komt. Op die manier is de beoordeling erg transparant.

De commissie is tevreden om vast te stellen dat er gebruik gemaakt wordt van peer review, naast meer klassieke evaluatiemethoden zoals mondelinge en schriftelijke examens, papers en veel permanente evaluatie. Ook stelt ze op prijs dat voor de masterproef gebruik wordt gemaakt van een externe **jury**, waarbij de docenten zelf enkel een adviserende rol hebben in de beoordeling.

Begeleiding en ondersteuning

De commissie is van mening dat de docenten goed en gedreven zijn. Maar omdat ze met zo weinig zijn en omdat er weinig externe input is, staat de algemene kwaliteit onder druk. Doordat er weinig docenten zijn, is er al snel een zekere eenvormigheid, en zijn er weinig frisse gezichten en ideeën.

Bovendien zorgt dit voor een hoge werkdruk. Het is daarom erg belangrijk om dit in het oog te houden. De commissie zag wel een gemotiveerd korps dat een hechte groep vormt. Alle docenten zijn ook (jonge) makers en gelinkt aan de signatuur van de school. Dat is een groot pluspunt. Maar de kritische ondergrens is bereikt qua aantallen, zeker bij Animatiefilm.

Wat betreft de infrastructuur lijkt eveneens de ondergrens bereikt. De huidige lokalen staan onder druk door de studentenaantallen en bieden nog maar net voldoende plaats. Er is ook niet altijd voldoende materiaal en bovendien is dit al een beetje verouderd. Zo hebben de computers nog maar net een upgrade naar HD-schermen gehad. Extra ruimte zou zeer nuttig zijn voor de opleiding. De opleiding heeft een uitstekende werkplaats audiovisuele kunsten, de zogenaamde pool (uitleendienst en technische assistentie), die eveneens onder grote druk staat. De hogeschool heeft goede ideeën om dit aan te pakken. Ze willen het uitlenen en de technische ondersteuning van elkaar scheiden. De commissie hoopt wel dat dit niet zal uitdraaien op een besparing. Naast de pool is er ook nog een productiebureau, dat de studenten helpt met het 'festivalklaar' maken van hun films. Hierbij helpen ze de studenten onder andere contacten leggen en beantwoorden ze juridische vragen. De commissie is verheugd dat deze ondersteuning aanwezig is voor de studenten. Het zou volgens hen wel goed zijn als de opleidingen een grotere rol opnemen om de huur van extern materiaal te faciliteren, bijvoorbeeld door afspraken te maken met verhuurders om de prijs te drukken. Ook een (algemene) verzekering voor studenten opzetten zou erg nuttig zijn in plaats van elke student het persoonlijk te laten regelen.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

De doorstroom vanuit de master naar het werkveld is voor de commissie moeilijk in te schatten. De opleiding heeft namelijk slecht zicht op waar hun **alumni** precies terecht komen, omdat ze geen goede gegevens heeft over hen. Hier dient een alumnibeleid uitgewerkt, met ook aandacht voor wie uiteindelijk niet de audiovisuele sector in gaat en prijzen pakt. Die parapedaardjes zijn leuk, maar vormen niet de hoofdbrok van de alumni. Belangrijk is wel dat de opleidingen zich niet per sé op direct werk richten, maar eerder op een eigen signatuur bij de studenten. Dat is ook duidelijk bij de alumni die de commissie kon spreken. Zij weten duidelijk wat ze willen en waarom. Daarbij zijn ze zich er ook bewust van dat dit geen gemakkelijke carrièrekeuze is. Daarmee slaagt de opleiding er in om haar visie waar te maken.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleidingen Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten aan de LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel. De visitatiecommissie bezocht deze opleidingen op 25 en 26 februari 2015.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleidingen aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntenschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatierapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werk-

veld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidings specifieke faciliteiten, zoals de leslokalen, de studio's en de bibliotheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

Situering van de opleiding

De Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten zijn academische opleidingen die worden aangeboden aan de LUCA School of Arts, campus Sint-Lukas Brussel. Oorspronkelijk werden deze opleidingen ingericht door de Hogeschool Sint-Lukas Brussel. Deze werd echter na een fusie herdoopt tot de LUCA School of Arts (LUCA) op 15 september 2012. Op 1 januari 2013 lanceerde LUCA de Faculteit Kunsten. Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van die Faculteit Kunsten. Dat is een bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven. De Faculteit Kunsten is verantwoordelijk voor het onderwijs en onderzoek van alle academische opleidingen binnen LUCA.

Op 1 oktober 2014 ging bovendien de onderwijsbevoegdheid voor de academische opleidingen audiovisuele kunsten van de MAD-faculty campus C-mine te Genk over van de Katholieke Hogeschool Limburg (KHLim, nu UC Leuven Limburg) naar LUCA. Beide opleidingen kregen één opleidingshoofd en één Permanente Onderwijscommissie (POC) als gezamenlijk hoogste adviesorgaan. Beide campussen zijn voorlopig nog verschillend qua aanpak en inhoud, maar op termijn zullen de opleidingen meer op elkaar afgestemd worden, zonder daarbij hun eigen identiteit te verliezen. In dit rapport spreekt de commissie zich enkel uit over de Brusselse opleidingen. De Genkse opleidingen worden op een ander moment in deze visitatie bezocht, wat zal leiden tot een afzonderlijk opleidingsrapport.

De opleidingen, bestaande uit de trajecten Film en Animatiefilm, worden dus zoals gezegd geleid door een opleidingshoofd. Daarnaast is er ook nog de

POC, bestaande uit alle onderwijzend personeel, studentenafgevaardigden en de administratief-technische ondersteuners van de opleidingen. Voor de meer dagelijkse gang van zaken kiest de POC een sub-POC voor de Brusselse opleidingen, bestaande uit de praktijkcoördinatoren van Film en Animatiefilm, theoriëdocenten, het productiebureau en de pool (zie GKW 2). Deze sub-POC vergadert maandelijks.

In het academiejaar 2013–2014 waren 121 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 108 voltijds en 13 niet-voltijds. Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 35 studenten ingeschreven, waarvan 20 voltijds en 15 niet-voltijds. Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten als VOLDOENDE

De bachelor-masteropleiding heeft in samenspraak met de andere Vlaamse academische opleidingen audiovisuele kunsten **domeinspecifieke leerresultaten (DLR)** opgesteld, overeenkomstig het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur van 30 april 2009. Deze DLR werden gevalideerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) op 13 oktober 2014.

De opleidingen hebben deze DLR als uitgangspunt gebruikt voor eigen **opleidingspecifieke leerresultaten (OLR)**. Hiervoor hebben ze de DLR enigszins geherformuleerd en genuanceerd, terwijl ze er ook vier vormingsdoelen aan hebben toegevoegd (open houding, onderzoekende houding, samenwerken en communiceren en zelfdiscipline). De commissie beschouwt deze vormingsdoelen als een verrijking voor de leerresultaten, die bovendien zeer relevant zijn voor de sector. Zo is bijvoorbeeld het vormingsdoel 'kunnen samenwerken en communiceren' zeer belangrijk. De opleidingen zijn er in geslaagd om een soms complexe en organische onderwijsrealiteit te ontwerpen, die overigens in het ZER niet altijd even duidelijk was. De OLR voldoen zeker aan de DLR en zitten daarmee ook op het juiste niveau.

Naast de OLR hebben de opleidingen ook vijf **leerlijnen** uitgeschreven (eigen signatuur ontwikkelen; audiovisuele vaardigheid en geletterdheid ontwikkelen; inzicht verwerven en reflecteren; onderzoeken en communiceren; realiseren en valoriseren). Deze zijn zeker verhelderend en nuttig, maar compliceren tegelijkertijd alles, zeker aangezien er ook nog vier niveaus in elke leerlijn zitten (verkennen, verdiepen, verbreden en personaliseren). De commissie waarschuwt de opleidingen dan ook om niet te verzanden in te veel systemen. Less is hier misschien wel more. Het blijkt ook dat nog niet iedereen de leerresultaten en leerlijnen kent. Studenten en docenten moeten deze nog beter leren kennen en ze moeten helder gebruikt worden in de lessen en zeker in de toetsing. Een beperktere set zou in die zin dus ook handiger zijn om mee te werken.

In de leerresultaten en leerlijnen kon de commissie niet echt een verwijzing terugvinden naar de **juridische, financieel-economische en productionele realiteit** waarin de afgestudeerden terecht zullen komen. DLR/OLR 3 en 7 zouden wel breed geïnterpreteerd kunnen worden in deze zin. De commissie is echter van mening dat dit toch explicieter opgenomen zou kunnen worden, gezien het grote belang van deze zaken voor een latere carrière. De opleidingen hebben reeds enkele opleidingsonderdelen hieraan gewijd, maar ook deze kunnen nog uitgebreider (zie GWK 2).

De commissie waardeert de sterke **profilering** van de opleidingen, die focust op een sterke eigen signatuur van de filmmaker. Die profilering is overall goed zichtbaar, van leerlijnen over programma en werkvormen (zie GWK2) tot toetsing (zie GWK3). Alle stakeholders kunnen de opleidingen bovendien onmiddellijk identificeren op basis van deze profilering.

De opleidingen zetten sterk in op **internationalisering**, wat ook enorm belangrijk is in het werkveld. Internationale coproducties zijn bijvoorbeeld bijna niet meer weg te denken uit de sector. Het internationaal perspectief is niet expliciet opgenomen in de leerresultaten, hetgeen toch zou mogen. Er mag volgens de commissie ook een duidelijkere en meer eenduidige visie op internationalisering komen. Die is er nu nog niet altijd, wat zich in de gesprekken uitte in tegenstrijdigheden tussen verschillende betrokkenen. Op zich zijn alle elementen aanwezig voor een geïnternationaliseerde aanpak, zeker gezien de ligging in het multiculturele en bruisende Brussel.

Op het vlak van **benchmarking** zijn de opleidingen vooral informeel actief. Dit kan volgens de commissie veel structureler gebeuren. Door de focus op **onderzoek** zijn ze wel mee met de evoluties in het academisch

onderwijs. Ze liepen er zelfs al even in voor, aangezien een onderzoekende houding al jarenlang gestimuleerd wordt binnen de opleidingen. De opleidingen maken bepaalde keuzes, zoals het richten op de nichemarkt van auteurscinema met een eigen signatuur, een focus op inhoud in plaats van op techniek en een keuze voor enkel single screen. Deze keuzes geven de opleidingen een duidelijk profiel, maar houden anderzijds ook gevaren in. De opleidingen vragen van de studenten om constant te reflecteren over de eigen positionering in de voortdurend veranderende audiovisuele wereld, en de commissie is van mening dat ook de opleidingen zelf dit moeten blijven doen. Beter en structureler benchmarken kan daarbij zeker helpen.

De commissie concludeert dat de opleidingen goede en voldoende profilerende leerresultaten hebben opgesteld, maar wel moeten opletten om niet in te veel systemen te verzanden. Bovendien moeten deze leerresultaten ook meer als uitgangspunt gebruikt worden voor programma en toetsing. Wat betreft internationalisering en benchmarking kunnen nog wel stappen gezet worden om het basisoniveau systematisch te overstijgen. Daarom kent de commissie voor het beoogd eindniveau van de bachelor en de master de score 'voldoende' toe.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten als VOLDOENDE

De opleidingen hebben een coherent **programma**. De docenten maken gebruik van verscheidene werkvormen op een flexibele manier, om de studenten zoveel mogelijk kansen te geven om zichzelf te ontwikkelen. De **bachelor** bestaat uit praktijkstudies, technische studies (bijvoorbeeld camera en montage), specifieke studies (theorie over film of animatie) en algemene studies (theorievakken gemeenschappelijk met andere opleidingen). De praktijkstudies staan steeds centraal en eindigen elk jaar in een vrij eindwerk. Het vrije eindwerk in het derde jaar is de bachelorproef. De commissie roemt onder meer het 'videodiary' van het traject Film, waarbij studenten een audiovisueel dagboek moeten aanleggen ter voorbereiding van de bachelorproef. Daarin kunnen ze experimenteren met thema's, beelden, montage en geluid, wat vaak boeiende resultaten geeft. Dit is niet alleen een leuk en origineel concept, het is bovendien ook nuttig voor de studenten omdat ze zo in de praktijk zelf aan onderzoek

doen en veel bijleren over zichzelf en hun werk. Daarnaast is continue **feedback** een deel van het pedagogisch concept. Dat is heel belangrijk, ook om de eigen signatuur van studenten vorm te geven. De commissie vindt het een goed idee dat de student zelf een verslag van elk evaluatiegesprek moet uitschrijven. Dit is handig voor de docent, die minder papierwerk heeft, maar ook voor de student, die er meer inzicht door krijgt en beter kan reflecteren.

In de **master** wordt de aanpak aangepast. De studenten worden dan meer vrij gelaten, wat past in de ontwikkeling van de studenten en in de visie van de opleidingen. In het 'masteratelier' en de bijhorende 'critical practice' wordt aan de hand van seminars, voordrachten, workshops, screenings, etc. de persoonlijke attitude ten opzichte van het audiovisuele aangescherpt. Verder is er nog de 'cross over', een thematisch Engelstalig seminarie voor alle masterstudenten van de school. Zo was het thema in academiejaar 2013–2014 'utopic dimensions in artistic work'. Hierbij waren er inleidende sessies, gevolgd door een vijftal sprekers vanuit het brede artistieke veld en tot slot moesten alle studenten hun eigen werk presenteren in het licht van de utopische dimensies. De commissie prijst deze aanpak. Dit alles staat steeds in dienst van de **masterproef**. Naast deze sessies en intensieve individuele begeleiding, is er ook plaats voor peer-to-peer sessies. Daarbij rapporteren studenten regelmatig aan elkaar en aan hun docenten over de voortgang van hun masterproef en wordt er uitgebreid van gedachten gewisseld. Voor de masterproef maken de studenten een op zichzelf staand audiovisueel werk en een scriptie om dit werk te onderbouwen en te contextualiseren.

Ondanks de heldere opbouw zijn de **leerresultaten** (bijvoorbeeld het vormingsdoel 'kunnen samenwerken en communiceren', zie GKW 1) niet duidelijk terug te vinden in het programma. Ze zitten er vaak wel impliciet in, maar mogen zichtbaarder gemaakt worden. Voor de commissie mag er nog meer aandacht gaan naar het **productie-aspect** dan nu in één vak in de bachelor ('beroepsuitoefening') en één in de master Film ('critical practice 2'). Het is immers een belangrijk aspect om de studenten een goed beeld op hun toekomst te geven (de financiële realiteit, realisme in samenwerking, ...).

Door de beperkte schaal van de opleidingen en de recente besparingen kan moeilijk **flexibel** ingespeeld worden op de diversiteit van de studenten die binnenkomen, hoewel dit net belangrijk is in een individuele opleiding gericht op de ontwikkeling van een persoonlijke signatuur. Dus paradoxaal

genoeg moeten de opleidingen flexibel zijn als uitgangspunt, maar kunnen ze het niet altijd zijn. Zo willen studenten bijvoorbeeld tegenwoordig graag meer documentaire maken, maar er is niet veel knowhow meer aanwezig daarrond bij de docenten omdat er bespaard moest worden.

Uit de gesprekken bleek dat alle stakeholders vragen naar **stages**. De commissie begrijpt dat de opleidingen willen voorkomen dat stages irrelevant zijn voor studenten en waardeert dat de praktijk al in het programma aanwezig is in de vorm van docenten uit het werkveld, simulaties van zo realistisch mogelijke werksituaties in de filmoefeningen en in de masteropleiding. Niettemin meent de commissie dat de opleidingen toch aan het verzoek van de stakeholders gehoor moeten geven en derhalve de uitdaging aannemen om zinvolle stages voor de studenten te organiseren en deze te implementeren in het programma.

De aandacht binnen de opleidingen voor **internationalisering**, met onder andere een volledig semester in het derde jaar dat zodanig ingeroosterd is dat er mogelijkheid is voor uitwisselingen, is goed. Die uitwisselingen worden vooral georganiseerd samen met partners uit het internationale film-scholennetwerk CILECT. Ook organiseert de hogeschool de internationale Erasmus Mundus master DocNomads voor documentairemakers, die echter niet beoordeeld wordt binnen deze visitatie. Maar de internationalisering lijkt voorlopig nog niet te komen uit een breed gedragen visie die ook verder gaat dan uitwisselingen. Internationalisation@home biedt bijvoorbeeld nog mogelijkheden, zeker gezien de ligging van de school in Brussel. De commissie begrijpt dat het onmogelijk is om alle studenten mee te nemen naar buitenlandse **festivals** wegens de hoge kosten, maar het zou perfect moeten kunnen om dit – desnoods samen met andere opleidingen - te doen in eigen land of in nabij buitenland, omdat zo'n festivals enorme leermomenten zijn.

Ook naar **onderzoek** gaat heel wat aandacht. In opleidingsonderdelen zoals 'videodiary' (zie *eerder*) wordt dit steeds zoveel mogelijk vanuit de praktijk aangepakt. Bedoeling is dat studenten zelf een onderzoekende houding gaan aannemen ten opzichte van het audiovisuele. Bovendien wordt al vroeg ingezet op onderzoeksvaardigheden en schriftelijke rapportering in papers. Bij het traject Animatiefilm is er minder formele aandacht voor onderzoek, maar dit is gedeeltelijk inherent aan de opleiding, waarbij vooral veel technische kunde moet bijgebracht worden. Het onderzoek bij Animatiefilm blijft dan ook vaak steken bij het vormelijke. De commissie had graag meer aandacht gezien voor het inhoudelijke. Ten slotte ontbreekt

een docent gespecialiseerd in scenario bij Animatiefilm (hoewel er wel één is voor Film).

Volgens de commissie zijn de **samenwerkingen** met andere opleidingen al redelijk (bijvoorbeeld in opleidingsonderdelen als 'cross over' in de master), maar kunnen ze nog veel verder gaan. Zeker met de opleidingen Drama en Fotografie en de internationale master DocNomads zijn er nog veel mogelijkheden aanwezig binnen de school. Maar ook de twee trajecten kunnen nog wel dichter bij elkaar komen te staan en elkaar helpen, bijvoorbeeld met de net genoemde scenario-docent.

De commissie is van mening dat de **docenten** goed en gedreven zijn. Maar omdat ze met zo weinig zijn en omdat er weinig externe input is, staat de algemene kwaliteit onder druk. Doordat er weinig docenten zijn, is er al snel een zekere eenvormigheid, en zijn er weinig frisse gezichten en ideeën. Bovendien zorgt dit voor een hoge **werkdruk**. Het is daarom erg belangrijk om dit in het oog te houden. De commissie zag wel een gemotiveerd korps dat een hechte groep vormt. Alle docenten zijn ook (jonge) makers en gelinkt aan de signatuur van de school. Dat is een groot pluspunt. Maar de kritische ondergrens is bereikt qua aantallen, zeker bij Animatiefilm. Door besparingen is er sinds de vorige visitatie in 2008 een vermindering in personeel gebeurd van 17,1% VTE per student naar 10,8% VTE per student (inclusief ondersteunend personeel). De commissie geeft daarom aan dat kwaliteit een gebrek aan kwantiteit niet kan blijven compenseren. De commissie vraagt daar bovenop aandacht voor continuïteit: op cruciale (ondersteunende) functies is er veel verandering. De opleidingen moeten opletten dat er daarbij niet té veel verloop is.

Wat betreft de **infrastructuur** lijkt eveneens de ondergrens bereikt. De huidige lokalen staan onder druk door de studentenaantallen en bieden nog maar net voldoende plaats. Er is ook niet altijd voldoende materiaal en bovendien is dit al een beetje verouderd. Zo hebben de computers nog maar net een upgrade naar HD-schermen gehad. Extra ruimte zou zeer nuttig zijn voor de opleidingen. Daarvoor hebben ze ook al een gebouw aangekocht, dat grenst aan de huidige gebouwen. Er zijn plannen gemaakt om daar een cinemazaal met cafetaria en mogelijk ook een bibliotheek te bouwen. Maar voorlopig kunnen die plannen om budgettaire redenen niet uitgevoerd worden. Erg jammer, want bovendien moet aan de stad een boete betaald worden van €9 000 per jaar als het aangekochte gebouw ongebruikt blijft. De commissie hoopt dan ook dat de plannen toch snel in realiteit omgezet kunnen worden, omdat ze niet alleen de opleidingen, maar ook

de buurt ten goede zouden komen. Op dit ogenblik kijken de opleidingen uit naar Cinema Aventure in Brussel voor de masterproefverdediging. De commissie vraagt zich af of een dergelijk gebruik van Brusselse zalen niet meer zou kunnen. Daarbij kan geïnventariseerd worden welke locaties er zijn in Brussel en mogelijk zelfs samengewerkt worden met Narafi, INSAS en RITCS om goede tarieven te onderhandelen.

De opleidingen hebben een uitstekende werkplaats audiovisuele kunsten, de zogenaamde **pool** (uitleendienst en technische assistentie), die eveneens onder grote druk staat. De hogeschool heeft goede ideeën om dit aan te pakken. Ze willen het uitlenen en de technische ondersteuning van elkaar scheiden. De commissie hoopt wel dat dit niet zal uitdraaien op een besparing. Naast de pool is er ook nog een productiebureau, dat de studenten helpt met het 'festivalklaar' maken van hun films. Hierbij helpen ze de studenten onder andere contacten leggen en beantwoorden ze juridische vragen. De commissie is verheugd dat deze ondersteuning aanwezig is voor de studenten. Het zou volgens hen wel goed zijn als de opleidingen een grotere rol opnemen om de huur van extern materiaal te faciliteren, bijvoorbeeld door afspraken te maken met verhuurders om de prijs te drukken. Ook een (algemene) verzekering voor studenten opzetten zou erg nuttig zijn in plaats van elke student het persoonlijk te laten regelen.

Het **doorstroomrendement** is, zeker in de eerste bachelor, niet zo goed. Maar de opleidingen zijn zich bewust van deze problematiek en proberen, net als andere opleidingen audiovisuele kunsten, oplossingen te zoeken. Studenten met problemen worden zeer goed begeleid door de ombuds, trajectbegeleiders en ondersteuners, die erg bereikbaar zijn. Rond studenten die niet voltijds (kunnen) studeren wordt nog te veel incidenteel gehandeld en te weinig structureel. De commissie vindt het ook een vreemd idee dat er een minder strenge **ingangsproof** is, maar wel streng geselecteerd wordt na het eerste jaar. Hoewel het goed is dat velen een kans krijgen, is het misschien toch beter om iets minder studenten aan te nemen.

De commissie merkt op dat sinds de vorige visitatie veel verbeterd is. Ook zijn er heel veel plannen voor nieuwe verbeteringen. Zo komt er bijvoorbeeld een toetsbeleid aan en een nieuwe aanpak voor de alumni. De commissie juicht dit toe, maar geeft wel aan dat de **kwaliteitszorg** nog te recent is om echt al gestructureerd en doorleefd te zijn. Dit zal zeker een aandachtspunt worden voor de toekomst.

Door het **samengaan met de opleidingen audiovisuele kunsten in Genk** was er op het moment van de visitatie heel wat onzekerheid. Dit is niet bevorderlijk voor de opleidingen in Brussel en in Genk, die dringend bestuurlijke duidelijkheid nodig hebben. Het management heeft daarbij een belangrijke zorgplicht naar de opleidingen en het personeel toe. Doordat bestuurlijke structuren veranderen, gaan bovendien de beslissingsniveaus (ook financieel) steeds verder weg liggen. Dat is duidelijk geen goede zaak voor de opleidingen.

Uit dit alles concludeert de commissie dat de opleidingen beschikken over een coherent en gevarieerd programma, gegeven door goede docenten en aangepast aan het profiel van de opleiding. Vreemd genoeg zijn de leerresultaten nog niet duidelijk terug te vinden in het programma. De opleidingen kunnen ook nog meer inzetten op stages, Internationalisation@home en samenwerkingen. Verder vergen vooral het aantal personeelsleden en de voorzieningen grote aandacht. Vandaar besluit de commissie dat het onderwijsproces niet systematisch uitstijgt boven de basiskwaliteit en kent ze de score 'voldoende' toe.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten als VOLDOENDE

De opleidingen zetten in op toetsing, maar een echt **toetsbeleid** dient nog uitgewerkt te worden. Daarbij is het vooral belangrijk dat de **criteria** nog meer uit de leerresultaten komen. Mogelijk zou de eigenzinnige, persoonlijke aanpak ook doorgetrokken kunnen worden in de toetsing.

De studenten weten wat ze kunnen verwachten en kennen de bestaande evaluatiecriteria. Bovendien worden ze goed opgevolgd en krijgen ze veel tussentijdse **feedback**, waardoor ze zelden verrast zijn eens de beoordeling komt. Op die manier is de beoordeling erg transparant.

De commissie is tevreden om vast te stellen dat er gebruik gemaakt wordt van **peerreview**, naast meer klassieke evaluatiemethoden zoals mondelinge en schriftelijke examens, papers en veel permanente evaluatie. Ook stelt ze op prijs dat voor de bachelor- en masterproef gebruik wordt gemaakt van een externe **jury**, waarbij de docenten zelf enkel een adviserende rol hebben in de beoordeling.

Het is voor de commissie duidelijk dat het **niveau** van de master een pak hoger ligt dan dat in de bachelor, wat ook te zien is in de eindwerken. Dus er is zeker een toegevoegde waarde. Wel zag de commissie verschillen in de eindproducten bij Animatiefilm en Film. De animatiefilms zijn minder origineel en inhoudelijk minder sterk. Maar dat is gedeeltelijk te verklaren doordat animatie meer technisch is en meer (hand-)werk veronderstelt. In het algemeen is het eindniveau van films en scripties voldoende, maar niet echt consistent te noemen. Enkele uitschieters zullen er altijd zijn, maar er is niet echt een lijn te trekken in de masterproeven. Hieraan moet toch aandacht besteed worden.

De **doorstroom** in de bachelor is – na de uitval in het eerste jaar - in orde. De doorstroom vanuit de master naar het werkveld is voor de commissie moeilijk in te schatten. De opleiding heeft namelijk slecht zicht op waar hun **alumni** precies terecht komen, omdat ze geen goede gegevens heeft over hen. Hier dient een alumnibeleid uitgewerkt, met ook aandacht voor wie uiteindelijk niet de audiovisuele sector in gaat en prijzen pakt. Die paradepaardjes zijn leuk, maar vormen niet de hoofdbrok van de alumni. Belangrijk is wel dat de opleidingen zich niet per sé op direct werk richten, maar eerder op een eigen signatuur bij de studenten. Dat is ook duidelijk bij de alumni die de commissie kon spreken. Zij weten duidelijk wat ze willen en waarom. Daarbij zijn ze zich er ook bewust van dat dit geen gemakkelijke carrièrekeuze is.

De conclusie van de commissie is dat de opleidingen een toetsbeleid dienen uit te werken dat voortborduurde op de reeds aanwezige best practices. Daarbij is het vooral belangrijk dat de criteria vanuit de leerresultaten opgesteld worden. Voorts beschikken de opleidingen nog niet over een alumnibeleid en dienen ze het eindniveau van de masterproeven meer consistent te maken. Desondanks leveren de opleidingen wel studenten af die klaar zijn voor een carrière als filmmaker met een eigen signatuur. Daarmee slagen ze erin om hun visie ook waar te maken. Op basis daarvan kent de commissie de score ‘voldoende’ toe voor het gerealiseerde eindniveau.

Integraal eindoordeel van de commissie

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten, conform de beslisregels, voldoende.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Maak een beperktere en meer werkbare set van leerresultaten/vormingsdoelen/leerlijnen en zorg dat studenten en docenten deze kennen en gebruiken in programma en toetsing.
- Integreer een verwijzing naar de juridische, financieel-economische en productionele realiteit in de leerresultaten.
- Neem daarnaast ook het internationaal perspectief op in de leerresultaten.
- Zorg voor een eenduidige, breed gedragen visie op internationalisering. Dit kan beter zijn dan enkel uitwisselingen.
- Doe meer en structureler aan benchmarking. Blijf daarbij ook de eigen opleidingen en de richtingen waarin ze gaan steeds kritisch bekijken.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

- Besteed meer aandacht aan het productie-aspect.
- Organiseer zinvolle stages. Hierbij kan stage heel breed geïnterpreteerd worden en desnoods als keuzevak aangeboden worden.
- Probeer de studenten op zijn minst één keer in hun schoolloopbaan mee te nemen naar een festival. Dit kan perfect ook in het binnenland of het nabije buitenland.
- Probeer ook bij Animatiefilm meer inhoudelijk onderzoek te introduceren.
- Geef ook aan de animatiestudenten een scenario-docent.
- Werk nog meer samen, zowel binnen de opleiding als binnen de school.
- Hou rekening met de werkdruk bij het personeel. Meer docenten zouden wenselijk zijn, zeker bij Animatiefilm.
- Let op dat er niet te veel verloop is op cruciale (ondersteunende) functies. Continuïteit daar is belangrijk.
- Doe een inspanning om het aangekochte gebouw ook effectief te verbouwen en vermijd zo een boete.
- Inventariseer cinemalocaties in Brussel die mogelijk te gebruiken zijn door de opleidingen. Daarbij kan eventueel samengewerkt worden met Narafi, INSAS en RITCS om goede tarieven te onderhandelen.
- Zorg dat de opsplitsing van de pool niet leidt tot een besparing.
- Faciliteer het huren van extra materiaal door bijvoorbeeld prijsafspraken te maken met verhuurders. Er kan ook gedacht worden aan het opzetten van een algemene verzekering voor studenten.
- Bezin ook over de ingangsproof. Als deze strenger gemaakt wordt, zullen er minder studenten afvallen na het eerste jaar.

- Zorg dat de kwaliteitszorg meer gestructureerd en doorleefd wordt.
- Creëer zo vlug mogelijk bestuurlijke duidelijkheid, waarbij behoud van kwaliteit het uitgangspunt is.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Werk een toetsbeleid uit. Daarvoor kan voortgeborduurd worden op de reeds aanwezige best practices. Dit kan ook een kans zijn om de eigenzinnige, persoonlijke aanpak van de opleidingen door te trekken in de toetsing.
- Zorg dat de criteria nog meer uit de leerresultaten komen.
- Werk aan een alumni-beleid dat eerst en vooral goede gegevens verzamelt over de alumni. Daarbij dient verder gekeken dan enkel de parade-paardjes.
- Probeer het niveau van de masterproeven meer consistent te krijgen.

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL (RITCS)

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten

SAMENVATTING

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten Erasmushogeschool Brussel (RITCS)

Op 16, 17 en 18 maart 2015 werd de bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten van de Erasmushogeschool Brussel (RITCS), in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan het RITCS. Sinds 1 oktober 2013 is het RITS een School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel (EhB). Kort na het bezoek van de commissie, op 2 april 2015, veranderde het RITS van naam. Voortaan heet de school RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound). Verder in dit rapport zal dan ook die afkorting gebruikt worden. De opleiding telt zes afstudeerrichtingen: Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio, Schrijven en Televisie.

In het academiejaar 2013–2014 waren 287 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 223 voltijds en 64 niet-voltijds.

Programma

Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

In de bachelor is er een apart traject van drie jaar voor Animatiefilm en Radio. De andere afstudeerrichtingen studeren twee jaar samen, met mogelijkheden om keuzevakken van twee afstudeerrichtingen (bijvoorbeeld Televisie en Documentaire of Film en Schrijven) op te nemen in het tweede jaar. Vanaf het derde jaar zijn er dan volledig gescheiden trajecten.

Het programma is steeds opgebouwd uit stamvakken (algemene theorievakken die iedereen moet volgen), specifieke theorievakken per afstudeerrichting en ateliers. Dit is volgens de commissie een mooie combinatie. In sommige gevallen kan dit wel beter geduid worden, zodat studenten de nood van de stamvakken inzien en de hier opgedane inzichten ook bewust gaan gebruiken in de ateliers. Ook merkt de commissie op dat de stamvakken vooral op filosofie, politiek en cultuur gefocust zijn. Qua werkvormen beschikt de opleiding over een gevarieerd aanbod, met de nadruk op hoorcolleges bij de stamvakken. Hoe specialistischer de opleidingsonderdelen worden, hoe persoonlijker de begeleiding en hoe meer vrijheid de student krijgt. Al vanaf het eerste jaar is er ruimte voor een 'Persoonlijk parcours', waarin studenten individueel aan een eigen audiovisueel project kunnen werken. In het eerste jaar is dit een korte 'solo' en in het tweede jaar een uitgebreidere 'oefening' als voorbereiding op de bachelor- en masterproef. In bachelor wordt een theoretische basis gelegd, en vooral in de derde bachelor is er bij alle afstudeerrichtingen ook op praktisch vlak een grote vooruitgang te zien bij de studenten. De drie jaren worden bekroond met een op zichzelf staande bachelorproef in de vorm van een individueel audiovisueel product met bijbehorend productiedossier.

Beoordeling en toetsing

De opleiding beschikt nog niet over een algemeen toetsingsbeleid. Ook op dit vlak kon de commissie grote verschillen tussen de afstudeerrichtingen vaststellen. Hierbij benadrukt de commissie dat er heel wat creatiever over kan nagedacht worden en dat dit niet per sé hoeft te leiden tot formalisering. De commissie zag heel wat best practices bij afzonderlijke afstudeerrichtingen of zelfs bij individuele docenten, maar geen platform om deze uit te wisselen. Dit zou nochtans iedereen ten goede komen, en in de eerste plaats de studenten.

De stamvakken worden meestal getoetst aan de hand van klassieke schriftelijke en mondelinge examens. Voor andere vakken is een aangepaste, meestal permanente evaluatie voorzien. In de loop van de jaren komen er ook meer beoordelaars voor individuele werken om voor zoveel mogelijk objectiviteit te zorgen.

Bij verschillende afstudeerrichtingen zijn de criteria nog redelijk onduidelijk, wat de transparantie niet ten goede komt. Dit wordt gelukkig grotendeels verholpen door het feit dat studenten persoonlijk begeleid worden en daarbij veel informele feedback krijgen. Zo weten ze beter wat docenten van hen verwachten en zijn ze zelden verrast bij een eindbeoordeling.

Begeleiding en ondersteuning

Qua infrastructuur zijn de aula's goed in orde. Studenten kunnen gebruik maken van goede montagecellen en klankstudio's. De televisie-studenten beschikken over een volledig uitgeruste tv-studio, en voor radio is er een gloednieuwe radiostudio. Filmstudenten missen echter een echte filmstudio. In de tv-studio kunnen ze beperkt aan de slag, maar een grote filmstudio met greenscreen ontbreekt toch wel. De opleiding ziet deze nood ook in en zijn op zoek naar oplossingen. Mogelijk zou er op een andere locatie een filmstudio gezocht worden, waarbij ook samengewerkt zou kunnen worden met decorbouwers en acteurs uit andere opleidingen. De commissie vindt dit zeker interessant, maar vraagt in dat geval wel aandacht voor de organisatie van de uitleendienst. Verder beschikt de opleiding over een schitterende cinema, die ook actief gebruikt wordt binnen en buiten de lessen. De commissie is verheugd dat studenten een centje kunnen bijverdienen als projectionist in de cinema. Op die manier zijn de studenten ook meer betrokken. De animatie-lokalen zijn op zich goed uitgerust met onder andere enkele Cintiq tekentablets, maar een renovatie is wel dringend nodig. Het dak lekt er namelijk, en in de winter wordt het enorm koud. Het RITCS werkt aan een eigenzinnige mediatheek, die verder wil gaan dan enkel ontsluiten van materiaal, maar ook kennisdelen wil stimuleren. De commissie vindt dit een mooi en dynamisch initiatief.

De uitleendienst kan volgens de commissie nog verbeteren. Een digitaal uitleensysteem zou de taak van de – overigens uitstekende – medewerkers heel wat verlichten en het geheel overzichtelijker maken. Op het moment van de visitatie beschikte de opleiding slechts over één 'top' camera (een Alexa), en voor de rest over veel minder kwalitatief materiaal. Een

'middencategorie' leek te ontbreken, waardoor heel wat frustraties ontstonden rond het uitlenen van die ene goede camera. De opleiding ziet wel in dat dit een probleem is, en werken (binnen de huidige besparingscontext) aan een oplossing.

De opleiding maakt gebruik van docenten die ook actief zijn in het werkveld. De commissie vindt dit een goede zaak. De commissie is wel van mening dat het personeel toe is aan verjonging en vervrouwelijking. Bovendien mag het docentenkorps ook wat meer divers om beter de maatschappelijke realiteit van een stad als Brussel, die de opleiding ook expliciet aanhaalt, te weerspiegelen.

De begeleiding van studenten verloopt erg goed, via de assistenten per afstudeerrichting. Deze enthousiaste jonge mensen zijn erg belangrijk voor de studenten. Ze zijn een aanspreekpunt op het niveau van de studenten, moeten hen niet evalueren en kunnen daarom een vertrouwenspersoon zijn.

De kwantiteit van het onderwijzend personeel is nog net in orde, maar heeft volgens de commissie duidelijk de kritische ondergrens bereikt. De kwaliteit van de docenten is op peil gebleven, al zou ook deze lijden als de kwantitatieve ondergrens overschreden wordt. De commissie ziet vooral problemen bij het beperkte ondersteunend personeel. Hoewel de assistenten geweldig (veel) werk verrichten, zou de opleiding veel winst kunnen halen uit extra ondersteunend personeel.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

De doorstroom is in orde. Het viel de commissie wel op dat er in het eerste jaar heel wat uitval is ondanks de toelatingsproef. Dat is echter een algemene vaststelling bij alle hogescholen die audiovisuele kunsten aanbieden.

Op basis van de gesprekken en de ingekeken documenten stelde de commissie vast dat de opleiding de studenten voldoende voorbereid op het vervolg van hun studie in de master.

SAMENVATTING

Master of Arts in de audiovisuele kunsten

Erasmushogeschool Brussel (RITCS)

Op 16, 17 en 18 maart 2015 werd de master of Arts in de audiovisuele kunsten van de Erasmushogeschool Brussel (RITCS), in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De master of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan het RITCS. Sinds 1 oktober 2013 is het RITS een School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel (EhB). Kort na het bezoek van de commissie, op 2 april 2015, veranderde het RITS van naam. Voortaan heet de school RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound). Verder in dit rapport zal dan ook die afkorting gebruikt worden. De opleiding telt zes afstudeerrichtingen: Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio, Schrijven en Televisie.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 62 studenten ingeschreven, waarvan 40 voltijds en 22 niet-voltijds.

Programma

Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

De opleiding telt zes afstudeerrichtingen met elk een eigen master. Het programma is steeds opgebouwd uit stamvakken (algemene theorievakken die iedereen moet volgen), specifieke theorievakken per afstudeerrichting en ateliers. Dit is volgens de commissie een mooie combinatie. In sommige gevallen kan dit wel beter geduid worden, zodat studenten de nood van de stamvakken inzien en de hier opgedane inzichten ook bewust gaan gebruiken in de ateliers. Ook merkt de commissie op dat de stamvakken vooral op filosofie, politiek en cultuur gefocust zijn. Qua werkvormen beschikt de opleiding over een gevarieerd aanbod, met de nadruk op hoorcolleges bij de stamvakken. Hoe specialistischer de opleidingsonderdelen worden, hoe persoonlijker de begeleiding en hoe meer vrijheid de student krijgt.

In de master worden de studenten meer losgelaten en ligt de focus uiteraard vooral bij de masterproef, waardoor er minder aandacht is voor theorie. Alle masters krijgen enkele keuzevakken aangeboden, waaronder vier stamvakken. Ook in de master zijn er verschillen per afstudeerrichting, vooral wat betreft de keuzevakken, de uitwerking van de masterclasses en de masterproef. Het RITCS heeft er bewust voor gekozen om aan de masterproef geen scriptie te koppelen, omdat ze er van uit gaan dat het audiovisuele werk voor zich moet spreken. Nochtans zag de commissie in de eindwerken niet altijd de reflectieve houding van de student of een plaatsing in het maatschappelijk debat, hoewel dit in de OLR opgenomen is. Wel moeten de meeste studenten een bijhorend dossier maken. Bij Radio bijvoorbeeld moet dit een onderzoeksvraag bevatten waar het werk een antwoord op biedt, plus een productiedossier. Ook bij Animatiefilm en Documentaire wordt een productiedossier gevraagd, conform de eisen van het VAF. Voor Televisie wordt een portfolio gevraagd, terwijl bij Schrijven en Film geen dossier nodig is naast het audiovisuele werk. Bij het maken van de masterproef gebeurt de begeleiding soms door interne en soms door externe promotoren. Verder vraagt de commissie zich af waarom de opdrachten voor de masterproef zo exclusief focussen op auteurschap. De kracht van het RITCS ligt net in de ambachtelijkheid en het vakmanschap. Die zitten in heel de opleiding en zouden ook perfect als focus van de masterproef kunnen dienen.

Beoordeling en toetsing

De opleiding beschikt nog niet over een algemeen toetsingsbeleid. Ook op dit vlak kon de commissie grote verschillen tussen de afstudeerrichtingen vaststellen. Hierbij benadrukt de commissie dat er heel wat creatiever over kan nagedacht worden en dat dit niet per sé hoeft te leiden tot formalisering. De commissie zag heel wat best practices bij afzonderlijke afstudeerrichtingen of zelfs bij individuele docenten, maar geen platform om deze uit te wisselen. Dit zou nochtans iedereen ten goede komen, en in de eerste plaats de studenten.

De stamvakken worden meestal getoetst aan de hand van klassieke schriftelijke en mondelinge examens. Voor andere vakken is een aangepaste, meestal permanente evaluatie voorzien. In de loop van de jaren komen er ook meer beoordelaars voor individuele werken om voor zoveel mogelijk objectiviteit te zorgen. De masterproeven worden steeds beoordeeld door een externe jury, aangevuld met een interne jury om rekening te kunnen houden met het parcours van de student.

Bij verschillende afstudeerrichtingen zijn de criteria nog redelijk onduidelijk, wat de transparantie niet ten goede komt. Dit wordt gelukkig grotendeels verholpen door het feit dat studenten persoonlijk begeleid worden en daarbij veel informele feedback krijgen. Zo weten ze beter wat docenten van hen verwachten en zijn ze zelden verrast bij een eindbeoordeling.

Begeleiding en ondersteuning

Qua infrastructuur zijn de aula's goed in orde. Studenten kunnen gebruik maken van goede montagecellen en klankstudio's. De televisie-studenten beschikken over een volledig uitgeruste tv-studio, en voor radio is er een gloednieuwe radiostudio. Filmstudenten missen echter een echte filmstudio. In de tv-studio kunnen ze beperkt aan de slag, maar een grote filmstudio met greenscreen ontbreekt toch wel. De opleiding ziet deze nood ook in en zijn op zoek naar oplossingen. Mogelijk zou er op een andere locatie een filmstudio gezocht worden, waarbij ook samengewerkt zou kunnen worden met decorbouwers en acteurs uit andere opleidingen. De commissie vindt dit zeker interessant, maar vraagt in dat geval wel aandacht voor de organisatie van de uitleendienst. Verder beschikt de opleiding over een schitterende cinema, die ook actief gebruikt wordt binnen en buiten de lessen. De commissie is verheugd dat studenten een centje kunnen bijverdienen als projectionist in de cinema. Op die manier zijn de studenten ook meer betrokken. De animatie-lokalen zijn op zich goed uitgerust met onder andere enkele Cintiq teken tablets, maar een renovatie is wel dringend nodig. Het dak lekt er namelijk, en in de winter wordt het enorm koud. Het RITCS werkt aan een eigenzinnige mediatheek, die verder wil gaan dan enkel ontsluiten van materiaal, maar ook kennisdelen wil stimuleren. De commissie vindt dit een mooi en dynamisch initiatief.

De uitleendienst kan volgens de commissie nog verbeteren. Een digitaal uitleensysteem zou de taak van de – overigens uitstekende – medewerkers heel wat verlichten en het geheel overzichtelijker maken. Op het moment van de visitatie beschikte de opleiding slechts over één 'top' camera (een Alexa), en voor de rest over veel minder kwalitatief materiaal. Een 'middencategorie' leek te ontbreken, waardoor heel wat frustraties ontstonden rond het uitlenen van die ene goede camera. De opleiding ziet wel in dat dit een probleem is, en werken (binnen de huidige besparingscontext) aan een oplossing.

De opleiding maakt gebruik van docenten die ook actief zijn in het werkveld. De commissie vindt dit een goede zaak. De commissie is wel van mening dat het personeel toe is aan verjonging en vervrouwelijking. Bovendien mag het docentenkorps ook wat meer divers om beter de maatschappelijke realiteit van een stad als Brussel, die de opleiding ook expliciet aanhaalt, te weerspiegelen.

De begeleiding van studenten verloopt erg goed, via de assistenten per afstudeerrichting. Deze enthousiaste jonge mensen zijn erg belangrijk voor de studenten. Ze zijn een aanspreekpunt op het niveau van de studenten, moeten hen niet evalueren en kunnen daarom een vertrouwenspersoon zijn.

De kwantiteit van het onderwijzend personeel is nog net in orde, maar heeft volgens de commissie duidelijk de kritische ondergrens bereikt. De kwaliteit van de docenten is op peil gebleven, al zou ook deze lijden als de kwantitatieve ondergrens overschreden wordt. De commissie ziet vooral problemen bij het beperkte ondersteunend personeel. Hoewel de assistenten geweldig (veel) werk verrichten, zou de opleiding veel winst kunnen halen uit extra ondersteunend personeel.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

Wat betreft uitstroom stelde de commissie vast dat vooral studenten Radio zeer snel werk vinden, vreemd genoeg niet enkel op de radio maar zelfs bij de televisie. De andere afstudeerrichtingen leveren studenten af die klaar zijn voor de sector, maar vaak wat moeite hebben om er direct aan de slag te kunnen. Eens de eerste stap gezet is, komen ze vaak wel tot een bloeiende carrière. De alumni van Schrijven zijn het minst klaar voor de sector omdat ze te breed zijn opgeleid en nog maar weinig praktijkervaring hebben. Hierdoor voldoen afgestudeerden niet altijd aan het niveau dat verwacht zou mogen worden. Enkel komen uiteindelijk wel binnen de sector terecht.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten

Erasmushogeschool Brussel (RITCS)

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleidingen Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten aan de Erasmushogeschool Brussel (RITCS). De visitatiecommissie bezocht deze opleidingen op 16, 17 en 18 maart 2015.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleidingen aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntenschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, inter-

nationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidingsspecifieke faciliteiten, zoals de leslokalen, de studio's en de toekomstige mediatheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeteringsuggesties.

Situering van de opleiding

De Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten zijn academische opleidingen die worden aangeboden aan het RITCS. Sinds 1 oktober 2013 is het RITS een School of Arts van de Erasmushogeschool Brussel (EhB). Kort na het bezoek van de commissie, op 2 april 2015, veranderde het RITS van naam. Voortaan heet de school RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound). Verder in dit rapport zal dan ook die afkorting gebruikt worden. De opleidingen tellen zes afstudeerrichtingen: Animatiefilm, Documentaire, Film, Radio, Schrijven en Televisie. De opleidingscommissie (OC) audiovisuele kunsten staat in voor alle onderwijsgerelateerde zaken en bestaat uit de vakhoofden plus één student per afstudeerrichting en het opleidingshoofd als voorzitter. Alles wat in deze commissie besproken wordt, is voorbereid door de vakgroepen, voorgezeten door de vakhoofden en ondersteund door een vakgroepassistent. Voor elke afstudeerrichting is er een dergelijke vakgroep, aangevuld met één transversale vakgroep theorie, die instaat voor de zogenaamde 'stamvakken', die in alle afstudeerrichtingen gezamenlijk gegeven worden.

Naast de gevisiteerde academische opleiding biedt het RITCS ook een professionele opleiding Bachelor in de audiovisuele kunsten aan, met afstudeerrichtingen Podiumtechnieken, Production management, Beeld, Geluid en Montage. Deze opleidingen vormen echter niet de focus van dit rapport. Wel werken de academische opleidingen voor enkele vakken samen met de afstudeerrichtingen Beeld, Geluid en Montage (BGM) en met de afstudeerrichting Production management.

In het academiejaar 2013–2014 waren 287 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 223 voltijds en 64 niet-voltijds. Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 62 studenten ingeschreven, waarvan 40 voltijds en 22 niet-voltijds. Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten voor alle afstudeerrichtingen als VOLDOENDE

De bachelor-masteropleiding heeft in samenspraak met de andere Vlaamse academische opleidingen Audiovisuele kunsten **domainspecifieke leerresultaten (DLR)** opgesteld, overeenkomstig het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur van 30 april 2009. Deze DLR werden gevalideerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) op 13 oktober 2014.

De opleidingen hebben ervoor gekozen om de DLR integraal over te nemen en er twee **opleidingspecifieke leerresultaten (OLR)** aan toe te voegen. Deze benadrukken het feit dat studenten een standpunt moeten kunnen innemen in het maatschappelijk en artistiek debat en dat ze moeten denken en handelen vanuit het besef te studeren en werken in het meertalige en multiculturele Brussel. De commissie onderschrijft deze toevoegingen, maar betreurt dat niet alle leerresultaten zijn doorgetrokken in de verschillende programma's of in de toetsing. Studenten en docenten kennen ze dan ook niet.

Binnen de opleidingen wordt veelvuldig gebruik gemaakt van enkele oudere **'competenties'** per afstudeerrichting. Deze zijn gekend door de docenten en enkele studenten. Vreemd genoeg is de oefening rond de leerresultaten niet aangehaald om deze te koppelen aan de competenties. Op die manier had de opleiding de DLR ook beter kunnen vertalen naar de specificiteit van de opleidingen zelf. Het RITCS heeft een erg specifiek en onderscheidend karakter als kunstschool die *métier* aanleert, een karakter dat bovendien herkend en erkend wordt door alle stakeholders, maar dit eigen karakter is nauwelijks te zien in de leerresultaten.

In de leerresultaten kon de commissie niet echt een verwijzing terugvinden naar de **juridische, financieel-economische en productionele realiteit** waarin de afgestudeerden terecht zullen komen. DLR/OLR 3 en 7 zouden wel breed geïnterpreteerd kunnen worden in deze zin. De commissie is

echter van mening dat dit toch explicieter opgenomen zou kunnen worden, gezien het grote belang van deze zaken voor een latere carrière.

De audiovisuele realiteit is erg **internationaal**, met coproducties die meer regel dan uitzondering zijn. Deze internationale context is nog niet echt terug te vinden binnen de opleidingen. De commissie vraagt dan ook om de veranderende context meer mee te nemen in de onderwijsvisie. De opleidingen doen slechts heel beperkt aan internationale benchmarking en hebben nog geen breed gedragen visie op internationalisering (zie ook GKW 2).

De opleidingen hebben een duidelijke visie op **onderzoek**. Daarbij primeert het artistieke boven het wetenschappelijke, hetgeen zowel blijkt uit het personeelsbeleid dat het onderzoekszwaartepunt legt bij 'practice based' artistiek onderzoek, en bij het onderwijs waar men een bewuste keuze heeft gemaakt om geen scriptie te laten schrijven door studenten. Het onderzoek moet dus uit het werk blijken, en niet uit een tekst (zie ook GKW2).

De commissie concludeert dat de leerresultaten op niveau zijn en dat de toevoegingen relevant zijn. Wel kunnen deze beter aangepast worden aan de specificiteit van het RITCS en de snel veranderende audiovisuele realiteit. Bovendien dienen ze nog beter doorgetrokken te worden in programma en toetsing. Op basis van deze elementen kent de commissie voor het beoogd eindniveau van de opleidingen de score 'voldoende' toe.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten voor de afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire, Film en Schrijven als VOLDOENDE, voor de afstudeerrichting Radio als EXCELLENT en voor de afstudeerrichting Televisie als GOED

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten voor de afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire, Film en Televisie als VOLDOENDE, voor de afstudeerrichting Radio als EXCELLENT en voor de afstudeerrichting Schrijven als ONVOLDOENDE

De academische opleidingen Audiovisuele kunsten tellen **zes afstudeerrichtingen** met elk een eigen master. In de bachelor is er een apart traject van drie jaar voor Animatiefilm en Radio. De andere afstudeerrichtingen studeren twee jaar samen, met mogelijkheden om keuzevakken van twee afstudeerrichtingen (bijvoorbeeld Televisie en Documentaire of Film en Schrijven) op te nemen in het tweede jaar. Vanaf het derde jaar zijn er dan volledig gescheiden trajecten.

Het programma is steeds opgebouwd uit **stamvakken** (algemene theorievakken die iedereen moet volgen), **specifieke theorievakken** per afstudeerrichting **en ateliers**. Dit is volgens de commissie een mooie combinatie. In sommige gevallen kan dit wel beter geduid worden, zodat studenten de nood van de stamvakken inzien en de hier opgedane inzichten ook bewust gaan gebruiken in de ateliers. Ook merkt de commissie op dat de stamvakken vooral op filosofie, politiek en cultuur gefocust zijn. Qua werkvormen beschikken de opleidingen over een gevarieerd aanbod, met de nadruk op hoorcolleges bij de stamvakken. Hoe specialistischer de opleidingsonderdelen worden, hoe persoonlijker de begeleiding en hoe meer vrijheid de student krijgt. Al vanaf het eerste jaar is er ruimte voor een 'Persoonlijk parcours', waarin studenten individueel aan een eigen audiovisueel project kunnen werken. In het eerste jaar is dit een korte 'solo' en in het tweede jaar een uitgebreidere 'oefening' als voorbereiding op de bachelor- en masterproef.

De opleidingen maken gebruik van **docenten** die ook actief zijn in het werkveld. De commissie vindt dit een goede zaak. De commissie is wel van mening dat het personeel toe is aan verjonging en vervrouwelijking. Bovendien mag het docentenkorps ook wat meer divers om beter de maatschappelijke realiteit van een stad als Brussel, die de opleiding ook expliciet aanhaalt, te weerspiegelen.

De kwantiteit van het onderwijzend personeel is nog net in orde, maar heeft volgens de commissie duidelijk de kritische ondergrens bereikt. De kwaliteit van de docenten is op peil gebleven, al zou ook deze lijden als de kwantitatieve ondergrens overschreden wordt. De commissie ziet vooral problemen bij het beperkte ondersteunend personeel. Hoewel de assistenten geweldig (veel) werk verrichten, zouden de opleidingen veel winst kunnen halen uit extra ondersteunend personeel.

Ondanks het feit dat er momenteel net genoeg onderwijzend personeel is voor de meeste afstudeerrichtingen, stelt de commissie wel dat de

opleidingen blijvend moeten zorgen voor een stevige ‘ruggengraat’ van enkele mensen met een ruime aanstelling. Dit om versnippering in vele kleine aanstellingspercentages (in enkele gevallen zelfs maar 4%) te voorkomen en om het overzicht te behouden. In dat opzicht looft de commissie de slimme zet van de opleidingen om gastdocenten telkens te laten begeleiden door een vaste docent. De opleidingen organiseren zelf geen **onderwijsprofessionalisering**. Docenten die dit willen, kunnen hiervoor terecht bij de hogeschool. Maar de focus ligt vooral op mensen uit het werkveld die de sector kennen en niet bij didactici. De commissie gaat hiermee akkoord, maar ziet desalniettemin nog mogelijkheden voor een meer gestructureerde coaching van docenten.

Uit de gesprekken bleek dat veel ondersteunend en leidinggevend personeel niet bezig is (of kan zijn) met de opleidingen zelf, maar wel met hogere niveaus binnen de hogeschool (bijvoorbeeld rond financiering, infrastructuur en personeelsstatuten). De commissie vindt dit jammer, maar begrijpt wel dat deze mensen ervoor willen zorgen dat het onderwijzend personeel zich met de kerntaken kan bezighouden zonder zich zorgen te hoeven maken over beslissingen op hoger niveau.

De **begeleiding** van studenten verloopt erg goed, via de assistenten per afstudeerrichting. Deze enthousiaste jonge mensen zijn erg belangrijk voor de studenten. Ze zijn een aanspreekpunt op het niveau van de studenten, moeten hen niet evalueren en kunnen daarom een vertrouwenspersoon zijn. Daarom is de commissie ook verheugd dat recent ook mentoren (3 x 5%) werden aangeworven voor de begeleiding van de studenten bij hun ‘solo’ in het eerste jaar. Bovendien werd een assistent aangesteld om de studenten te begeleiden die nog niet tot een afstudeerrichting behoren in de eerste twee jaren. Op die manier krijgen zij ook wat meer begeleiding. Hoewel studenten begeleid en ondersteund worden, ontbreekt een echt **studentenvolgsysteem** nog. De opleidingen zijn wel druk bezig om dit te proberen implementeren. Verschillende studenten en medewerkers gaven ook aan dat **productionele ondersteuning** voor studenten wat ontbreekt, zowel op het vlak van planning als praktisch en financieel. Filmstudenten kunnen wel op een docent rekenen die hen hierbij helpt. Ook de andere afstudeerrichtingen verdienen dergelijke ondersteuning. Ten slotte merkt de commissie op dat de opleidingen kwetsbaar zijn als ze voor verschillende zaken te veel afhankelijk zijn van één persoon. Daar moet absoluut aandacht voor zijn.

De commissie stelde vast dat heel wat verbeteracties werden ondernomen na de voorgaande visitatie. Enkele knelpunten van toen zijn echter nog steeds terug te vinden, zoals bijvoorbeeld internationalisering, onderwijsprofessionalisering, stage en evaluatiecriteria. Dit wijst er op dat de **kwaliteitszorg** nog niet helemaal op punt staat. De commissie merkte wel dat binnen de opleidingen heel wat veranderingen ten goede ingezet zijn, zoals de recente aanwerving van mentoren. Het nieuwe opleidingshoofd en de OC lijken hiermee op de goede weg. Zo wordt er meer en meer nagedacht over kruisbestuivingen en samenwerkingen tussen de afstudeerrichtingen.

Die zogenaamde '**transversaliteit en interdisciplinariteit**' zitten wel al in de programma's, maar zijn niet echt doorleefd. Er lijkt niet echt een visie en drive achter te zitten. Nochtans is er veel vraag naar vanuit de verschillende afstudeerrichtingen en van praktisch alle betrokken personen. Voorlopig zijn er een paar ateliers als keuzevak gemaakt (bijvoorbeeld 'Transversaal atelier' in het tweede jaar, dat overigens enkel voor Schrijven verplicht is), die op zich wel goed zijn. Maar de commissie vindt dat dit samenwerken meer structureel moet gebeuren, ondersteund door een breed gedragen visie.

Het zelfde geldt voor **onderzoek**. De ideeën hierrond zijn goed, zeker waar het onderzoek door medewerkers betreft, maar in de onderwijspraktijk lijkt onderzoek al snel voornamelijk als theorie te worden ingevuld. De commissie ziet eerder brood in een aanpak zoals in de reeds vernoemde ateliers, met onderzoek dat sterker verbonden is aan praktijk dan aan theorie. De commissie benadrukt ook dat het belangrijk is dat de link met de praktijk altijd blijft en dat er een balans is tussen praktijkmensen en doctorandi. Bovendien mogen onderzoekers en theoretici zich niet te veel afzonderen van de anderen.

Een groot werkpunt van de opleidingen is een goede interne en externe **communicatie**. Deze is meestal impliciet, daar waar ze expliciet zou moeten zijn. Zo kan bijvoorbeeld veel onvrede bij studenten weggenomen worden door bepaalde beslissingen duidelijk toe te lichten. Nu blijven studenten vaak in het ongewisse of moeten ze zaken zelf uitzoeken. Daarom is het ook belangrijk om de studenten zoveel mogelijk bij de opleidingen te betrekken, zoals nu al goed gebeurt bij bijvoorbeeld de afstudeerrichtingen Radio en Televisie (waar studenten in de vakgroeppraad zitten en er inspraak hebben). Hun kennis, kritische zin en ervaring zijn zeker en vast een meerwaarde om constructief naar het programma te kijken. Daarbij kan ook gedacht worden aan het organiseren van focusgroepen met studenten,

alumni, werkveld, enz. Ook de interne communicatie tussen docenten en vakgroepen kan nog heel wat beter. Daarbij kan vooral gedacht worden aan het uitwisselen van best practices. Een andere, meer constructieve, vergadercultuur kan hier ook aan bijdragen.

Qua **infrastructuur** zijn de aula's goed in orde. Studenten kunnen gebruik maken van goede montagecellen en klankstudio's. De televisie-studenten beschikken over een volledig uitgeruste tv-studio, en voor radio is er een gloednieuwe radiostudio. Filmstudenten missen echter een echte filmstudio. In de tv-studio kunnen ze beperkt aan de slag, maar een grote filmstudio met greenscreen ontbreekt toch wel. De opleidingen zien deze nood ook in en zijn op zoek naar oplossingen. Mogelijk zou er op een andere locatie een filmstudio gezocht worden, waarbij ook samengewerkt zou kunnen worden met decorbouwers en acteurs uit andere opleidingen. De commissie vindt dit zeker interessant, maar vraagt in dat geval wel aandacht voor de organisatie van de uitleendienst. Verder beschikken de opleidingen over een schitterende cinema, die ook actief gebruikt wordt binnen en buiten de lessen. De commissie is verheugd dat studenten een centje kunnen bijverdienen als projectionist in de cinema. Op die manier zijn de studenten ook meer betrokken. De animatie-lokalen zijn op zich goed uitgerust met onder andere enkele Cintiq tekentablets, maar een renovatie is wel dringend nodig. Het dak lekt er namelijk, en in de winter wordt het enorm koud.

Het RITCS werkt aan een **eigenzinnige mediatheek**, die verder wil gaan dan enkel ontsluiten van materiaal, maar ook kennisdelen wil stimuleren. De commissie vindt dit een mooi en dynamisch initiatief, ook omdat binnen de nieuwe mediatheek veel nadruk zal liggen op interne en externe samenwerking (bijvoorbeeld met eigen onderzoekers, maar ook met LUCA en CINEMATEK). Op die manier wordt de mediatheek geïntegreerd in het Brusselse medialandschap, terwijl ook goed gebruik gemaakt wordt van wat de stad te bieden heeft. De commissie hoopt dan ook dat de mediatheek er snel komt en de beloften waarmaakt. De opleidingen beschikken over een handige Plex-mediaserver, waardoor overal binnen de school alle media beschikbaar zijn voor studenten en docenten. Bovendien wordt er in het kader van de mediatheek ook gewerkt aan de digitale ontsluiting van het volledige audiovisuele archief.

De **uitleendienst** kan volgens de commissie nog verbeteren. Een digitaal uitleensysteem zou de taak van de – overigens uitstekende – medewerkers heel wat verlichten en het geheel overzichtelijker maken. Op het moment

van de visitatie beschikten de opleidingen slechts over één 'top' camera (een Alexa), en voor de rest over veel minder kwalitatief materiaal. Een 'middencategorie' leek te ontbreken, waardoor heel wat frustraties ontstonden rond het uitlenen van die ene goede camera. De opleidingen zien wel in dat dit een probleem is, en werken (binnen de huidige besparingscontext) aan een oplossing. Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat de prioriteiten voor het uitlenen (namelijk voorrang voor projecten met veel studenten en andere afspraken) enkel duidelijk zijn bij de directie. Dit dient ook aan de studenten helder uitgelegd te worden om frustraties te vermijden, want zij ervaren ook ten aanzien van de uitleendienst een hiërarchie binnen de afstudeerrichtingen met Film aan de top. Ook hier situeert zich dus weer een probleem van impliciete in plaats van expliciete communicatie.

In de eerste bachelor is er een relatief grote instroom, ondanks een **toelatingsproef**. Vreemd genoeg is er na het eerste bachelorjaar een grote uitval. De commissie verbaasde zich hier enigszins over, maar steunt wel het idee dat de opleidingen toch ook een kans willen geven aan enkele beloftevolle jonge mensen die op het eerste zicht niet sterk genoeg zijn. Het is dan wel belangrijk dat de studenten een goede begeleiding krijgen. Recent zijn daarom mentoren aangesteld. De commissie heeft vastgesteld dat deze mentoren een uitstekende rol vervullen, al zouden ze ook breder mogen ingezet worden dan voor de 'solo's' van studenten.

Wat betreft **internationalisering** constateerde de commissie dat er nauwelijks een beleid rond was. Nog maar zeer weinig studenten gaan op uitwisseling en dit wordt vaak zelfs afgeraden door vakgroepen, omdat het moeilijk past in het huidige programma. Voor veel studenten betekent Erasmus een jaar langer studeren plus administratieve rompslomp, en daarom kiezen ze er niet voor. Maar uitwisselingen zijn natuurlijk maar een fractie van wat internationalisering kan zijn. De commissie adviseert daarom om 'internationalisering' veel breder aan te pakken, met bijvoorbeeld internationalisation@home. Het feit dat de opleidingen in het multiculturele Brussel gelegen zijn wordt nog veel te weinig gebruikt, hoewel dit een OLR is.

Een onderwerp dat regelmatig aan bod kwam was **stage**. Voorlopig wordt deze enkel georganiseerd binnen de afstudeerrichtingen Radio (in 3ba én in de master) en Televisie (als keuzevak in de master). Alle stakeholders gaven aan dat dit een enorme meerwaarde had en stuurden erop aan om dit binnen alle afstudeerrichtingen in te voeren. De commissie steunt deze

vraag, omdat het aan studenten enorme kansen biedt om een realistisch beeld te krijgen van de sector en tegelijkertijd heel wat kennis om te zetten in praktijk.

Een grote troef van het RITCS is dat het zowel academische als **professionele opleidingen** Audiovisuele kunsten in huis heeft. Vreemd genoeg zijn er ongeveer 300 academische bachelorstudenten Audiovisuele kunsten, daar waar er maar 200 professionele bachelorstudenten (BGM) zijn. Dit betekent dus dat er meer regisseurs zijn dan cameramensen of monteurs bijvoorbeeld. Daardoor wordt het moeilijk om samen te werken, omdat de professionele opleidingen al snel overbevraagd raken. Zo kunnen academische studenten te weinig voordeel halen uit het feit dat het RITCS als enige ook professionele opleidingen heeft en wordt de kracht van opleiding voor een deel teniet gedaan.

Verder in dit hoofdstuk volgt een overzicht per afstudeerrichting. Daarbij viel het de commissie op dat er enorme verschillen waren. De verschillende afstudeerrichtingen met bijhorende vakgroepen zijn vaak echte '**eilandjes**' en laten veel kansen tot samenwerking onbenut. Nochtans is er in het werkveld enorm veel samenwerking tussen de verschillende disciplines.

In de **bachelors** wordt in de eerste jaren een theoretische basis gelegd, en vooral in de derde bachelor is er bij alle afstudeerrichtingen ook op praktisch vlak een grote vooruitgang te zien bij de studenten. De drie jaren worden bekroond met een op zichzelf staande bachelorproef in de vorm van een individueel audiovisueel product met bijbehorend productiedossier.

De commissie maakte kennis met een uitstekende afstudeerrichting Radio, die aan onderzoek van het medium doet binnen het medium zelf. Op die manier is de richting zowel op onderzoek als op praktijk gericht. De opleiding beschikt over gloednieuwe studio's, waar al vanaf het eerste jaar programma's voor de eigen (online)radiozender 'XL Air' worden opgenomen en waar de grenzen van het medium worden afgetast. Bovenop de vlieguren die studenten kunnen opdoen op de eigen radiozender, kunnen ze ook al in het derde bachelorjaar op stage. De commissie steunt dit ten volle. Het programma van Radio is erg helder (ook voor de studenten) en de theoretische 'stamvakken' resoneren goed in de meer radio-specifieke vakken. Hierdoor zien studenten Radio ook beter de relevantie van deze stamvakken in, iets wat bij de andere afstudeerrichtingen soms een probleem vormt. De afstudeerrichting is de enige die erin slaagt om de visie ook volledig door te trekken in het programma. Een klein minpuntje

aan de opleiding is dat ze – net als de andere afstudeerrichtingen – er niet echt in slaagt om ook allochtonen aan te trekken. Mogelijk heeft dit te maken met de aandacht voor presentatie in perfect Nederlands. De commissie begrijpt deze aandacht voor taal en taligheid, maar geeft aan dat bijvoorbeeld een eigen ‘community radio’ een mooie meerwaarde zou kunnen vormen voor de opleiding.

De afstudeerrichting Animatiefilm wordt, net als Radio, al vanaf het eerste jaar apart georganiseerd wegens het specifieke karakter ervan. In het eerste jaar kunnen de studenten kennis maken met het medium. In het tweede jaar trainen ze zich intensief in de verschillende verschijningsvormen van animatie (stop-motion, 2D, 3D, ...) en kunnen ze zich beginnen specialiseren door het volgen van keuzevakken. Ten slotte vervolmaken ze zich technisch en ambachtelijk in het derde jaar. De commissie merkt op dat Animatiefilm het moet doen met erg weinig docenten, wat ervoor zorgt dat de studenten slechts een beperkte input kunnen krijgen. Dit wordt wel enigszins verholpen door het feit dat alle animatiefilmstudenten samen zitten, waardoor studenten vaak door elkaar heen lopen en elkaars werk kunnen bekijken en becommentariëren. Dit zorgt voor een gezellige, productieve en creatieve sfeer in de animatie-lokalen. Wel kan de communicatie naar de studenten toe nog heel wat beter.

Naar mening van de commissie zit bij de afstudeerrichting Televisie het programma sterk in elkaar, al zou het wel nog duidelijker gelinkt kunnen worden aan de stamvakken. In de keuzevakken in de eerste twee jaren wordt een brede basis gelegd, aangevuld met het ‘persoonlijk parcours’, waarin de student kan kennismaken met het medium en ermee aan de slag gaat. Vanaf het derde jaar splitst de afstudeerrichting zich af van Film, Documentaire en Schrijven en kunnen studenten zich helemaal focussen op televisie. Daarbij was de commissie aangenaam verrast door de recente ‘productiehuis/labo-benadering’. De docenten geven veel vrijheid en inspraak aan de studenten en proberen een programma samen te stellen op maat van de studenten. Zo lieten ze in het academiejaar 2013–2014 de studenten een eigen tv-zender oprichten. Elke student kreeg afwisselend een functie toegewezen en de docenten zorgden voor de nodige coaching. Zo konden ze op zeer realistische wijze enkele keren een volledig productieproces doorlopen, maar ook breder nadenken over bijvoorbeeld programmatie en branding. In het academiejaar 2014–2015 werd dan weer geopteerd voor verschillende labo’s, waarin studenten met zowel bestaande als onbestaande concepten aan de slag gingen, op zoek naar vernieuwende en experimentele televisiecontent (bijvoorbeeld

interactieve tv, web content, enzovoort). De commissie steunt deze aanpak waarbij de student centraal staat en veel mag uitproberen. Bovendien moeten studenten constant samenwerken met anderen, net zoals in hun latere carrière. Ten slotte wordt binnen de opleiding ook onderzoek gedaan naar het medium zelf.

De afstudeerrichting Documentaire heeft eveneens in de eerste twee jaren een breed basisprogramma met een 'persoonlijk parcours'. Daarbij is recent wel het atelier in het tweede jaar enigszins hervormd. Nu is het iets zwaarder, maar daardoor hebben studenten al een goed idee wat ze kunnen verwachten voor de volgende jaren. Vanaf het derde jaar krijgen de studenten een breed aanbod om van alle mogelijke vormen van documentaire te kunnen proeven: studiosprekken, human interest reportages, verhalende documentaires, enzovoort. Bovendien leren ze samenwerken met de studenten BGM. Daarbij komt dat op die manier ook de BGM-docenten feedback kunnen geven op de documentaires van de studenten. Wel merkt de commissie op dat er nauwelijks vrouwen zijn bij de documentaire-docenten.

Binnen de afstudeerrichting Film wordt hetzelfde patroon gevolgd als bij documentaire. Vanaf de derde bachelor staat de afstudeerrichting op zichzelf, en krijgen de studenten drie ateliers aangeboden waarin ze intensief samenwerken met studenten BGM. Zoals reeds eerder aangehaald is het jammer dat de filmstudenten niet kunnen beschikken over een echte eigen studio.

De afstudeerrichting Schrijven wordt eveneens pas na twee jaar afgesplitst van de rest. Vanaf het derde jaar wordt de focus gelegd op schrijven met een intensief programma en afwisselende werkvormen, gericht op theorie en op praktijk. Studenten geven aan op dit jaar tijd enorm veel bij te leren. De commissie vindt het wel vreemd dat er naast de vele individuele oefeningen maar weinig plaats is voor samenwerken. Er is enkel in het derde jaar een samenwerking met studenten van het tweede jaar Radio voor een hoorspel. Met de afstudeerrichting Film wordt niet samengewerkt omdat die zelf op auteurscinema gericht is. De afstudeerrichting Schrijven beschikt over het kleinste aantal docenten van allemaal, terwijl de studentenaantallen toenemen. Daarom is er volgens de commissie nood aan extra, liefst jonge docenten.

In de **masters** worden de studenten meer losgelaten en ligt de focus uiteraard vooral bij de masterproef, waardoor er minder aandacht is voor

theorie. Alle masters krijgen enkele keuzevakken aangeboden, waaronder vier stamvakken. Ook in de master zijn er verschillen per afstudeerrichting, vooral wat betreft de keuzevakken, de uitwerking van de masterclasses en de **masterproef**. Het RITCS heeft er bewust voor gekozen om aan de masterproef geen scriptie te koppelen, omdat ze er van uit gaan dat het audiovisuele werk voor zich moet spreken. Nochtans zag de commissie in de eindwerken niet altijd de reflectieve houding van de student of een plaatsing in het maatschappelijk debat, hoewel dit in de OLR opgenomen is. Wel moeten de meeste studenten een bijhorend dossier maken. Bij Radio bijvoorbeeld moet dit een onderzoeksvraag bevatten waar het werk een antwoord op biedt, plus een productiedossier. Ook bij Animatiefilm en Documentaire wordt een productiedossier gevraagd, conform de eisen van het VAF. Voor Televisie wordt een portfolio gevraagd, terwijl bij Schrijven en Film geen dossier nodig is naast het audiovisuele werk. Bij het maken van de masterproef gebeurt de begeleiding soms door interne en soms door externe **promotoren**. De commissie vindt het goed dat elke student een begeleider heeft, maar tegelijk is het ook vreemd dat er per vakgroep/afstudeerrichting andere afspraken zijn rond externen (bijvoorbeeld bij Animatiefilm en Documentaire zijn externen niet toegelaten, bij Radio wel). Verder vraagt de commissie zich af waarom de opdrachten voor de masterproef zo exclusief focussen op auteurschap. De kracht van het RITCS ligt net in de ambachtelijkheid en het vakmanschap. Die zitten in heel de opleiding en zouden ook perfect als focus van de masterproef kunnen dienen.

De master Radio bouwt mooi voort op de bachelor, waarbij masterstudenten zelfs mee de bachelors begeleiden en ze samen reflecteren op elkaars werk en het beoordelen. Hierbij worden ze uitstekend begeleid door enthousiaste docenten. De opleiding slaagt erin om de hedendaagse trends in radio nauw op te volgen via de stage en de docenten uit het werkveld, maar loopt tegelijkertijd ook voor op de realiteit door studenten uit te dagen om vernieuwende radio te maken of aan de slag te gaan met nieuwe media. De studenten krijgen naast de masterproef en de stage heel wat keuzevakken aangeboden. Daarbij zijn ook enkele masterclasses, waarin wekelijks andere mensen uit de sector langskomen om samen aan de slag te gaan rond een thema (bijvoorbeeld radiodocu).

In de master Animatiefilm ligt de focus op auteurschap. De studenten zijn technisch min of meer volmaakt na de bachelor en kunnen zich nu meer richten op de inhoud. Daarbij worden ze bijgestaan door de docenten en hebben ze heel veel aan de hulp van de assistent. De organisatie van de

masterproef wordt enigszins in de war gestuurd door de besparingen. Er is namelijk nog maar geld voor één eindjury. Daardoor moeten de studenten gezamenlijk kiezen of ze willen indienen in juni of in september. Zoals vaak kan ook hier weer de communicatie beter. Maar op zich heeft de vakgroep deze situatie goed aangepakt. De commissie hoorde dat studenten niet aanwezig zijn op de vakgroep en zou dit liever anders zien. Het beperkte aantal docenten zorgt voor een eiland-mentaliteit, al staan ze wel open voor samenwerkingen met andere vakgroepen. Tot slot beveelt de commissie aan om ook voor de animatiestudenten masterclasses te organiseren, want die ontbreken nu nog in het programma.

Bij de master Televisie merkte de commissie dat studenten erg goed begeleid worden. De docenten staan er open voor input van de studenten, zowel formeel in de vakgroep als informeel. Enkele masterclasses worden aangeboden samen met andere afstudeerrichtingen, zoals bijvoorbeeld de masterclass opdrachtfilm. Voor de masterproef moeten studenten een eigen programma maken. Hierbij is gezorgd voor een helder onderscheid met Documentaire en Film om te voorkomen dat studenten een werk zouden maken dat in die afstudeerrichtingen thuishoort. Televisie is als medium uiteraard sterk aan verandering onderhevig. Dit maakt dat de afstudeerrichting zichzelf permanent moet herdenken. De vakgroep is zich daar van bewust en maakt hier dan ook werk van.

In de master Documentaire is er eveneens heel wat keuze voor de studenten. Zo zijn er interessante masterclasses rond bijvoorbeeld montage of hedendaagse documentaire. Enkele masterclasses worden samen met Film georganiseerd, zoals degene rond cinematografie. Voor de masterproef moeten de studenten maandelijks hun idee en de status van het project pitchen voor de hele groep van studenten en docenten. De commissie vindt dit een goede aanpak, omdat studenten zo tijdig kunnen worden bijgestuurd en bovendien inspiratie en aanmoediging krijgen van elkaar.

De master Film heeft het grootste aanbod aan masterclasses. De commissie vond deze zeer zinvol, omdat ze vaak heel concreet bijdragen aan de masterproef. Zo gaan studenten in de masterclass filmscenario bijvoorbeeld aan de slag met hun eigen kortfilmscenario om het nog beter te maken. Hierbij krijgen ze dan hulp van verschillende scenaristen die langskomen (maar vreemd genoeg niet van de docenten van Schrijven). Voor de masterproef worden de studenten stapsgewijs begeleid tijdens het eerste semester. In de tweede helft van het jaar worden ze dan losgelaten. De commissie vindt dit een goede werkwijze. Bij de masterproef wordt geen

productiedossier verlangd; dat is te begrijpen maar de commissie adviseert wel een andere wijze te vinden om het discursieve reflectievermogen van studenten te beoordelen.

De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de master Schrijven sterk achteruit is gegaan. Typerend is bijvoorbeeld dat in het academiejaar 2014–2015 een nieuwe masterclass wegviel wegens slechte communicatie, waardoor de studenten niet konden samenwerken met de studenten Film. Er was wel een vervangend opleidingsonderdeel met interessante lezingen, maar dit voorzag nog steeds niet in een samenwerking met Film. Volgens studenten valt de opleiding na de bachelor helemaal stil. Zo hebben ze nooit een project écht gerealiseerd gezien. Dit komt omdat ze zelden met anderen samenwerken (noch binnen noch buiten de hogeschool), terwijl dat wel de realiteit van de sector is. Studenten kunnen afstuderen zonder ooit in de praktijk (bijvoorbeeld in een writers' room) gestaan te hebben. Op die manier maakt de opleiding niet waar wat ze belooft en is er een mismatch tussen de verwachtingen van studenten en het aanbod. Samenwerken met andere afstudeerrichtingen zou nochtans niet zo moeilijk hoeven zijn. Daarbij kan gedacht worden aan de scenario's voor de korte oefeningen 'Persoonlijk parcours' van andere studenten uit het tweede jaar of aan diverse projecten van andere afstudeerrichtingen. De vakken die worden aangeboden lijken op het eerste zicht bovendien niet altijd nuttig voor de studenten. De vakgroep gaf aan dat er vroeger een vak was om bepaalde andere vakken te kaderen, zodat studenten inzagen waarom deze belangrijk waren en hoe ze deze ook in de praktijk konden gebruiken. Dat vak is echter weggevallen wegens besparingen. Dat is natuurlijk erg jammer. De docenten zijn soms ook actief in het werkveld, al vallen vakken daardoor wel soms weg, wat kan leiden tot een onlogische volgorde in het curriculum. Daarom stelt de commissie dat er op een hoger niveau moet voor gezorgd worden dat er continuïteit is. Voor een richting audiovisuele kunsten is het best vreemd dat studenten kunnen afstuderen met een roman gecombineerd met een essay of een strip gecombineerd met een essay als masterproef. Een brede afstudeerrichting kan zeer zinvol zijn, ook om de blik van de schrijvers te verruimen, maar hier is volgens de commissie de slinger misschien wat te ver doorgeslagen. De afstudeerrichting is ergens ook het slachtoffer van het beleid van de opleidingen, omdat het samenwerken met andere afstudeerrichtingen zeer moeilijk gemaakt wordt.

Binnen de richting audiovisuele kunsten van het RITCS is zeer veel knowhow aanwezig, binnen een context die, met het bestaan van de

verschillende afstudeerrichtingen, uniek te noemen is. Maar volgens de commissie zijn er nog veel gemiste kansen, onder meer omdat er niet genoeg wordt samengewerkt. Mogelijk moeten de opleidingen eens nadenken over een geheel andere indeling dan de huidige. Daarin kan bijvoorbeeld ook de plaats van schrijven herdacht worden. Ook voor een afstudeerrichting Productie is heel wat te zeggen. Bij deze denkoefening moet het uitgangspunt zijn om de opleidingen future-proof te maken. De audiovisuele wereld verandert immers in een razend tempo, en het RITCS bevindt zich potentieel in de positie om daar actief op in te spelen.

De conclusie van de commissie is dat de afstudeerrichtingen Animatie, Documentaire en Film zowel in bachelor als master beschikken over een goed opgebouwd programma, ondersteund door een sterk, maar redelijk beperkt docententeam en een infrastructuur op niveau. Verschillende kleine gebreken maken echter dat het onderwijsproces van deze afstudeerrichtingen niet uitstijgt boven de basiskwaliteit, en daarom kent de commissie de score 'voldoende' toe. Hetzelfde gaat op voor de bachelor Schrijven en de master Televisie.

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de bachelor en master Radio als 'excellent' omdat het programma perfect in balans is en de studenten uitstekend ondersteund worden door een enthousiast korps docenten en een assistent. De afstudeerrichting zet maximaal in op de praktijk en de toekomst met een eigen zender én met veel stage. Bovendien is dit alles logisch en duidelijk gekoppeld aan de stamvakken, wat leidt tot onderzoek van het medium – in het medium.

Het onderwijsproces in de bachelor Televisie is erg dynamisch en volledig opgebouwd rond de studenten. De commissie roemt de 'productiehuis/labo-benadering', maar geeft aan dat de link met de stamvakken nog duidelijker moet worden voor een volledig samenhangend programma. Daarom geeft de commissie de score 'goed'.

Het onderwijsproces in de master Schrijven lijdt onder een slechte communicatie, een mismatch tussen verwachtingen en aanbod, een kleine vakgroep, een scope die misschien té breed is en een programma dat nauwelijks aansluit bij de realiteit van de audiovisuele sector. Op basis daarvan kent de commissie de score 'onvoldoende' toe. Dit is echter niet enkel de verantwoordelijkheid van de afstudeerrichting zelf. Voornamelijk het gebrek aan samenwerking met andere afstudeerrichtingen en het door bezuinigingen afvoeren van een vak brengen de commissie ertoe deze score toe te kennen.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten voor de afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire, Film en Schrijven als **VOLDOENDE**, voor de afstudeerrichtingen Radio en Televisie als **GOED**

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten voor de afstudeerrichtingen Animatiefilm, Documentaire en Film als **VOLDOENDE**, voor de afstudeerrichtingen Radio en Televisie als **GOED** en voor de afstudeerrichting Schrijven als **ONVOLDOENDE**

De opleidingen beschikken nog niet over een algemeen **toetsingsbeleid**. Ook op dit vlak kon de commissie grote verschillen tussen de afstudeerrichtingen vaststellen. Hierbij benadrukt de commissie dat er heel wat creatiever over kan nagedacht worden en dat dit niet per sé hoeft te leiden tot formalisering. De commissie zag heel wat **best practices** bij afzonderlijke afstudeerrichtingen of zelfs bij individuele docenten, maar geen platform om deze uit te wisselen. Dit zou nochtans iedereen ten goede komen, en in de eerste plaats de studenten.

De stamvakken worden meestal getoetst aan de hand van klassieke schriftelijke en mondelinge examens. Voor andere vakken is een aangepaste, meestal permanente evaluatie voorzien. In de loop van de jaren komen er ook meer beoordelaars voor individuele werken om voor zoveel mogelijk objectiviteit te zorgen.

Bij verschillende afstudeerrichtingen zijn de **criteria** nog redelijk onduidelijk, wat de transparantie niet ten goede komt. Dit wordt gelukkig grotendeels verholpen door het feit dat studenten persoonlijk begeleid worden en daarbij veel informele **feedback** krijgen. Zo weten ze beter wat docenten van hen verwachten en zijn ze zelden verrast bij een eindbeoordeling. Jammer genoeg staat weinig feedback op papier, hetgeen verholpen kan worden door studenten zelf een verslag te laten schrijven van de feedback. Op die manier betekent het weinig administratieve overlast voor de docenten, en is het tegelijkertijd een extra reflectiemoment voor de student. Er kan dan ook direct nagegaan worden of de feedback juist is geïnterpreteerd door de student.

De **masterproeven** worden steeds beoordeeld door een externe jury, aangevuld met een interne jury om rekening te kunnen houden met het

parcours van de student. De commissie concludeerde op basis van de geziene bachelor- en masterproeven dat deze op niveau waren.

Binnen de afstudeerrichting Schrijven krijgen de studenten vooral mondelinge feedback. In de helft van het derde jaar en het masterjaar zitten alle docenten samen om het parcours van de studenten te bekijken, inclusief hun medewerking etc. Studenten krijgen hier dan individueel feedback over om een strategie te kunnen ontwikkelen voor de tweede helft van het jaar. In de bachelor is er een tendens om ook steeds meer tussentijdse feedback te geven, soms zelfs met een cijfer, op vraag van de studenten. Dit lijkt goed te werken en de commissie steunt deze aanpak. De bachelor wordt afgerond met een goed omschreven opdracht voor de bachelorproef, waarin de studenten zich op verschillende vlakken moeten bewijzen (synopsis, scenario zonder dialoog, ...). Voor de masterproef wordt de externe jury bijgestaan door een prozaschrijver indien er studenten afstuderen met een prozawerk. De jury beslist over de uiteindelijke score na een gesprek met de promotor over het schrijfproces en het parcours van de student. Vreemd genoeg heeft de commissie daarvoor geen echte criteria gezien, buiten het feit dat een masterproef 'literaire waarde' moet hebben. De commissie vraagt dan ook om de gebruikte beoordelingssystematiek explicieter te maken, ook in de verslaggeving van de juryberaadslaging. Ten slotte merkt de commissie op dat de masterproeven van Schrijven die zij kon inkijken, in tegenstelling tot die van de andere afstudeerrichtingen, eerder van lage kwaliteit zijn.

De afstudeerrichting Televisie beschikt over goede en duidelijke criteria, die ook bij de studenten bekend zijn. Daarbij wordt erop gelet dat steeds het werk van de individuele student beoordeeld wordt, en niet het gehele werk (want televisie is altijd teamwerk). De docenten hebben twee keer per jaar een 'functioneringsgesprek' met de studenten. Dit is een uitgebreid feedbackgesprek, waarvan ook een schriftelijk verslag wordt gemaakt dat moet worden ondertekend door de student. Ook zijn er voor de masterproeven steeds notulen van de juryberaadslaging.

Bij Radio zijn er eveneens goede en zeer duidelijke criteria, die de studenten kennen. Alle radiostudenten zitten regelmatig samen om elkaars werk te beluisteren en becommentariëren. Dit gebeurt zelfs over de jaren heen. Voor de masterproeven zijn er ook maandelijks gesprekken met medestudenten en docenten. Zowel voor bachelor- als voor masterproef zijn er notulen van de commentaren na de beluistering.

Binnen de afstudeerrichting Film is de methode van evalueren sterk afhankelijk van de docenten. Er zijn best practices, zoals een goed uitgekend peer assessment bij het keuzevak 'scenario' in het eerste jaar. Dit simuleert goed de realiteit: studenten moeten veel samenwerken, overleggen, feedback aanvaarden, streng zijn voor anderen, etc. Maar bij andere vakken zag de commissie nauwelijks criteria en nauwelijks iets op papier. Bij de masterproef krijgt de jury als enig criterium mee 'dat het ergens over moet gaan'.

Bij Documentaire is er meer nagedacht over een uniforme aanpak van feedback, al geeft de commissie aan dat hier ook wel meer weerslag op papier zou mogen. De werken worden steeds door een zo breed mogelijke groep docenten beoordeeld na een eindvisie. Sommige docenten geven achteraf ook nog persoonlijke feedback. Bij elke opdracht horen enkele duidelijke doelstellingen, die steeds voor de eindvisie nog even herhaald worden, omdat deze ook als criteria gebruikt worden.

De afstudeerrichting Animatiefilm heeft dan weer geen uniforme aanpak rond feedback. Studenten die dat willen kunnen wel langskomen voor een individueel gesprek na de bekendmaking van de punten. Daarbij zijn er geen vaste criteria. Een werk krijgt meestal een punt op 'inhoud' en een punt op 'stijl'. Omwille van besparingen is er geen externe jury meer bij de bachelorproef. Om dezelfde reden kunnen studenten nog maar één keer per jaar afstuderen in de master (zie ook GKW 2).

De commissie zag tijdens het bezoek enkel alumni die het gemaakt hadden in de sector. Dit is typerend voor een **alumnibeleid** dat zich focust op de 'sterren'. Er is nood aan een breder beleid hierrond, ondersteund door cijfermateriaal over alle alumni. De opleidingen zouden er zelf ook heel wat voordeel uit kunnen halen als ze weten waar hun studenten terecht komen en met hen in contact blijven. De commissie merkte wel dat RITCSers meestal goed terecht komen als ze de audiovisuele sector in gaan. Vaak ontbreekt bij hen nog wel wat kennis over het **productie-aspect** in het begin van hun carrière. Maar met vallen en opstaan komen ze daar uiteindelijk wel doorheen.

De **doorstroom** in de opleidingen is in orde, zeker in de master. Het viel de commissie wel op dat er in het eerste jaar heel wat uitval is ondanks de toelatingsproef. Dat is echter een algemene vaststelling bij alle hogescholen die audiovisuele kunsten aanbieden.

Wat betreft **uitstroom** stelde de commissie vast dat vooral studenten Radio zeer snel werk vinden, vreemd genoeg niet enkel op de radio maar zelfs bij de televisie. De andere afstudeerrichtingen leveren studenten af die klaar zijn voor de sector, maar vaak wat moeite hebben om er direct aan de slag te kunnen. Eens de eerste stap gezet is, komen ze vaak wel tot een bloeiende carrière. De alumni van Schrijven zijn het minst klaar voor de sector omdat ze te breed zijn opgeleid en nog maar weinig (film) praktijkervaring hebben. Hierdoor voldoen afgestudeerden niet altijd aan het niveau dat verwacht zou mogen worden. Enkelen komen uiteindelijk wel binnen de audiovisuele sector terecht.

De commissie concludeert dat de opleidingen nood hebben aan een algemeen toetsingsbeleid met duidelijke criteria. Hierbij kan gekeken worden naar de best practices die al aanwezig zijn. Ook een breder alumni-beleid is nodig. De afstudeerrichtingen Radio en Televisie (bachelor en master) beschikken als enigen over duidelijke criteria en een coherente feedbackmethode. Dit brengt de commissie ertoe om voor hun gerealiseerd eindniveau de score 'goed' toe te kennen.

De master Schrijven slaagt er niet in om de studenten voor te bereiden op de audiovisuele realiteit. Afgestudeerden hebben vaak nog nooit een werk van zichzelf in beeld omgezet gezien en hebben nauwelijks ervaring met samenwerken. Bovendien voldoen ze niet altijd aan het niveau dat verwacht mag worden, zoals blijkt uit de masterproeven. Op basis daarvan kent de commissie de score 'onvoldoende' toe.

Voor de overige opleidingen kent de commissie de score 'voldoende' toe omdat ze het beoogde niveau bereiken en studenten afleveren die klaar zijn om in de sector aan de slag te gaan.

Integraal eindoordeel van de commissie

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Animatiefilm, conform de beslisregels, voldoende.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Documentaire

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Documentaire, conform de beslisregels, voldoende.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Film, conform de beslisregels, voldoende.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Radio

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	E
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als excellent en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Radio, conform de beslisregels, goed.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Schrijven

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Schrijven, conform de beslisregels, voldoende.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - Televisie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Televisie, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Animatiefilm, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Documentaire

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Documentaire, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Film, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Radio

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	E
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als excellent en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Radio, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Schrijven

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	O
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	O

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als onvoldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als onvoldoende, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Schrijven, conform de beslisregels, voldoende met beperkte geldigheidsduur.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - Televisie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Televisie, conform de beslisregels, voldoende.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Stel OLR op die beter aansluiten bij de het unieke karakter van het RITCS.
- Trek deze OLR ook door in de programma's en toetsing en zorg dat docenten en studenten ze kennen.
- Zorg ervoor dat ook de juridische, financieel-economische en productionele realiteit van de sector opgenomen wordt in de OLR.
- Werk een breed gedragen visie uit op internationalisering.
- Doe meer aan structurele benchmarking.
- Maak de denkoefening om de opleidingen opnieuw uit te vinden en in te delen, met als uitgangspunt dat het geheel future-proof is.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

- Zorg voor betere duiding bij de stamvakken, zodat er een meer samenhangend programma ontstaat.
- Let op dat er continuïteit is bij de docenten. Creëer daarom een stevige 'ruggengraat' van enkele mensen met een ruime aanstelling.
- Trek meer jonge, vrouwelijke en diverse docenten aan om beter de realiteit van een stad als Brussel te reflecteren.
- Waak erover dat er voldoende personeel is. Aandacht is vooral nodig bij ondersteunend personeel (zeker op het vlak van productionele ondersteuning), Schrijven en Animatiefilm (die beiden extra docenten kunnen gebruiken).
- Werk een meer gestructureerde coaching voor docenten uit, op maat van het RITCS.
- Zet nog meer in op structurele samenwerking tussen de afstudeer-richtingen, ondersteund door een breed gedragen visie.
- Blijf inzetten op onderzoek dat ook gevaloriseerd wordt in het onderwijs.
- Behoudt de link met de praktijk en bewaar de balans tussen doctorandi en praktijkmensen.
- Werk aan betere communicatie, zowel intern als extern. Deze moet expliciet worden in plaats van impliciet.
- Zet in op meer betrokkenheid, in de eerste plaats van studenten, maar ook van anderen via focusgroepen.
- Blijf zoeken naar een filmstudio, maar wees wel aandachtig voor de organisatie van de uitleendienst.
- Renoveer de animatie-lokalen
- Implementeer een digitaal uitleensysteem.
- Communiceer de afspraken rond prioriteit bij de uitleendienst duidelijk naar iedereen.

- Zet de mentoren ook breder in dan enkel voor de 'solo's'.
- Pak internationalisering breder aan dan enkel uitwisseling. Gebruik hierbij de Brusselse context meer in het kader van internationalisation@home.
- Voer een stage in bij alle afstudeerrichtingen. Dit kan desnoods ook als keuzevak.
- Denk na over een meer ambachtelijke focus bij het eindwerk. Een goede regisseur hoeft bijvoorbeeld niet per sé een goede schrijver te zijn (daarvoor is er zelfs een aparte afstudeerrichting).
- Denk eens na over het oprichten van een 'community radio'.
- Laat de studenten Schrijven meer samenwerken met anderen.
- Zorg dat studenten altijd aanwezig zijn op vakgroep en OC.
- Organiseer ook voor de animatiestudenten masterclasses.
- Laat ook filmstudenten reflecteren op eigen werk.
- Herdenk het concept en de invulling van de afstudeerrichting Schrijven.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Werk een algemeen en breed gedragen toetsingsbeleid met duidelijke criteria uit. Daarbij kan uitgegaan worden van heel wat bestaande best practices.
- Zorg voor meer feedback op papier. Dit kan bijvoorbeeld ook door studenten zelf een verslag te laten schrijven van de feedback.
- Organiseer een alumni beleid voor alle alumni, en niet enkel voor de 'sterren'. Ondersteun dit met cijfermateriaal.
- Hou bij het herdenken van de afstudeerrichting Schrijven rekening met de inzetbaarheid van de afgestudeerden.
- Blijf aandachtig voor de uitval in het eerste jaar.

De commissie heeft met genoegen vernomen dat sinds haar bezoek een aantal maatregelen in lijn met de genoemde suggesties genomen zijn.

LUCA SCHOOL OF ARTS - CAMPUS C-MINE (GENK)

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten

SAMENVATTING

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten LUCA School of Arts - Campus C-Mine (Genk)

Op 28, 29 en 30 april 2015 werd de bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten van de LUCA School of Arts, campus C-Mine (Genk) in het kader van een onderwijsvisiteatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan LUCA School of Arts, campus C-Mine Genk. Oorspronkelijk werd deze opleiding, met afstudeerrichtingen Animatiefilm, Televisie-Film en CMD, ingericht door de Katholieke Hogeschool Limburg (KHLim). Begin oktober 2014 werd de onderwijsbevoegdheid voor alle kunstopleidingen binnen de Associatie KU Leuven, waar ook de KHLim deel van uitmaakte, overgedragen naar de associatiebrede LUCA School of Arts (LUCA). Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van de Faculteit Kunsten. Dat is een bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven.

De opleiding mikt op afgestudeerden die klaar zijn voor de audiovisuele sector. Daarom wordt er sterk de nadruk gelegd op contextgerichtheid. CMD heeft twee duidelijke afstudeerprofielen, namelijk Interaction design (CMDi) en Game design (CMDg). Bij Interaction design gaat men crossdisciplinair tewerk en ligt de focus op de sociale context. Creativiteit wordt er gebruikt om via technologie en verschillende media nieuwe manieren van interactie en communicatie te ontwikkelen. Game design focust dan weer op de conceptuele, grafische en technologische uitwerking van games.

In het academiejaar 2013–2014 waren 198 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 146 voltijds en 52 niet-voltijds.

Programma

Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

Het programma van de opleiding is zeer goed opgebouwd en op niveau. In de bachelor is het eerste jaar eerder verkennend, het tweede verdiepend en het derde verbreedend. Daarbij zijn er steeds minder algemene theorievakken en steeds meer ateliers of modules waarin de studenten in groep aan de slag moeten, soms zelfs voor externe opdrachtgevers (bijvoorbeeld Audi, Mobile Schools en museum M), passend bij het uitgangspunt van contextgericht onderwijs.

Zeker in CMD, waar sinds de opstart van de afstudeerrichting met modules en opdrachten in groep gewerkt wordt, is de bachelor goed uitgewerkt en kunnen de studenten 'creëren in context', geheel volgens de visie die aansluit bij de realiteit van co-creatie bij vele designers. Bij de drie afstudeerrichtingen bouwen de studenten tijdens hun opleiding een portfolio op, dat ook nauw wordt opgevolgd door de docenten. Dit is niet alleen direct nuttig voor de latere carrière van de studenten, maar tegelijkertijd ook een interessant onderzoeksmedium om tot een eigen stijl te komen. Studenten Televisie-Film krijgen jammer genoeg door de groepswerken nog niet veel de kans om hun eigen ding te doen als regisseur. Elke student doet wel één keer de regie van een project, maar niet iedereen kan tijdens de bachelor een volledige kortfilm realiseren. Nochtans moeten ze uiteindelijk afstuderen door zelfstandig een film te maken. In de afstudeerrichting Animatiefilm moeten studenten elk jaar een eindwerk maken ter afsluiting.

Beoordeling en toetsing

De opleiding beschikt over een sterk toetsbeleid. Ze weten wat ze toetsen en denken regelmatig na over hoe ze toetsen. De toetsing gebeurt vaak in een authentieke praktijkcontext. Studenten kennen de criteria en weten steeds waar ze aan toe zijn. Ze krijgen eerlijke, goede feedback. Per jaar zijn er vier evaluatiemomenten. Door die tussendeadlines weten studenten hoever ze staan en waar ze naartoe moeten. Ze zijn dan ook heel tevreden met de toetsing. Enkel in de theorie-examens is er geen link met praktijk te bespeuren en de examens worden tamelijk schools en traditioneel aangepakt, wat in contrast staat tot de rest van de opleiding. Maar al bij al spreekt de commissie van een bijna-schoolvoorbeeld op het vlak van toetsing.

Begeleiding en ondersteuning

Wat betreft personeel krijgen de studenten vaak dezelfde mensen te zien, die weliswaar zeer goed werk leveren en vooral dicht bij de studenten staan. Wat betreft de kwaliteit van de docenten is dus alles in orde, wat betreft kwantiteit is er nog maar weinig speling. De huidige docenten zijn soms zo zwaar belast dat hun link met de praktijk wat wegvalt. Ook hebben ze daardoor nog maar weinig tijd voor bijscholingen. Verder viel het de commissie op dat de docenten nog niet echt de aanwezige diversiteit van de stad Genk weerspiegelen. Een aangepast docentenkorps zou ook een meer divers publiek kunnen aantrekken dan nu het geval is. De commissie signaleert het potentieel risico dat er veel docenten zijn in kleine aanstellingspercentages. Dit kan tot versnippering en een gebrek aan overzicht leiden. De continuïteit moet dan ook verzekerd worden, ondanks alle besparingen en hervormingen.

De aanwezige voorzieningen zijn modern. Zeker Animatiefilm en CMD beschikken over uitstekend materiaal (Cintiq tekentablets, Oculus Rift virtual reality brillen, etc.). Televisie-Film hinkt op dat vlak wat achterop. Zo beschikken de montagecellen slechts over één scherm, heeft de studio geen grid, is er geen grading cel en zijn de meeste beamers van mindere kwaliteit. Ook het huidige cinemazaaltje kan beter qua zitcomfort en aankleding. De opleiding is zich hiervan bewust, en is onder andere bezig met het verwerven van filmstoeltjes voor de cinema. De aanwezige uitleendienst werkt erg goed dankzij een digitaal systeem voor planning en dergelijke. Studenten krijgen er ook erg veel hulp en raad van de medewerkers. De commissie zag een erg mooie, maar nog onderbenutte campus. Om deze meer te laten bruisen zijn langere openingsuren nodig

voor bib, cafetaria, cinema, etc. Hierbij kunnen bijvoorbeeld jobstudenten ingeschakeld worden, om direct ook de betrokkenheid te verhogen.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

Het doorstroomrendement is niet zo goed. Een betere analyse van de uitstroom, bijvoorbeeld aan de hand van exitgesprekken, is nodig. Op basis daarvan kan mogelijk het instroombeleid aangepast worden. Desnoods kan ook gedacht worden aan studievoortgangsgesprekken. De stage zorgt ook soms voor uitval bij CMD. Studenten beginnen dan namelijk direct te werken in het stagebedrijf in plaats van aan de master te beginnen. Dus zal de opleiding meer duidelijk moeten maken aan de studenten waarom de master meerwaarde heeft.

Op basis van de gesprekken en de ingekeken documenten stelde de commissie vast dat de opleiding de studenten voldoende voorbereid op het vervolg van hun studie in de master.

SAMENVATTING

Master of Arts in de audiovisuele kunsten

LUCA School of Arts - Campus C-Mine (Genk)

Op 28, 29 en 30 april 2015 werd de master of Arts in de audiovisuele kunsten van de LUCA School of Arts, campus C-Mine (Genk) in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De master of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan LUCA School of Arts, campus C-Mine Genk. Oorspronkelijk werd deze opleiding, met afstudeerrichtingen Animatiefilm, Televisie-Film en CMD, ingericht door de Katholieke Hogeschool Limburg (KHLim). Begin oktober 2014 werd de onderwijsbevoegdheid voor alle kunstopleidingen binnen de Associatie KU Leuven, waar ook de KHLim deel van uitmaakte, overgedragen naar de associatiebrede LUCA School of Arts (LUCA). Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van de Faculteit Kunsten. Dat is een bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven.

De opleiding mikt op afgestudeerden die klaar zijn voor de audiovisuele sector. Daarom wordt er sterk de nadruk gelegd op contextgerichtheid. CMD heeft twee duidelijke afstudeerprofielen, namelijk Interaction design (CMDi) en Game design (CMDg). Bij Interaction design gaat men crossdisciplinair tewerk en ligt de focus op de sociale context. Creativiteit wordt er gebruikt om via technologie en verschillende media nieuwe manieren van interactie en communicatie te ontwikkelen. Game design focust dan weer op de conceptuele, grafische en technologische uitwerking van games.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 41 studenten ingeschreven, waarvan 20 voltijds en 21 niet-voltijds.

Programma

Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

Het programma van de opleiding is zeer goed opgebouwd en op niveau. In de master worden studenten wat meer vrijgelaten, krijgen ze meer

keuze en kunnen ze zelfstandig aan de slag. Daarbij moeten ze dan ‘verpersoonlijken’ en kunnen ze zich niet meer achter anderen verschuilen. Dit alles wordt bekroond met een masterproef en een scriptie, waarin het onderzoeks- en maakproces toegelicht wordt. De commissie vindt de huidige aanpak van die masterproef vreemd in de context van de visie van de opleiding. Zo moeten filmstudenten en animatiestudenten afstuderen met een volwaardige (auteurs)kortfilm. Dat staat haaks op het feit dat studenten erg breed kunnen gaan tijdens hun opleiding en zich in één of meerdere aspect(en) van het maakproces kunnen verdiepen (‘verpersoonlijken’). Op die manier is er geen directe relatie tussen de opleiding en het afstudeerwerk. De commissie is van mening dat een ander soort masterproef ook moet kunnen.

Studenten in de master Televisie-Film kunnen rekenen op een goede begeleiding in de masterclasses. Daarbij maken ze een keuze voor fictie, documentaire of reclame. Zeker bij fictie is er veel begeleiding in functie van de masterproef, bij documentaire is die begeleiding meer afhankelijk van het individuele project van de student. Bij reclame zit momenteel slechts één student. De commissie vraagt zich wel af waarom deze driedeling bestaat. Een onderscheid tussen film en televisie lijkt logischer. De studenten in de andere afstudeerrichtingen kunnen rekenen op een degelijke begeleiding bij hun masterproef.

Beoordeling en toetsing

De opleiding beschikt over een sterk toetsbeleid. Ze weten wat ze toetsen en denken regelmatig na over hoe ze toetsen. De toetsing gebeurt vaak in een authentieke praktijkcontext. Studenten kennen de criteria en weten steeds waar ze aan toe zijn. Ze krijgen eerlijke, goede feedback. Per jaar zijn er vier evaluatiemomenten. Door die tussendeadlines weten studenten hoever ze staan en waar ze naartoe moeten. Ze zijn dan ook heel tevreden met de toetsing. Enkel in de theorie-examens is er geen link met praktijk te bespeuren en de examens worden tamelijk schools en traditioneel aangepakt, wat in contrast staat tot de rest van de opleiding. Maar al bij al spreekt de commissie van een bijna-schoolvoorbeeld op het vlak van toetsing.

Begeleiding en ondersteuning

Wat betreft personeel krijgen de studenten vaak dezelfde mensen te zien, die weliswaar zeer goed werk leveren en vooral dicht bij de studenten staan. Wat betreft de kwaliteit van de docenten is dus alles in orde, wat

betreft kwantiteit is er nog maar weinig speling. De huidige docenten zijn soms zo zwaar belast dat hun link met de praktijk wat wegvalt. Ook hebben ze daardoor nog maar weinig tijd voor bijscholingen. Verder viel het de commissie op dat de docenten nog niet echt de aanwezige diversiteit van de stad Genk weerspiegelen. Een aangepast docentenkorps zou ook een meer divers publiek kunnen aantrekken dan nu het geval is. De commissie signaleert het potentieel risico dat er veel docenten zijn in kleine aanstellingspercentages. Dit kan tot versnippering en een gebrek aan overzicht leiden. De continuïteit moet dan ook verzekerd worden, ondanks alle besparingen en hervormingen.

De aanwezige voorzieningen zijn modern. Zeker Animatiefilm en CMD beschikken over uitstekend materiaal (Cintiq tekentablets, Oculus Rift virtual reality brillen, etc.). Televisie-Film hinkt op dat vlak wat achterop. Zo beschikken de montagecellen slechts over één scherm, heeft de studio geen grid, is er geen grating cel en zijn de meeste beamers van mindere kwaliteit. Ook het huidige cinemazaaltje kan beter qua zitcomfort en aankleding. De opleiding is zich hiervan bewust, en is onder andere bezig met het verwerven van filmstoeltjes voor de cinema. De aanwezige uitleendienst werkt erg goed dankzij een digitaal systeem voor planning en dergelijke. Studenten krijgen er ook erg veel hulp en raad van de medewerkers. De commissie zag een erg mooie, maar nog onderbenutte campus. Om deze meer te laten bruisen zijn langere openingsuren nodig voor bib, cafetaria, cinema, etc. Hierbij kunnen bijvoorbeeld jobstudenten ingeschakeld worden, om direct ook de betrokkenheid te verhogen.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

Uit de gesprekken bleek dat het werkveld zeer tevreden is met de inzetbaarheid van de alumni en de stagairs. Ze noemen hen kritische mensen, initiatiefnemers en allrounders met veel overzicht. Hiermee werpt de contextgerichte visie van de opleiding zijn vruchten af.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten LUCA School of Arts, campus C-mine Genk

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleidingen Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten aan de LUCA School of Arts, campus C-mine Genk. De visitatiecommissie bezocht deze opleidingen op 28, 29 en 30 april 2015.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleidingen aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntenschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatierapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteits-

zorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidings specifieke faciliteiten, zoals de leslokalen, de mediatheek en de studio's.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

Situering van de opleiding

De Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten zijn academische opleidingen die worden aangeboden aan de LUCA School of Arts, campus C-Mine Genk. Oorspronkelijk werden deze opleidingen, met afstudeerrichtingen Animatiefilm en Televisie-Film, ingericht door de Katholieke Hogeschool Limburg (KHLim). In 2000 werd de op nieuwe media gerichte afstudeerrichting Communicatie en Mediadesign (CMD) opgestart in een samenwerkingsverband met de Hogeschool Zuyd (Nederland) en de Fachhochschule Aachen (Duitsland). Vanaf dan kennen de opleidingen dus drie afstudeerrichtingen.

In 2008 werd in samenwerking met de Provinciale Hogeschool Limburg en de universiteiten van Leuven en Hasselt een gezamenlijke Limburgse kunstenfaculteit opgericht, de Media, Arts en Design faculty (MAD-faculty). Naar aanleiding van deze nieuwe faculteit werd de afstudeerrichting CMD hervormd naar twee duidelijke afstudeerprofielen, namelijk Interaction design (CMDi) en Game design (CMDg). Bij Interaction design gaat men crossdisciplinair tewerk en ligt de focus op de sociale context. Creativiteit wordt er gebruikt om via technologie en verschillende media nieuwe manieren van interactie en communicatie te ontwikkelen. Game design focust dan weer op de conceptuele, grafische en technologische uitwerking van games.

Begin oktober 2014 werd de onderwijsbevoegdheid voor alle kunstopleidingen binnen de Associatie KU Leuven, waar ook de KHLim deel van uitmaakte, overgedragen naar de associatiebrede LUCA School of Arts (LUCA). Sindsdien maken de academische opleidingen, waaronder ook audiovisuele kunsten, deel uit van de Faculteit Kunsten. Dat is een

bijzondere faculteit binnen de groep Humane Wetenschappen van de KU Leuven. Hiermee is de zogenaamde 'integratie' van academische opleidingen in de universiteit voltooid. De Faculteit Kunsten is nu verantwoordelijk voor het onderwijs en onderzoek van alle academische opleidingen binnen LUCA.

Sinds deze laatste evolutie heeft LUCA een opleiding audiovisuele kunsten op twee campussen. Naast de Genkse opleiding is er immers ook de campus Sint-Lukas Brussel die een audiovisuele opleiding aanbiedt. Beide campussen zijn voorlopig nog verschillend qua aanpak en inhoud, maar op termijn zullen de opleidingen meer op elkaar afgestemd worden, zonder daarbij hun eigen identiteit te verliezen. In dit rapport spreekt de commissie zich enkel uit over de Genkse opleidingen. De Brusselse opleidingen zijn op een ander moment in deze visitatie bezocht, wat zal leiden tot een afzonderlijk opleidingsrapport.

Voorlopig hebben de Genkse opleidingen geen opleidingshoofd. De coördinatoren van de verschillende afstudeerrichtingen werken al twee jaar samen om in consensus afspraken te maken en onderhandelingen te voeren met de steeds wisselende constellaties op beleidsniveau. Onderwijsgebonden overleg vindt plaats in het docententeamoverleg per afstudeerrichting. Als er voor heel de opleiding overlegd dient te worden, komt een onderwijscommissie samen. Ten tijde van het bezoek was het nog onduidelijk hoe de situatie verder zou evolueren.

In het academiejaar 2013–2014 waren 198 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 146 voltijds en 52 niet-voltijds. Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

In de master waren in het academiejaar 2013–2014 41 studenten ingeschreven, waarvan 20 voltijds en 21 niet-voltijds. Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten als **VOLDOENDE**, met uitzondering van de afstudeerrichting CMD, die ze voor zowel bachelor als master beoordeelt als **GOED**

De bachelor-masteropleiding heeft in samenspraak met de andere Vlaamse academische opleidingen audiovisuele kunsten **domeinspecifieke leerresultaten (DLR)** opgesteld, overeenkomstig het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur van 30 april 2009. Deze DLR werden gevalideerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) op 13 oktober 2014.

De **opleidings specifieke leerresultaten (OLR)** zijn uitstekend uitgewerkt en verwoord als zes **competenties** met telkens vier niveaus (verkennen, verdiepen, verbreden en verpersoonlijken). De commissie vindt vooral de competenties ‘mediatiseren’ (experimenteren en spelen met technologieën en beeldtalen) een sterke toevoeging, die bovendien goed bij de opleidingen past en de eigenheid ervan illustreert. Het geheel is samenhangend en sluit uitstekend aan op de DLR. Bovendien zijn deze OLR mooi vervlochten met de vijf **kernwaarden** (persoonlijk, contextgericht, onderzoekend en ondernemend, grensverleggend en –doorbrekend en verdiepend en verbredend) van de opleidingen, die de commissie onderschrijft.

De OLR lopen door heel de opleiding heen tot aan de toetsing toe, en zijn gekend door zowel docenten als studenten. Zij erkennen ook de eigenheid van de opleidingen, waar ze kunnen **leren in context**, constant bezig met de wisselende mediacontext en zich er in positionerend. Voor alle betrokkenen is het heel duidelijk waar de opleidingen voor staan en waar ze naartoe willen.

De opleidingen richten zich op **maximaal inzetbare studenten**. Die moeten veel kennen van hun vak, maar doen ook veel aan teamwork, en dat is belangrijk in de (brede) mediasector. De opleidingen zijn minder gericht op high-end auteurs of kunstenaars, maar meer op flexibele, (zelf) kritische spelers op de markt. Het werkveld en de commissie bevestigen dat ze hiermee goed mikken.

In de leerresultaten kon de commissie niet echt een verwijzing terugvinden naar de **juridische, financieel-economische en productionele realiteit**

waarin de afgestudeerden terecht zullen komen. OLR 2 en 4 ('ontwerpen en realiseren' en 'organiseren en communiceren') zouden wel breed geïnterpreteerd kunnen worden in deze zin. De commissie is echter van mening dat dit toch explicieter opgenomen zou kunnen worden, gezien het grote belang van deze zaken voor een latere carrière.

De opleidingen tonen een duidelijke **visie** op onderzoek, onderzoeksgroepen en doctoraten. Daarbij focussen ze vooral op samenwerking en op contextgerichtheid. Door veel **contacten met het werkveld**, wat ook perfect in het didactisch concept past, weten de docenten wat leeft. Zeker via stage zijn er veel contacten met bedrijven, die voor nieuwe impulsen in de programma's zorgen. Het dient gezegd dat de onderzoeksonderwerpen voorlopig thematisch vooral goed aansluiten bij CMD, maar de andere afstudeerrichtingen zijn aan een inhaalbeweging bezig.

CMD is een **jonge opleiding**, die soms voorloopt op de sector, zeker in het geval van CMDg. De afstudeerrichting CMD is steeds bezig zichzelf te vernieuwen wat betreft technologie en technieken. De afstudeerrichting Televisie-Film legt al jarenlang de nadruk op samenwerken en contextgerichtheid. De commissie steunt dit, gezien dit ook de realiteit van het werkveld is. De afstudeerrichting Animatiefilm zet in op de nieuwste 3D-pakketten en bijbehorende infrastructuur, zoals tekentablets. In het algemeen merkt de commissie op dat CMD als jonge afstudeerrichting goed heeft nagedacht over de visie en de systematiek van de opleiding. De andere afstudeerrichtingen zijn er volgens de commissie minder in geslaagd om dat op een dergelijke overtuigende en organische manier te doen. Het lijkt er dus op dat CMD het hele concept van contextgericht onderwijs direct in zijn DNA heeft kunnen opnemen. Bovendien hebben ze geen verleden dat hen weerhoudt om zich precies aan dit concept te houden en het in te bedden in nieuw onderzoek, dat dicht bij de afstudeerrichting staat en er dus goed in werkt.

Wat betreft **internationalisering** staan de opleidingen nog niet zo ver. Door alle bestuurlijke veranderingen lag de focus daar begrijpelijkerwijs niet echt op. De commissie denkt echter dat het moment nu gekomen is om er meer op in te zetten. De opleidingen zullen veel kunnen halen uit de ervaringen van LUCA Brussel binnen CILECT (de internationale vereniging van filmscholen). Verder zal het belangrijk zijn om een internationaliseringsbeleid met eigen accenten uit te werken. Het idee voor een 'mobility window' binnen alle afstudeerrichtingen, met Engelstalige opleidingsonderdelen, is alvast een goed begin. De commissie constateert

wel een spanning tussen de kracht van de opleiding (namelijk de sterke lokale verankering) en de eis van bovenaf om te internationaliseren. De opleiding moet hier een antwoord op zoeken, zonder daarbij de bestaande sterktes te verliezen.

De commissie stelt vast dat bij CMD incidenteel aan **benchmarking** gedaan wordt om de afstudeerrichting up-to-date te houden. Bij de andere afstudeerrichtingen wordt er hoogstens informeel gebenchmarkt. Dit kan echter veel structureler verlopen.

Op basis van dit alles concludeert de commissie dat de opleidingen uitstekende OLR uitgewerkt hebben, gedragen door een sterke visie die ook bij iedereen bekend is. CMD slaagt er het best in om dit te koppelen aan een onderzoeks- en onderwijsvisie, die in heel de opleiding terug te vinden is. Op het vlak van internationalisering en benchmarking kunnen de opleidingen nog wel wat stappen zetten. Daarom kent de commissie voor het beoogd eindniveau de score 'voldoende' toe voor de bachelor en de master. Voor de afstudeerrichting CMD kent ze de score 'goed' toe, omwille van de reeds vernoemde sterke visie die ook onderzoek organisch integreert in het onderwijs.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten als VOLDOENDE, met uitzondering van de afstudeerrichting CMD, die ze voor de bachelor beoordeelt als GOED

Het **programma** van de opleidingen is zeer goed opgebouwd en op niveau. In de **bachelor** is het eerste jaar eerder verkennend, het tweede verdiepend en het derde verbreedend. Daarbij zijn er steeds minder algemene theorievakken en steeds meer ateliers of modules waarin de studenten in groep aan de slag moeten, soms zelfs voor externe opdrachtgevers (bijvoorbeeld Audi, Mobile Schools en museum M), passend bij het uitgangspunt van contextgericht onderwijs. In de derde bachelor werken de studenten van de verschillende afstudeerrichtingen voor het vak 'onderzoeksmethodologie project' in groepjes samen aan een cross-disciplinair onderzoeksproject, telkens gericht op een welbepaalde doelgroep. Dat moet resulteren in een multimediaal ontwerp dat getoond

wordt op een tentoonstelling. De commissie vindt dit een goed concept, maar in de praktijk staat dit project vaak ver van de studenten af en biedt het slechts voor de CMD-studenten een meerwaarde. **Auteursrechtelijk** krijgen de studenten nog niet veel mee. Nochtans hebben ze die informatie echt wel nodig. Voor de commissie moet dit dan ook zeker in het programma opgenomen worden.

Zeker in CMD, waar sinds de opstart van de afstudeerrichting met **modules** en opdrachten in groep gewerkt wordt, is de bachelor goed uitgewerkt en kunnen de studenten 'creëren in context', geheel volgens de visie die aansluit bij de realiteit van co-creatie bij vele designers. Bij de drie afstudeerrichtingen bouwen de studenten tijdens hun opleiding een portfolio op, dat ook nauw wordt opgevolgd door de docenten. Dit is niet alleen direct nuttig voor de latere carrière van de studenten, maar tegelijkertijd ook een interessant onderzoeksmedium om tot een eigen stijl te komen. Studenten Televisie-Film krijgen jammer genoeg door de groepswerken nog niet veel de kans om hun eigen ding te doen als regisseur. Elke student doet wel één keer de regie van een project, maar niet iedereen kan tijdens de bachelor een volledige kortfilm realiseren. Nochtans moeten ze uiteindelijk afstuderen door zelfstandig een film te maken. In de afstudeerrichting Animatiefilm moeten studenten elk jaar een eindwerk maken ter afsluiting. In de animatielokalen viel de commissie de collectieve sfeer op, waarbij dat studenten en docenten door elkaar lopen, naar elkaars werk kijken en er feedback op geven en oudere studenten vaak de jongere een handje helpen.

De commissie stelt vast dat de algemene **theorievakken** (zoals bijvoorbeeld 'perceptie', 'sociologisch denken' en 'psychologie') niet genoeg geïntegreerd zijn met de rest. Deze vakken dienen herdacht te worden. Op die manier kan ook onderzoek en onderwijs beter verbonden worden, en krijgen theorievakken meer voeling met de praktijk. In die zin kan ook daar 'leren in context' ingevoerd worden, geheel volgens de visie van de opleidingen.

In de **master** worden studenten wat meer vrijgelaten, krijgen ze meer keuze en kunnen ze zelfstandig aan de slag. Daarbij moeten ze dan 'verpersoonlijken' en kunnen ze zich niet meer achter anderen verschuilen. Dit alles wordt bekroond met een **masterproef** en een scriptie, waarin het onderzoeks- en maakproces toegelicht wordt. De commissie vindt de huidige aanpak van die masterproef vreemd in de context van de visie van de opleidingen. Zo moeten filmstudenten en animatiestudenten afstuderen met een volwaardige (auteurs)kortfilm. Dat staat haaks op

het feit dat studenten erg breed kunnen gaan tijdens hun opleiding en zich in één of meerdere aspect(en) van het maakproces kunnen verdiepen ('verpersoonlijken'). Op die manier is er geen directe relatie tussen de opleiding en het afstudeerwerk. De commissie is van mening dat een ander soort masterproef ook moet kunnen. Daarbij is het belangrijk dat het verdiepen/verpersoonlijken een prominenter plaats kan krijgen in het eindwerk. Zo kan bijvoorbeeld een found footage film vanwege de montage ook inhoudelijk interessant zijn. Dan is het natuurlijk ook belangrijk dat de masterproeven als dusdanig beoordeeld worden (zie GKW 3). Bovendien zijn de huidige scripties nog erg academisch (in de zin van schools en theoretisch) aangepakt. Ook hier zou veel meer praktisch onderzoek kunnen komen kijken en op die manier kunnen ook de scripties 'contextgericht' worden. Zelfs op vormelijk vlak kunnen ze nog wat inventiever, zeker bij CMD, waar alles toch draait rond originaliteit. De commissie verwacht van designers niet dat ze slaafs een sjabloon volgen.

Studenten in de master Televisie-Film kunnen rekenen op een goede begeleiding in de **masterclasses**. Daarbij maken ze een keuze voor fictie, documentaire of reclame. Zeker bij fictie is er veel begeleiding in functie van de masterproef, bij documentaire is die begeleiding meer afhankelijk van het individuele project van de student. Bij reclame zit momenteel slechts één student. De commissie vraagt zich wel af waarom deze driedeling bestaat. Een onderscheid tussen film en televisie lijkt logischer. De studenten in de andere afstudeerrichtingen kunnen rekenen op een degelijke begeleiding bij hun masterproef.

Bij de **stage** (in het derde jaar bij CMD, in de master bij Televisie-Film en Animatiefilm) organiseren de opleidingen een soort 'dating'. Studenten kunnen aangeven welke competenties ze willen aanscherpen, en worden vervolgens gekoppeld aan bedrijven die deze competenties willen. Op basis daarvan kan dan kennis gemaakt worden. De commissie steunt deze originele aanpak, die ook al deels de realiteit simuleert met 'sollicitaties'. Maar ook in het algemeen vindt de commissie dat de stages zeer goed aangepakt en begeleid worden. Hiermee zorgen de opleidingen er ook voor dat de visie rond 'leren in context' echt waargemaakt wordt.

Binnen de opleidingen is er goed nagedacht over de **leervormen**. Studenten werken zowel individueel als collectief in projecten voor echte opdrachtgevers en creëren zo effectief 'in context', zoals in de echte wereld. Ook wordt er af en toe over de grenzen van de afstudeerrichtingen en zelfs de opleidingen samengewerkt. Zo is er het opleidingsonderdeel

'seeing sound', waarin telkens een student Animatiefilm met een student Compositie van het Lemmensinstituut (een andere campus van LUCA in Leuven) een kortfilmje maakt. Deze en andere projecten maken studenten inzetbaar in verschillende contexten. De commissie ziet echter nog meer mogelijkheden voor samenwerking tussen de afstudeerrichtingen. Zo zouden studenten Animatiefilm en CMDg samen kunnen werken rond tekenen en 3D.

De **onderzoeksmodule**s, die als keuzevakken zijn ingebouwd in de master, kunnen naar mening van de commissie nog beter. Enerzijds moeten alle deelnemende studenten er iets uit kunnen halen. Anderzijds moet samenwerken meer zijn dan ieder zijn steentje samenleggen. De opleidingen zijn zich bewust van deze problematiek, en hebben reeds gereageerd met de nieuwe module 're-visionary'. Daarin gaan de studenten aan de slag met stock footage. Dat blijkt een goede keuze, want iedereen kan er zijn gading in vinden, en niet enkel de mensen van CMD. De commissie raadt de opleidingen dan ook aan om op zoek te gaan naar gelijkaardige modules, waarin alle studenten een interessante onderzoeksuitdaging voorgeschoteld krijgen.

Wat betreft personeel krijgen de studenten vaak dezelfde mensen te zien, die weliswaar zeer goed werk leveren en vooral dicht bij de studenten staan. Wat betreft de kwaliteit van de docenten is dus alles in orde, wat betreft kwantiteit is er nog maar weinig speling. De commissie raadt de opleidingen dan ook aan op zoek te gaan naar creatieve oplossingen met **gastdocenten**. Op die manier kan met wat minder geld toch voor variatie in docenten gezorgd worden. Misschien kunnen ze daarbij iemand met een 'naam' binnenhalen. Dat zou ook de uitstraling van de opleidingen kunnen verbeteren. De huidige docenten zijn soms zo zwaar belast dat hun link met de praktijk wat wegvalt. Ook hebben ze daardoor nog maar weinig tijd voor bijscholingen. De situatie is nog het beste bij CMD, waar iets jongere mensen aan de slag zijn, die nog dicht aansluiten bij de ontwikkelingen in het veld. Televisie-Film en Animatiefilm hebben als meer gevestigde afstudeerrichtingen iets oudere, vooral mannelijke docenten, die wel nog steeds in de hedendaagse praktijk staan. Verder viel het de commissie op dat de docenten nog niet echt de aanwezige diversiteit van de stad Genk weerspiegelen. Een aangepast docentenkorps zou ook een meer divers publiek kunnen aantrekken dan nu het geval is. De commissie signaleert het potentieel risico dat er veel docenten zijn in kleine aanstellingspercentages. Dit kan tot versnippering en een gebrek aan overzicht leiden. De **continuïteit** moet dan ook verzekerd worden,

ondanks alle besparingen en hervormingen. Verder dient op HR-gebied ook opgelet voor burn-out bij het personeel door de hoge werkdruk. Op dit ogenblik haken regelmatig goede jonge docenten af, een evolutie die niet uniek is voor Genk, maar wel zorgwekkend.

Tijdens de gesprekken signaleerden de studenten problemen met de administratie. Zeker wat betreft **communicatie** loopt regelmatig één en ander mis. De commissie benadrukt dat het erg belangrijk is om iedereen steeds duidelijk te informeren. Heel veel problemen zijn op die manier op te lossen. Zo was er bijvoorbeeld ongenoegen rond het ateliergeld dat betaald moest worden, iets wat vermeden had kunnen worden als was uitgelegd waar dit geld precies voor zal gaan dienen. Wat betreft de communicatie rond de examenroosters zijn de studenten dan weer zeer tevreden. Verder geeft de commissie aan dat ook de externe communicatie een versnelling hoger mag schakelen, vooral op vlak van PR. De opleidingen mogen gerust wat trotser zijn en hun troeven meer uitspelen. De regelmatig veranderende naam (KHLim, MAD, LUCA,...) heeft de opleidingen ook niet echt geholpen. Vermoedelijk heeft ook de interne communicatie wat te lijden onder het opgaan in het grotere geheel van LUCA.

Het viel de commissie op dat een echte **slutelfiguur** ontbreekt. De opleidingen hebben nood aan iemand die kan communiceren naar hogerop, met de zusteropleiding in Brussel en met de stakeholders. Dit heeft uiteraard te maken met de bestuurlijke veranderingen. Ondanks dit gebrek aan een slutelfiguur slagen de opleidingen er wonderwel in om het schip op koers te houden. Maar een kapitein aan boord zou toch geen overbodige luxe zijn.

De aanwezige **voorzieningen** zijn modern, al zijn er wel wat weinig stopcontacten. Zeker Animatiefilm en CMD beschikken over uitstekend materiaal (Cintiq tekentablets, Oculus Rift virtual reality brillen, etc.). Televisie-Film hinkt op dat vlak wat achterop. Zo beschikken de montagecellen slechts over één scherm, heeft de studio geen grid, is er geen grating cel en zijn de meeste beamers van mindere kwaliteit. Ook het huidige cinemazaaltje kan beter qua zitcomfort en aankleding. De opleidingen zijn zich hiervan bewust, en zijn onder andere bezig met het verwerven van filmstoeltjes voor de cinema. De aanwezige uitleendienst werkt erg goed dankzij een digitaal systeem voor planning en dergelijke. Studenten krijgen er ook erg veel hulp en raad van de medewerkers. Een centrale plaats in de gebouwen is er voor de bibliotheek. Tijdens de gesprekken bleek echter dat de docenten hier niet zo betrokken bij zijn.

Het lijkt de commissie belangrijk dat zij er regelmatig aanvragen doen voor het vernieuwen van de collectie, om deze te laten aansluiten bij de opleidingen. De commissie zag een erg mooie, maar nog onderbenutte **campus**. Om deze meer te laten bruisen zijn langere openingsuren nodig voor bib, cafetaria, cinema, etc. Hierbij kunnen bijvoorbeeld jobstudenten ingeschakeld worden, om direct ook de betrokkenheid te verhogen. De campus kan ook nog meer zijn dan wat het nu al is en een echte creatieve/technologische hub worden als er nóg meer samengewerkt wordt met anderen op de site, zoals het FabLab (dat voorlopig vooral goed werkt voor CMD) en de bioscoop. Tot slot is er geen **ICT-ondersteuning** aanwezig voor bijvoorbeeld het onderhoud en het updaten van de software. Studenten maken nu zelf een stappenlijst voor als iets niet werkt. Ook hier ziet de commissie mogelijkheden om jobstudenten in te zetten.

Het **doorstroomrendement** is niet zo goed. Veel studenten blijven wat hangen in een individueel traject. Dit heeft ook te maken met tijdsgeest en is ook te merken in andere audiovisuele opleidingen. Veel studenten doen hun master in twee jaar. Dat is eigen aan de opleiding natuurlijk: bij Televisie-Film moet bijvoorbeeld een crew samengesteld worden, een (groot) budget gespaard, het programma is redelijk druk en de studenten hebben nog nooit een eigen film gemaakt tenzij enkele kleine projecten. Verder is er ook veel uitval doorheen de jaren. Een betere analyse van de uitstroom, bijvoorbeeld aan de hand van exitgesprekken, is nodig. Op basis daarvan kan mogelijk het instroombeleid aangepast worden. Desnoods kan ook gedacht worden aan studievoortgangsgesprekken. De stage zorgt ook soms voor uitval bij CMD. Studenten beginnen dan namelijk direct te werken in het stagebedrijf in plaats van aan de master te beginnen. Dus zal de opleiding meer duidelijk moeten maken aan de studenten waarom de master meerwaarde heeft. Bij CMD analyseren ze al in het eerste jaar grondig of iemand in staat zal zijn om de master te doen. Indien niet wordt de student begeleid bij zijn/haar heroriëntering. Uit de cijfers valt niet op te maken of dit ook werkt, maar de commissie ziet dit wel als een goed initiatief.

Op het vlak van **kwaliteitszorg** hebben de opleidingen veel gedaan sinds de vorige visitatie. Ze zijn continu aan het bijsturen en luisteren veel naar studenten, die heel wat **inspraak** hebben. Een goed voorbeeld hiervan is CMDg, dat constant bijgestuurd wordt sinds het starten van het nieuwe afstudeerprofiel en waar de studenten erg tevreden over zijn. Ook op het vlak van toetsbeleid worden heel wat stappen gezet. Op zich is iedereen wel bezig met kwaliteit en de zorg ervoor. Er staat al veel op papier en

er wordt regelmatig nagedacht over de opleidingen, ook met inbreng van de studenten. CMD is zelfs bezig met een SWOT-analyse, iets wat de commissie toejuicht. Het zou goed zijn als dit op korte termijn leidt tot een geëxpliciteerde, gedragen visie op kwaliteitszorg.

Rond **internationalisering** valt nog veel vooruitgang te boeken (zie ook GKW 1). CMD werkt voorlopig wel nog samen met Aken en Maastricht (zie ook 'Situering van de opleiding'), maar dit project loopt op zijn einde wegens uiteenlopende visies en afhakende studenten (enkel nog wat Duitse studenten zijn geïnteresseerd in een gezamenlijk Engelstalig programma, Nederlandse en Vlaamse veel minder). Eens dit project afgelopen is, kan één en ander herdacht worden rond internationalisering, maar ook rond interne samenwerking in bijvoorbeeld onderzoeksmodules.

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over sterke en coherente programma's, die ook de visie waarmaken. De docenten zijn goed, maar staan onder grote druk door het beleid. De moderne campus biedt nog heel wat extra mogelijkheden, al dient zeker voor Televisie-Film de infrastructuur verbeterd te worden. Vooral de bachelor CMD krijgt veel lof omwille van het coherente programma, dat er in slaagt om onderzoek te integreren in het onderwijs. De andere afstudeerrichtingen hebben op dat gebied nog niet de juiste balans gevonden. Ook de masters beschikken over een sterk programma, maar stijgen niet boven de basiskwaliteit uit omdat het concept van de masterproeven en scripties nog niet helemaal goed zit volgens de commissie. Daarom kent de commissie wat betreft het onderwijsproces aan de bachelor CMD de score 'goed' toe, en aan alle andere afstudeerrichtingen in zowel bachelor als master de score 'voldoende'.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau van de Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten als GOED

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau van de Master of Arts in de audiovisuele kunsten als VOLDOENDE

De opleidingen beschikken over een sterk **toetsbeleid**. Ze weten wat ze toetsen en denken regelmatig na over hoe ze toetsen. De toetsing gebeurt

vaak in een authentieke praktijkcontext. Studenten kennen de criteria en weten steeds waar ze aan toe zijn. Ze krijgen eerlijke, goede **feedback**. Per jaar zijn er vier evaluatiemomenten. Door die tussendeadlines weten studenten hoever ze staan en waar ze naartoe moeten. Ze zijn dan ook heel tevreden met de toetsing. Enkel in de **theorie-examens** is er geen link met praktijk te bespeuren en de examens worden tamelijk schools en traditioneel aangepakt, wat in contrast staat tot de rest van de opleiding. Maar al bij al spreekt de commissie van een bijna-schoolvoorbeeld op het vlak van toetsing.

Uit de gesprekken bleek dat het werkveld zeer tevreden is met de **inzetbaarheid** van de alumni en de stagairs. Ze noemen hen kritische mensen, initiatiefnemers en allrounders met veel overzicht. Hiermee werpt de contextgerichte visie van de opleidingen zijn vruchten af. De commissie stelde vast dat veel studenten CMDi doorstromen naar de Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT). Dit heeft er uiteraard mee te maken dat de VRT een digitale inhaalbeweging wil maken.

De opleidingen hebben een goed zicht op waar de alumni terecht komen en houden deze gegevens ook goed bij. Een echt **alumnibeleid** is nog wel niet uitgewerkt en zou een meerwaarde kunnen betekenen volgens de commissie.

De **doorstroom** van bachelor naar master is iets minder goed dan in andere opleidingen, maar dit komt vaak omdat studenten al na de bachelor gaan werken. Het is aan de opleidingen om de master alsnog aantrekkelijk te maken voor hen. Het diplomarendement is wel normaal.

Naar mening van de commissie is het gerealiseerd **niveau van de masterproeven** weliswaar voldoende, maar soms eerder aan de lage kant. Misschien moeten de opleidingen de masterproef herdefiniëren om het persoonlijker te maken. Dan kan de student zijn/haar eigen talent tonen, niet puur regietalent (voor Animatiefilm en Televisie-Film; zie ook GKW 2). Op die manier kan de opleiding er direct ook voor zorgen dat de master aantrekkelijker wordt voor studenten. Het is daarbij dan wel belangrijk om de beoordelingscriteria af te stemmen op het concept van de masterproef.

Ook de **scripties** zijn niet van topniveau. De opleidingen zullen moeten zoeken naar een nieuwe manier om deze te schrijven. Een reflectieverslag of een andere, creatievere aanpak zou bijvoorbeeld ook kunnen. De opleidingen zijn er alvast wel mee bezig. Zo kwamen er uit CMD al enkele

goede ideeën rond dergelijke creatieve reflectieverslagen. De commissie benadrukt dat een scriptie in de kunsten iets anders is dan een academische paper. Studenten moeten een vorm kunnen kiezen die bij hen en hun onderzoeksvraag of artistieke praktijk past. Academisering mag dus zeker geen standaardisering zijn, want dat duwt de grenzen niet verder. Hierbij kan het 'verpersoonlijken' uit de leerresultaten zeker gebruikt worden.

Omdat de opleidingen een sterk toetsbeleid hebben, waar de commissie nauwelijks opmerkingen over heeft en dat ook in de praktijk werkt, kent de commissie de score 'goed' toe voor het gerealiseerd eindniveau van de bachelor. Ook de master beschikt over dit toetsbeleid en levert studenten af die zeer inzetbaar zijn, maar omdat het niveau van de masterproeven en scripties toch wat hoger kan, kent ze voor de master slechts de score 'voldoende' toe.

Integraal eindoordeel van de commissie

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Animatiefilm, conform de beslisregels, voldoende.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting CMD

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting CMD, conform de beslisregels, goed.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Televisie-Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Televisie-Film, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Animatiefilm, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting CMD

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting CMD, conform de beslisregels, voldoende.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Televisie-Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	V
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Televisie-Film, conform de beslisregels, voldoende.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Integreer een verwijzing naar de juridische, financieel-economische en productionele realiteit in de leerresultaten.
- Integreer ook in de afstudeerrichtingen Animatiefilm en Televisie-Film het onderzoek beter. Daarvoor is het belangrijk om onderzoeksonderwerpen te vinden die dichter aanleunen bij deze afstudeerrichtingen.
- Zet meer in op internationalisering. Maak daarvoor gebruik van de ervaringen van LUCA Brussel.
- Doe meer structureel aan benchmarking om de opleidingen up-to-date te houden.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

- Probeer onderzoeksprojecten uit te werken die voor alle studenten een meerwaarde betekenen. De onderzoeksmodule 're-visionary' kan daarbij als voorbeeld dienen.
- Neem meer auteursrechtelijke info op in de vakken.
- Herdenk de algemene theorievakken, zodat ze beter aansluiten bij de andere vakken.
- Werk een nieuwe aanpak uit voor de masterproef en de masterscriptie, zodat deze ook echt voor 'verpersoonlijking' kunnen zorgen.
- Overweeg om de keuze binnen Televisie-Film te veranderen (van fictie, documentaire en reclame naar televisie en film).
- Denk na over meer samenwerking tussen de afstudeerrichtingen.
- Ga op zoek naar creatieve oplossingen voor het geringe aantal docenten met gastdocenten.
- Werk aan een meer divers en vrouwelijker docentenkorps, dat de voeling met de praktijk steeds blijft behouden.
- Let op dat er continuïteit is bij de docenten. Creëer daarom een stevige 'ruggengraat' van enkele mensen met een ruime aanstelling.
- Wees aandachtig voor de hoge werkdruk en de mogelijke gevolgen hiervan.
- Zorg voor een betere communicatie vanuit de administratieve diensten. Ook de externe communicatie en PR kan nog verbeteren.
- Zoek zo snel mogelijk een sleutelfiguur die de opleidingen kan vertegenwoordigen.
- Maak de film-infrastructuur in orde: een tweede scherm in de montagecellen, een grid in de studio, een grading cel, betere beamers en een betere aankleding van het cinemazaaltje zijn nodig.

- Betrek de docenten meer bij de aankooppolitiek van de bibliotheek.
- Laat de campus meer bruisen door de openingsuren te verlengen. Schakel daarbij jobstudenten in. Werk ook nóg meer samen met anderen op de site.
- Organiseer ICT-ondersteuning. Ook dit kan door jobstudenten gebeuren.
- Analyseer de uitstroom beter, door bijvoorbeeld exitgesprekken of zelfs studievoortgangsgesprekken te organiseren, en pas op basis daarvan het instroombeleid aan.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Herdenk de toetsing van de algemene theorievakken.
- Blijf aandachtig voor de plekken waar alumni terechtkomen.
- Werk een alumnibeleid uit.
- Maak de master aantrekkelijker voor studenten, zodat ze niet al na de bachelor gaan werken.
- Werk een nieuwe aanpak uit voor masterproef en scriptie. Een persoonlijker eindresultaat moet daarbij het doel zijn.

De commissie heeft met genoegen vernomen dat sinds haar bezoek een aantal maatregelen in lijn met de genoemde suggesties genomen zijn.

HOGESCHOOL GENT (KASK)

Bachelor en Master
of Arts in de audiovisuele kunsten en
Master of Arts in audiovisual arts

SAMENVATTING

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten Hogeschool Gent (KASK)

Op 27 en 28 mei 2015 werd de bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten van de Hogeschool Gent (KASK), in het kader van een onderwijsvisite op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten is een academische opleiding die wordt aangeboden aan het KASK, een onderdeel van de School of Arts van de Hogeschool Gent (HoGent). De opleiding, met afstudeerrichtingen Film en Animatiefilm, wordt gestuurd door een opleidingscommissie (OC) die het studieprogramma bepaalt. De opleiding wil artistieke audiovisuele auteurs met een stevige theoretische achtergrond vormen.

In het academiejaar 2013–2014 waren 124 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 80 voltijds en 44 niet-voltijds.

Programma

Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd. Het programma van de opleiding is naar de mening van de commissie samenhangend en consistent. Het gaat uit van enkele heldere uitgangspunten en pedagogische principes en maakt deze ook waar. De studenten staan effectief centraal en worden, vooral in de praktijkvakken, intensief persoonlijk begeleid om zichzelf te kunnen leren kennen als maker en als mens. De opleiding vormt als het ware een vrijplaats voor studenten, die veel ruimte krijgen om te proberen en zelfs om te falen. Tegelijkertijd worden studenten aangezet om veel films te maken. De commissie is over deze balans tevreden, omdat studenten ook leren om iets af te werken. Falen mag dus, maar opgeven niet. Dat is een belangrijke vaardigheid voor toekomstige filmmakers. Het programma is opgebouwd uit algemene theorie, vakspecifieke theorie en praktijkvakken. Daarbij is er gaandeweg meer plaats voor praktijk, met een verschuiving van proces naar product. De bachelor wordt afgerond met een oefening waarbij de student zelf de touwtjes van een volledig filmproject in handen krijgt, bij wijze van stevige opwarmer voor de masterproef en als sluitstuk van de bachelor. Dit past perfect in de opbouw van het programma, waarbij studenten steeds meer verantwoordelijkheid krijgen.

De minor van 12 studiepunten in het tweede en derde bachelorjaar vindt de commissie erg waardevol. Daarmee wordt gebruik gemaakt van de site. Studenten kiezen dan immers vakken bij andere (al dan niet aansluitende) kunstrichtingen op de campus. Dit levert vaak erg interessante kruisbestuivingen op, en studenten geven aan dat ze er veel aan hebben. De commissie denkt wel dat nóg meer samenwerking mogelijk moet zijn op de site.

Beoordeling en toetsing

De opleiding heeft een goed uitgewerkt toetsbeleid. Ze hanteert verscheidene toetsvormen, van mondelinge en schriftelijke examens tot permanente evaluatie, met de nadruk op die laatste evaluatievorm. Voor de vele afgewerkte filmprojecten is er steeds een presentatie voor een jury van alle docenten. Alle studenten worden constant persoonlijk opgevolgd met veel feedback tijdens en na het proces. Uit de gesprekken bleek dan ook dat studenten zelden of nooit klachten hebben over de toetsing.

Begeleiding en ondersteuning

De site beschikt over uitstekende, moderne voorzieningen. De commissie was vooral onder de indruk van de filmzaal (KASK Cinema), die ook buiten de lessen een zeer interessant programma heeft voor studenten en externen. Dit zorgt er, samen met de inspirerende gebouwen en aanwezige kunststudenten, voor dat er een ideale creatieve 'vibe' aanwezig is op de site. Het inzetten van jobstudenten als projectionist bij de films is ook een goed idee om hen betrokken te krijgen. Het Herculeslab vindt de commissie een uitstekende aanwending van onderzoeksmiddelen. In dit lab kan namelijk ook praktijkles gegeven worden. Zo slaat de opleiding twee vliegen in één klap. In verband met de bibliotheek was de commissie minder onder de indruk. Hier ontbrak een achterliggende visie, die verder gaat dan het ontsluiten van informatie en het aanbieden van werkplekken en een viewing room.

De opleiding beschikt over personeel dat erg gemotiveerd is. Ze zijn zeer bereikbaar voor studenten. De commissie vraagt zich wel af of er in het hele docentenkorps voldoende makers of praktijkmensen aanwezig zijn om de realiteit van specifiek de audiovisuele sector bij te kunnen houden. Daarom vindt ze het ook een goed idee dat met name de filmopleiding meer praktijkassistenten zoekt met een dergelijk profiel.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

Het doorstroomrendement is niet optimaal, maar iets beter dan bij andere filmscholen. De opleiding verwijst studenten wel goed door naar andere scholen (voornamelijk naar de meer gespecialiseerde afstudeerrichtingen van het RITS). De commissie is tevreden dat op die manier zoveel mogelijk studenten op de juiste plaats terechtkomen. De opleiding vreest voor een grotere instroom van studenten. De commissie begrijpt dit, omdat de huidige manier van werken met dichte begeleiding en veel feedback dan onmogelijk zou worden. Het is dus allemaal een kwestie van de juiste balans vinden. Daarbij kan gedacht worden aan een hervorming van de toelatingsproef.

Op basis van de gesprekken en de ingekeken documenten stelde de commissie vast dat de opleiding de studenten uitstekend voorbereid op het vervolg van hun studie in de master.

SAMENVATTING

Master of Arts in de audiovisuele kunsten en Master of Arts in audiovisual arts Hogeschool Gent (KASK)

Op 27 en 28 mei 2015 werden de master of Arts in de audiovisuele kunsten en de master of Arts in audiovisual arts van de Hogeschool Gent (KASK), in het kader van een onderwijsvisiteatie op hun kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De master of Arts in de audiovisuele kunsten en de master of arts in audiovisual arts zijn academische opleidingen die worden aangeboden aan het KASK, een onderdeel van de School of Arts van de Hogeschool Gent (HoGent). De opleidingen, met afstudeerrichtingen Film en Animatiefilm, worden gestuurd door een opleidingscommissie (OC) die het studieprogramma bepaalt. De opleidingen willen artistieke audiovisuele auteurs met een stevige theoretische achtergrond vormen. De master of Arts in audiovisual arts is in alle aspecten gelijk aan de gewone master, met uitzondering van de onderwijstaal. Deze master wordt immers volledig in het Engels ingericht. Ook hier zijn er de afstudeerrichtingen 'Film' en 'Animation Film'.

In de masters waren in het academiejaar 2013–2014 40 studenten ingeschreven, waarvan 5 voltijds en 35 niet-voltijds.

Programma

Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd. Het programma van de opleidingen is naar de mening van de commissie samenhangend en consistent. Het gaat uit van enkele heldere uitgangspunten en pedagogische principes en maakt deze ook waar. De studenten staan effectief centraal en worden, vooral in de praktijkvakken, intensief persoonlijk begeleid om zichzelf te kunnen leren kennen als maker en als mens. De opleidingen vormen als het ware een vrijplaats voor studenten, die veel ruimte krijgen om te proberen en zelfs om te falen. Tegelijkertijd worden studenten aangezet om veel films te maken. De commissie is over deze balans tevreden, omdat studenten ook leren om iets af te werken. Falen mag dus, maar opgeven niet. Dat is een belangrijke vaardigheid voor toekomstige filmmakers. Het programma is opgebouwd uit algemene theorie, vakspecifieke theorie en praktijkvakken.

De masterseminaries zijn een goede aanvulling op het eindwerk en de scriptie. Wel is het belangrijk dat hierover beter gecommuniceerd wordt naar de studenten derde bachelor, zodat ze een goede keuze kunnen maken die aansluit bij hun persoonlijke programma. Uit de gesprekken bleek dat de studenten niet op de hoogte waren van de mogelijkheden en de concrete inhoud van de seminars, ondanks de initiatieven die de opleidingen reeds genomen hebben. Verder merkt de commissie op dat het meeste onderzoek dat behandeld wordt in de seminars eerder draait rond 'denken' (literatuurstudie, filmstudie, filosofie, ...) dan rond 'doen' (camera-onderzoek, acteursregie, 3D, ...). Onderzoek kan hier dus nog wel breder gedefinieerd worden, en dit kan de masterstudenten alleen maar ten goede komen.

De opleidingen organiseren een stage, 'Kunst in het werkveld' genaamd. Hierbij gaan studenten aan de slag binnen de context van een organisatie met een publiek doel (cultuursector, ngo, ...). Ze maken er bijvoorbeeld een reclamespot, een educatieve film, een leader of een geanimeerde theaterachtergrond. Daarbij leren ze ook samenwerken en kunnen ze beter inschatten wat de mogelijkheden zijn na het afstuderen. Deze stages worden goed begeleid vanuit de opleidingen, en de commissie prijst dan ook deze aanpak.

Beoordeling en toetsing

De opleidingen hebben een goed uitgewerkt toetsbeleid. Ze hanteren verscheidene toetsvormen, van mondelinge en schriftelijke examens tot permanente evaluatie, met de nadruk op die laatste evaluatievorm. Voor de vele afgewerkte filmprojecten en de masterproef is er steeds een presentatie voor een jury van alle docenten. Alle studenten worden constant persoonlijk opgevolgd met veel feedback tijdens en na het proces. Uit de gesprekken bleek dan ook dat studenten zelden of nooit klachten hebben over de toetsing.

Begeleiding en ondersteuning

De site beschikt over uitstekende, moderne voorzieningen. De commissie was vooral onder de indruk van de filmzaal (KASK Cinema), die ook buiten de lessen een zeer interessant programma heeft voor studenten en externen. Dit zorgt er, samen met de inspirerende gebouwen en aanwezige kunststudenten, voor dat er een ideale creatieve 'vibe' aanwezig is op de site. Het inzetten van jobstudenten als projectionist bij de films is ook een goed idee om hen betrokken te krijgen. Het Herculeslab vindt de

commissie een uitstekende aanwending van onderzoeksmiddelen. In dit lab kan namelijk ook praktijkles gegeven worden. Zo slaan de opleidingen twee vliegen in één klap. In verband met de bibliotheek was de commissie minder onder de indruk. Hier ontbrak een achterliggende visie, die verder gaat dan het ontsluiten van informatie en het aanbieden van werkplekken en een viewing room.

De opleidingen beschikken over personeel dat erg gemotiveerd is. Ze zijn zeer bereikbaar voor studenten. De commissie vraagt zich wel af of er in het hele docentenkorps voldoende makers of praktijkmensen aanwezig zijn om de realiteit van specifiek de audiovisuele sector bij te kunnen houden. Daarom vindt ze het ook een goed idee dat met name de filmopleiding meer praktijkassistenten zoekt met een dergelijk profiel.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

De commissie constateerde na het bekijken en lezen van verschillende masterproeven dat het niveau van de eindwerken hoog ligt. Dit is ook consequent zo, dus niet enkel een paar toevalstreffers. De masterproeven zijn interessant en divers. Studenten leveren op die manier ook direct een mooi visitekaartje af voor de toekomst. Het lijkt erop dat alumni breed inzetbaar zijn in de sector en daarbuiten; de mensen uit het werkveld die de commissie gezien heeft, bevestigen dit ook volmondig. Wie de eindstreep haalt, heeft dan ook al veel films gemaakt (afhankelijk van de afstudeerrichting) en dus al veel obstakels gerond.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en Master of Arts in audiovisual arts Hogeschool Gent (KASK)

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleidingen Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en de Master of Arts in audiovisual arts aan de Hogeschool Gent (KASK). De visitatiecommissie bezocht deze opleidingen op 27 en 28 mei 2015.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleidingen aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken,

de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidings specifieke faciliteiten, zoals de leslokalen, de studio en de bibliotheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

Situering van de opleiding

De Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en de Master of Arts in audiovisual arts zijn academische opleidingen die worden aangeboden aan het KASK, een onderdeel van de School of Arts van de Hogeschool Gent (HoGent). De opleidingen, met afstudeerrichtingen Film en Animatiefilm, worden gestuurd door een opleidingscommissie (OC) die het studieprogramma bepaalt.

De afstudeerrichting Film valt onder de vakgroep 'Foto-Film-Drama', daar waar de afstudeerrichting Animatiefilm valt onder de vakgroep 'Autonome kunsten'. Deze opsplitsing heeft te maken met recente ontwikkelingen binnen de animatie. De discipline is erg versplinterd geraakt, en net daarom is ervoor gekozen om de animatiefilm meer autonoom te benaderen. Door de aansluiting bij de vakgroep autonome kunsten kan ook meer de brug gelegd worden met beeldende kunsten, zoals grafiek en mediakunst. De vakgroepen zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het studieprogramma op vlak van personeel, infrastructuur en financiën.

De Master of Arts in audiovisual arts is in alle aspecten gelijk aan de gewone master, met uitzondering van de onderwijstaal. Deze master wordt immers volledig in het Engels ingericht. Ook hier zijn er de afstudeerrichtingen 'Film' en 'Animation Film'.

In het academiejaar 2013–2014 waren 124 studenten ingeschreven voor de bacheloropleiding, waarvan 80 voltijds en 44 niet-voltijds. Het programma bestaat uit 180 ECTS, aangeboden op drie jaar tijd.

In de masters waren in het academiejaar 2013–2014 40 studenten ingeschreven, waarvan 5 voltijds en 35 niet-voltijds. Het masterprogramma bestaat uit 60 ECTS, aangeboden op één jaar tijd.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en de Master of Arts in audiovisual arts als GOED

De bachelor-masteropleiding heeft in samenspraak met de andere Vlaamse academische opleidingen audiovisuele kunsten **domeinspecifieke leerresultaten (DLR)** opgesteld, overeenkomstig het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur van 30 april 2009. Deze DLR werden gevalideerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) op 13 oktober 2014.

De opleidingen hebben besloten om deze DLR over te nemen. Ze zijn van mening dat deze een breed spectrum bestrijken en willen ze met enkele eigen accenten implementeren. Daarbij is er vooral aandacht voor het opleiden van **audiovisuele auteurs**, iets wat alle stakeholders ook duidelijk belangrijk vinden.

In de leerresultaten kon de commissie niet echt een verwijzing terugvinden naar de **juridische, financieel-economische en productionele realiteit** waarin de afgestudeerden terecht zullen komen. DLR 3 en 7 zouden wel breed geïnterpreteerd kunnen worden in deze zin. De commissie is echter van mening dat dit toch explicieter opgenomen zou kunnen worden, gezien het grote belang van deze zaken voor een latere carrière. In het programma kon de commissie wel duidelijk aandacht voor 'het werkveld' terugvinden (zie GKW2).

De commissie prijst de duidelijke auteursgerichte focus met heldere pedagogische principes van de opleidingen. Zo wordt waar mogelijk **procesgericht** gewerkt, met 'learning by doing' waarbij studenten mogen falen. Verder staat de student centraal en krijgt hij/zij een zeer intensieve, persoonlijke begeleiding. Dit getuigt van een heldere visie, die ook wordt doorgetrokken in het onderwijs en de toetsing. De commissie gaat ervan uit dat de opleidingen niet op hun lauweren gaan rusten en zich, net als hun studenten, permanent blijven heruitvinden en verbeteren.

De opleidingen besteden veel aandacht aan een kritische houding en bieden relatief veel plaats voor algemene en vakspecifieke **theorie** in het programma. De commissie ziet zeker het belang in van een theoretische onderbouw om tot een kritische houding te komen, maar waarschuwt voor een eventueel doorslaan van de balans naar meer (algemene) theorie (zie ook GKW 2).

Tijdens het bezoek stelde de commissie zich enkele vragen bij het feit of de opleidingen al dan niet mee zijn met de huidige **evoluties in het werkveld** en de audiovisuele sector in het algemeen. Hierop werd echter grondig onderbouwd geantwoord dat de opleidingen bewust kiezen voor ambachtelijke filmmakers, die zelf een groot deel van het maakproces in handen hebben en hun eigen weg zoeken/kiezen. De persoonlijke begeleiding van studenten laat daarbij toe om waar nodig beperkt (vooral technische) kennis bij te spijkeren, als het ware 'à la tête du client'. Studenten kunnen zich dan via zelfstudie verder in deze zaken bekwamen. De afstudeerrichting Animatie benadrukt daarbij dat studenten niet moeten uitzoeken wat animatie is, maar wat animatie kan zijn. De commissie gaat hierin mee, maar waarschuwt wel om – zeker bij Animatiefilm – voldoende open te staan voor nieuwe evoluties (zoals bijvoorbeeld CGI en 3D).

Het viel de commissie op dat er binnen de opleidingen veel aandacht is voor **geluid**. Dit is een bewuste keuze (omdat het een belangrijk deel van film is) en geen toeval, wat de commissie waardeert. Deze aandacht voor geluid sluit bovendien goed aan bij de locatie van de school in Gent (waar ook het filmfestival werkt rond filmmuziek en sound design) en op de Bijlokesite (waar ook het conservatorium gelegen is). De opleidingen zijn momenteel druk bezig met de opstart van het EMAS-project (European Master of Arts in Sound, een tweejarige master). Dit project is veelbelovend, maar niet de focus van deze visitatie.

Binnen de opleidingen wordt ingezet op **onderzoek**, maar steeds in **functie van onderwijs en praktijk**. De commissie is hiermee zeer tevreden, maar geeft aan dat de balans nu goed is. Meer onderzoek ten koste van praktijk of omgekeerd is zeker niet wenselijk. Het is dan ook belangrijk dat de opleidingen deze balans blijven bewaken.

De opleidingen hebben een uitgebreide en goede visie op **internationalisering**, wat mede te danken is aan de Engelstalige masteropleiding. Daarbij kijken ze ook verder dan enkel uitwisselingen (zie ook GKW2).

Op het vlak van **benchmarking** heeft vooral Animatiefilm al enige ervaring. Door de historisch gegroeide contacten met andere scholen wordt er vaak samengezeten en geïnformeerd naar elkaars werking. Eenzelfde evolutie is er nu ook bij film binnen de internationale filmscholenvereniging CILECT. Op zich vindt de commissie het goed dat de opleidingen zich op die manier informeren over het reilen en zeilen in het buitenland, maar van echt structureel benchmarken is geen sprake. Hier kunnen zeker nog enkele stappen gezet worden.

De commissie besluit op basis hiervan dat de opleidingen een sterke profilering hebben waar een duidelijke visie achter schuilt. Iedereen binnen de opleidingen weet waar ze naartoe willen en gelooft hier ook in. De opleidingen tonen echter weinig ambitie om verder te gaan dan ze nu al doen en uit te groeien tot een internationaal voorbeeld. Daarom kent de commissie voor het beoogd eindniveau de score 'goed' toe.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en de Master of Arts in audiovisual arts als GOED

Het **programma** van de opleidingen is naar de mening van de commissie samenhangend en consistent. Het gaat uit van enkele heldere uitgangspunten en pedagogische principes (zie GKW 1) en maakt deze ook waar. De studenten staan effectief centraal en worden, vooral in de praktijkvakken, intensief persoonlijk begeleid om zichzelf te kunnen leren kennen als maker en als mens. De opleidingen vormen als het ware een **vrijplaats** voor studenten, die veel ruimte krijgen om te proberen en zelfs om te falen. Tegelijkertijd worden studenten aangezet om **veel films te maken** (bij Animatiefilm 7 afgewerkte filmpjes, bij Film zelfs 15 doorheen heel de opleiding). De commissie is over deze balans tevreden, omdat studenten ook leren om iets af te werken. Falen mag dus, maar opgeven niet. Dat is een belangrijke vaardigheid voor toekomstige filmmakers. Het programma is opgebouwd uit algemene theorie, vakspecifieke theorie en praktijkvakken. Daarbij is er gaandeweg meer plaats voor praktijk, met een verschuiving van proces naar product. De recente **veranderingen in het programma** lijken effectief een verbetering te zijn. Zo wordt nu al vroeger in de opleiding een onderzoekende houding gestimuleerd. Bovendien zijn studenten nu, zoals eerder reeds vermeld, verplicht om meer filmprojecten

af te werken. Ze worden zo echte allrounders, die alle aspecten van het film maken onder de knie moeten hebben.

Het enkel aanbieden van **techniek** in functie van inhoud is consequent vanuit de visie van de opleidingen. Er is genoeg bijkomend aanbod van technische vaardigheden voor studenten die dat willen. De opleidingen staan altijd open voor extra vragen van studenten en stellen zich zo zeer flexibel op. Zo kunnen animatiestudenten bijvoorbeeld tijdens de zogenaamde 'softwareweken' kennis maken met enkele softwarepakketten naar keuze en met de aangeleerde basiskennis kunnen ze zelf aan de slag. Als ze later nog bijkomende vragen hebben, kunnen ze steeds terecht bij een gespecialiseerde docent.

De **minor** van 12 studiepunten in het tweede en derde bachelorjaar vindt de commissie erg waardevol. Daarmee wordt gebruik gemaakt van de site. Studenten kiezen dan immers vakken bij andere (al dan niet aansluitende) kunstrichtingen op de campus. Dit levert vaak erg interessante kruisbestuivingen op, en studenten geven aan dat ze er veel aan hebben. De commissie denkt wel dat *nóg* meer samenwerking mogelijk moet zijn op de site. De keuzemogelijkheden kunnen ook, net als bij de masterseminaries, nog beter begeleid worden. Daarbij is het belangrijk dat alle docenten op de hoogte zijn van de keuzemogelijkheden, opdat ze de studenten ook kunnen adviseren op basis van hun eigen ervaring en kennis.

De bachelor wordt afgerond met een **oefening** waarbij de student zelf de touwtjes van een volledig filmproject in handen krijgt, bij wijze van stevige opwarmer voor de masterproef en als sluitstuk van de bachelor. Dit past perfect in de opbouw van het programma, waarbij studenten steeds meer verantwoordelijkheid krijgen.

De **masterseminaries** zijn een goede aanvulling op het eindwerk en de scriptie. Wel is het belangrijk dat hierover beter gecommuniceerd wordt naar de studenten derde bachelor, zodat ze een goede keuze kunnen maken die aansluit bij hun persoonlijke programma. Uit de gesprekken bleek dat de studenten niet op de hoogte waren van de mogelijkheden en de concrete inhoud van de seminaries, ondanks de initiatieven die de opleidingen reeds genomen hebben. Verder merkt de commissie op dat het meeste onderzoek dat behandeld wordt in de seminaries eerder draait rond 'denken' (literatuurstudie, filmstudie, filosofie, ...) dan rond 'doen' (camera-onderzoek, acteursregie, 3D, ...). Onderzoek kan hier dus nog wel

breder gedefinieerd worden, en dit kan de masterstudenten alleen maar ten goede komen.

De opleidingen organiseren in de master een **stage**, 'Kunst in het werkveld' genaamd. Hierbij gaan studenten aan de slag binnen de context van een organisatie met een publiek doel (cultuursector, ngo, ...). Ze maken er bijvoorbeeld een reclamespot, een educatieve film, een leader of een geanimeerde theaterachtergrond. Daarbij leren ze ook samenwerken en kunnen ze beter inschatten wat de mogelijkheden zijn na het afstuderen. Deze stages worden goed begeleid vanuit de opleidingen, en de commissie prijst dan ook deze aanpak.

De opleidingen zijn academisch en dus speelt **onderzoek** een belangrijke rol. Aan het KASK is gekozen voor onderzoek dat zoveel mogelijk in functie van het (praktijk-)onderwijs staat. De commissie is van mening dat dit de juiste aanpak is en dat het de opleidingen ten goede komt. Zo looft ze de doctoraten in de kunsten, die zoveel mogelijk binnen de kunsten gesitueerd zijn en dus niet (alleen) óver de kunsten gaan. Verder was de commissie onder de indruk van de zogenaamde twee- tot vierjarige projecten, waarbij docenten tijdelijk extra tijd en middelen krijgen voor onderzoek dat onmiddellijke impact heeft op het (praktijk-)onderwijs. Vreemd genoeg zijn studenten zelf nog niet helemaal in staat om 'onderzoek' te omschrijven of te herkennen binnen hun curriculum, hoewel uit hun uitleg wel blijkt dat ze er al volop mee bezig zijn. Velen van hen zien onderzoek nog als puur 'universitaire' theorie. De communicatie kan dus nog beter, zodat ook studenten inzien wat onderzoek volgens de opleidingen precies is of kan zijn.

Die site beschikt over uitstekende, moderne **voorzieningen**. De commissie was vooral onder de indruk van de filmzaal (KASK Cinema), die ook buiten de lessen een zeer interessant programma heeft voor studenten en externen. Dit zorgt er, samen met de inspirerende gebouwen en aanwezige kunststudenten, voor dat er een ideale creatieve 'vibe' aanwezig is op de site. Het inzetten van jobstudenten als projectionist bij de films is ook een goed idee om hen betrokken te krijgen. Het Herculeslab vindt de commissie een uitstekende aanwending van onderzoeksmiddelen. In dit lab kan namelijk ook praktijkles gegeven worden. Zo slaan de opleidingen twee vliegen in één klap. In verband met de bibliotheek was de commissie minder onder de indruk. Hier ontbrak een achterliggende visie, die verder gaat dan het ontsluiten van informatie en het aanbieden van werkplekken en een viewing room.

De opleidingen beschikken over **personeel** dat erg gemotiveerd is. Ze zijn zeer bereikbaar voor studenten. De commissie vraagt zich wel af of er in het hele docentenkorps voldoende makers of praktijkmensen aanwezig zijn om de realiteit van specifiek de audiovisuele sector bij te kunnen houden. Daarom vindt ze het ook een goed idee dat met name de filmopleiding meer praktijkassistenten zoekt met een dergelijk profiel. Ondanks het feit dat er momenteel genoeg personeel is, stelt de commissie wel dat de afstudeerrichting film blijvend moeten zorgen voor een stevige 'ruggengraat' van enkele mensen met een ruime aanstelling. Dit om versnippering in vele kleine aanstellingspercentages te voorkomen en om het overzicht te behouden. Wat betreft de internationale master maakt de opleiding gebruik van dezelfde docenten. Alle docenten met een aanstelling dienen wel een TOEFL test af te leggen, zodat hun Engels op niveau is.

Het feit dat de **beslissingsstructuren** niet ver van de opleidingen afstaan, komt hen zeer ten goede. Het KASK is bevoorrecht ten opzichte van andere scholen door die relatief grote autonomie. De commissie hoopt dan ook dat dit zo kan blijven.

Het **doorstroomrendement** is niet optimaal, maar iets beter dan bij andere filmscholen. De opleidingen verwijzen studenten wel goed door naar andere scholen (voornamelijk naar de meer gespecialiseerde afstudeerrichtingen van het RITS). De commissie is tevreden dat op die manier zoveel mogelijk studenten op de juiste plaats terechtkomen. De opleidingen vrezen voor een **grotere instroom** van studenten. De commissie begrijpt dit, omdat de huidige manier van werken met dichte begeleiding en veel feedback dan onmogelijk zou worden. Het is dus allemaal een kwestie van de juiste balans vinden. Daarbij kan gedacht worden aan een hervorming van de toelatingsproef.

De **kwaliteitszorg** binnen de opleidingen is zeer goed. Dit kwam onder meer tot uiting in een zeer volledig zelfevaluatie rapport (ZER), dat ook echt doorleefd bleek. De kwaliteitszorgmedewerker is op alle mogelijke vergaderingen aanwezig en kan op die manier binnen heel de school snel opportuniteiten en problemen detecteren. Veel initiatieven kunnen zo ook bottom-up georganiseerd worden.

Naast de voornoemde internationale master in Sound in opstart (zie GKW1), zijn de opleidingen ook op andere vlakken actief rond **internationalisering**. De afstudeerrichting Animatiefilm heeft reeds een lange traditie van

inkomende studenten, maar ook heel wat Gentse studenten trekken in het kader van een Erasmusuitwisseling naar het buitenland. Bij de afstudeerrichting Film is er geen dergelijke traditie, voornamelijk wegens de volgtijdelijkheid in het drukke programma. Recent zijn er wel enkele initiatieven, en enkele inkomende en uitgaande studenten hebben reeds een uitwisseling achter de rug. De commissie ziet hier echter nog heel wat mogelijkheden. Mogelijk kan het programma voor Film wat aangepast worden om een internationale periode ('mobility window') mogelijk te maken. Verder is het belangrijk dat ook het schakelprogramma in het Engels gevolgd kan worden. Want nu haken nog veel kandidaat-masterstudenten af bij gebrek aan een Engelstalig schakelprogramma. Tot slot stelt de commissie vast dat het toetreden van de opleidingen tot het internationale filmschoolnetwerk CILECT een goede evolutie is. Nu is het kwestie om er goed gebruik van te maken en op zoek te gaan naar sterke partners voor uitwisselingen.

Internationalisering is uiteraard meer dan uitwisselingen alleen. De opleidingen nodigen dan ook regelmatig internationale gastdocenten uit voor de zogenaamde '**cinesessies**', wat door studenten en commissie zeer gewaardeerd wordt. Het gaat hier duidelijk om een structureel beleid rond internationale sprekers, en niet om enkele toevalstreffers. Bovendien worden enkele internationale (animatie)filmfestivals bezocht, hetgeen de studenten direct ook in contact brengt met het internationale werkveld.

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een sterk en samenhangend programma. De opleidingen dienen wel werk te maken van de mogelijkheid om onderbouwde keuzevakken te kiezen en ze kunnen onderzoek nog wat breder definiëren. Wat betreft voorzieningen, personeel, kwaliteitszorg en internationalisering zijn de opleidingen op het juiste pad. Op basis hiervan kent de commissie voor het onderwijsproces de score 'goed' toe.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerde eindniveau van de Bachelor en Master of Arts in de audiovisuele kunsten en de Master of Arts in audiovisual arts als GOED

De opleidingen hebben een goed uitgewerkt **toetsbeleid**. Ze hanteren verscheidene toetsvormen, van mondelinge en schriftelijke examens

tot permanente evaluatie, met de nadruk op die laatste evaluatievorm. Voor de vele afgewerkte filmprojecten is er steeds een presentatie voor een jury van alle docenten. De verslagen van de jurybeoordelingen die de commissie bij Film zag, waren zeer volledig en verhelderend voor de student. De commissie zou een dergelijk uitgebreid verslag ook graag zien bij Animatie. Alle studenten worden constant **persoonlijk opgevolgd** met veel **feedback** tijdens en na het proces. Uit de gesprekken bleek dan ook dat studenten zelden of nooit **klachten** hebben over de toetsing.

De commissie constateerde na het bekijken en lezen van verschillende masterproeven dat het niveau van de **eindwerken** hoog ligt. Dit is ook consequent zo, dus niet enkel een paar toevalstreffers. De masterproeven zijn interessant en divers. Studenten leveren op die manier ook direct een mooi visitekaartje af voor de toekomst.

De opleidingen organiseren een **alumni-bevraging**. Deze levert heel wat nuttige cijfers op in verband met hun tewerkstelling. Het lijkt erop dat alumni breed inzetbaar zijn in de sector en daarbuiten; de mensen uit het werkveld die de commissie gezien heeft, bevestigen dit ook volmondig. Wie de eindstreep haalt, heeft dan ook al 7/15 films gemaakt (afhankelijk van de afstudeerrichting) en dus al veel obstakels gerond. De commissie zag tot haar vreugde ook dat de opleidingen beschikken over een nieuwsbrief met bijhorende facebookpagina voor (pas) afgestudeerden: 'The Graduate'. Wat betreft alumni-beleid zijn er dus al heel wat belangrijke stappen gezet.

Het **doorstroomrendement** is niet zo goed, maar wel beter dan bij gelijkaardige opleidingen. De commissie begrijpt dat vele studenten hun master Film in twee jaar doen om praktische (vooral budgettaire) redenen. De oplossing die de opleidingen voor deze situatie voorstellen is om de master Film te verlengen naar 90 studiepunten. De commissie ziet hier echter het nut niet van in. Het programma zou daarvoor ook verzaamd moeten worden, en daar worden de studenten zeker niet mee geholpen. Wel lijkt het belangrijk dat studenten het extra masterjaar zoveel mogelijk gebruiken om al langzaam in te treden in het werkveld. De opleidingen kunnen dit mogelijk nog wat meer sturen.

De commissie besluit dat de opleidingen beschikken over een goed uitgewerkt toetsbeleid, dat ervoor zorgt dat studenten van dichtbij opgevolgd worden. Bovendien ligt het niveau van de masterproeven hoog en hebben de opleidingen stappen gezet naar een alumni-beleid. Enkel wat betreft doorstroomrendement dienen de opleidingen nog op zoek te

gaan naar creatieve oplossingen voor de huidige situatie. Daarom kent de commissie voor het gerealiseerd eindniveau de score 'goed' toe.

Integraal eindoordeel van de commissie

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Film, conform de beslisregels, goed.

Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Bachelor of Arts in de audiovisuele kunsten afstudeerrichting Animatiefilm, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in de audiovisuele kunsten - afstudeerrichting Animatiefilm

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in de audiovisuele kunsten, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in audiovisual arts - Film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in audiovisual arts - film, conform de beslisregels, goed.

Master of Arts in audiovisual arts - Animation film

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	G
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als goed en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Master of arts in audiovisual arts – Animation film, conform de beslisregels, goed.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Neem in de LR een verwijzing op naar de juridische, financieel-economische en productionele realiteit.
- Blijf de balans in de opleiding tussen onderzoek en praktijk bewaken.
- Doe meer aan structurele benchmarking. Blijf hierbij ook aandachtig voor evoluties in het werkveld.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

- Ga voor meer samenwerkingen binnen de site en tussen Film en Animatie.
- Zorg voor een betere begeleiding bij keuzemomenten (minor en masterseminarie) door de docenten beter op de hoogte te stellen van de keuzemogelijkheden, zodat ze de studenten kunnen adviseren vanuit hun eigen kennis en ervaring. Op die manier kunnen de studenten beter geïnformeerd een keuze maken.
- Definieer onderzoek binnen de masterseminaries breder en integreer ook praktijkonderzoek.
- Communiceer duidelijker over onderzoek naar studenten toe.
- Denk na over een meer vernieuwende visie voor de bibliotheek.
- Let op dat er continuïteit is bij de docenten. Creëer daarom bij Film een stevige ‘ruggengraat’ van enkele mensen met een ruime aanstelling.
- Denk na over de invoering van een ‘mobility window’ bij Film om uitwisselingen makkelijker mogelijk te maken.
- Organiseer het schakelprogramma ook in het Engels.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Maak ook bij Animatie een uitgebreid juryverslag voor elke student.
- Zoek een creatieve oplossing voor de huidige situatie rond het doorstroomrendement bij Film. Een master van 90 SP lijkt hierbij niet aangewezen.

De commissie heeft met genoegen vernomen dat sinds haar bezoek een aantal maatregelen in lijn met de genoemde suggesties genomen zijn.

BIJLAGE

Personalia van de leden
van de visitatiecommissie

Drs. Mieke Bernink (1959) is sinds 2008 lector aan de Nederlandse Film-academie, onderdeel van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Als lector is zij verantwoordelijk voor de door haar geïnitieerde tweejarige internationale masteropleiding film, gericht op artistiek onderzoek. Deze opleiding neemt vanwege zijn focus internationaal een unieke positie in. Tot de verantwoordelijkheden van het lectoraat behoort tevens het (ontwikkelen en begeleiden van het) onderzoeksbeleid van de academie als geheel – onderzoek dat deels gericht is op verbetering van het onderwijs (curriculumvernieuwing), deels op de professionele praktijk en de technologische vernieuwingen die daarin plaatsvinden, onder meer op het grensvlak tussen film en ‘immersive media’. Als lid van het management-team van de Filmacademie is zij eveneens medeverantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de organisatie en voor het curriculum van het bacheloronderwijs van de Academie. Eerder, van 2001 tot 2008, was Bernink, als secretaris Film en Media-educatie van de Raad voor Cultuur – adviesorgaan van de Nederlandse overheid – medebepalend voor de ontwikkeling van het filmbeleid van de Nederlandse overheid. In de jaren daarvoor was zij hoofdredacteur van het film- en beeldcultuurtijdschrift *Skrien*, filmcriticus en essayist. Naast haar werk bij de Filmacademie is Bernink onder meer lid van verschillende adviescommissies op het terrein van film en media.

Prof. dr. Caroline Pauwels is als Gewoon Hoogleraar verbonden aan de vakgroep communicatiewetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel. Ze doceert mediabeleid en media-economie, vooral vanuit Europees en internationaal perspectief. Haar publicaties focussen op Europees mediabeleid. Ze leidt het onderzoekscentrum SMIT, alsook het Digital Society Departement van iMinds. Beide onderzoeksinstituten focussen op gebruikers-, beleids- en markttransities op gang gebracht door digitale ontwikkelingen. Caroline Pauwels is ook Jean Monnet Chair holder en kreeg in 2014 de binnenlandse Francqui leerstoel.

Bart Van Langendonck is producer en oprichter van het onafhankelijke productiebedrijf Savage Film. Hij is vooral bekend als producer van de films *Rundskop* (Michaël R. Roskam, 2011; genomineerd voor een Oscar) en *D’Ardennen* (Robin Pront, 2015). Na een carrière in muziek en programmeren werd hij algemeen manager van het internationaal bekende dansgezelschap ‘Ultima Vez’ van choreograaf en regisseur Wim Vandekeybus. Later begon hij als producer van documentaires, dansfilms en langspeelfilms, eerst voor productiebedrijf CCCP (van 2002 tot 2006), waarna hij zijn eigen onafhankelijke productiebedrijf, Savage Film, oprichtte. Dit bedrijf

werkt in nauwe samenwerking met Eyeworks, het grootste productiehuis van Vlaanderen. Bart Van Langendonck is commissielid van de CRRAV documentaire commissie, lid van de 'wild card' jury van het VAF, lid van de Media Desk Flanders stuurgroep, lid van de raad van bestuur van Ultima Vez/Wim Vandekeybus en van de Vlaamse Film Producenten Bond (VFPB). Hij is een stichtend lid van het VOD-platform www.vlaamsefilm.be en van het promotionele platform voor documentaires www.flandersdoc.be

Sven Speybrouck (1968) studeerde Germaanse Filologie aan de Universiteit Antwerpen. Na een korte academische carrière ging hij bij de VRT werken als redacteur van *De Nieuwe Wereld* op Radio 1. Daarna werd hij co-presentator en producer van de programma's Groot Gelijk en Jongens & Wetenschap (door de radio- en tv-pers in 2003 bekroond als Beste Radioprogramma) en was co-auteur van twee populair-wetenschappelijke bestsellers. In april 2005 ging hij voor het televisieproductiehuis Woestijnvis werken. Eerst als redacteur voor *De slimste mens*, later als eindredacteur van *De laatste show* en *10 Jaar Man Bijt Hond*. In 2006 bedacht en presenteerde hij het boekenprogramma *Alles uit de kast op één*. Voor Canvas maakte hij de reeks *Publiek geheim* die de verborgen geschiedenis achter weinig bekende plaatsen in België blootlegt. Hij was ook co-presentator van *De Wilde Keuken* en verving in 2014 Herman Van Molle als presentator van *De Canvascrack*. Sinds 2010 presenteert hij, opnieuw met Koen Fillet op Radio 1, de wekelijkse non-fictie talkshow *Interne keuken*.

Kris Van Alphen (1964) studeerde Animatiefilm aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent bij Raoul Servais van 1982 tot 1986 en werkte sindsdien aan talrijke langspeelfilms en Tv-series in binnen- en buitenland zoals "Asterix et le coup du Menhir" voor de Studio's Gaumont in Parijs, "All Dogs go to Heaven" en "Rock-a-Doodle" voor Don Bluth in Dublin en animeerde alle introgags van de sitcom-serie "Caroline in the City" voor The Ink Tank in New York. In 1991 werkte hij aan "The Waterpeople" van Paul Driessen en vanaf 1994 voor de Berlijnse studio Cartoon-Film aan de Tv-reeks "Tobias Totz & sein Löwe". In 1996 verhuisde hij naar Berlijn, waar hij nog steeds woont en werkt. Van 1995 t.e.m. 2000 was hij gastdocent Animatie aan de Katholieke Hogeschool Limburg in Genk. In 2001-2002 was hij gastprofessor aan de Filmhochschule "Konrad Wolf" in Potsdam-Babelsberg. In Berlijn deed hij de animatieregie van 6 langspeelfilms voor Warner Bros en even zovele Tv-series, waaronder "Lars de kleine Ijsbeer", "Lauras Stern" en "Kleine Dodo". Sinds november 2015 doceert hij Visuele Waarneming en Storyboard aan Luca-C-mine en werkt momenteel aan twee kortfilms samen met Paul Driessen en Raimund Krumme. Hij was

reeds lid van de visitatiecommissie Audiovisuele Kunsten in 2008–2009. Sinds 2010 is hij lid van de adviserende commissie voor Animatie van het VAF.

Séverine Champeaux (1992) studeerde in 2014 af als Master in de Kunsten – afstudeerrichting Radio aan het RITCS. Tijdens haar opleiding liep ze stage bij zowel Radio 2 als FM Brussel. Ze combineerde de laatste twee jaar van haar opleiding met wekelijkse nachtuitzending bij commerciële radiozender Qmusic. Ondertussen is ze werkzaam als vrijwilliger bij de VZW Mediaraven, waar ze jongeren feedback en ondersteuning geeft bij hun audiovisuele en schriftelijke werk. Zowel tijdens haar middelbare opleiding als aan het RITCS zetelde Séverine in verschillende leerlingengestuurde studentenraden. Tijdens haar laatste jaar aan het RITCS zetelde ze als studentenvertegenwoordiger in de Raad van de School of Arts van haar school.

Brian Windelinckx (1988) behaalde in 2010 zijn Master in Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Katholieke Universiteit Leuven, met een specialisatie in International Human Resources. Via de universiteit kon hij die zomer aan UC Berkeley studeren, waar hij in contact kwam met het vak Film Theorie. Hij besloot zijn studies verder te zetten in filmregie aan de School of Arts te Gent. Zijn Bachelorfilm, de muzikale komedie *Chansons de Charlotte*, was in 2013 geselecteerd op het Internationaal Kortfilmfestival Leuven en was in 2014 genomineerd voor een Ensor. Et *Dimanche, le Déluge* – zijn Masterfilm – werd eind 2015 weer geselecteerd voor Internationaal Kortfilmfestival Leuven en was tevens genomineerd voor een HUMO Award. Ondertussen heeft hij zijn master afgerond met een thesis over seksscènes in narratieve film en hoe deze gelinkt kunnen worden aan het gender van de regisseur. Hij werkt als recensent voor de online magazine Supercalifragilistic en werkte freelance als film theorieër voor het magazine Vertigo.